

**museum van
boijmans beuningen**

**jaarverslag
2018**

**museum van
boijmans beuningen**

Inhoud

Voorwoord

1	Educatie en publieksbegeleiding	6
2	Collectie en onderzoek Aanwinsten	20 32
3	Presentaties	44
4	Relatiebeheer en filantropie	62
5	Huisstichtingen	76
6	Marketing en communicatie	80
7	Conservatoren en uitgeverij	88
8	Bedrijfsvoering	92
9	Financieel verslag	98
10	Raad van Toezicht	110
11	English Foreword Facts & Figures	114 116

Bijlagen

A	Educatieve activiteiten en evenementen
B	Aanwinsten en uitgaande bruiklenen
C	Bibliotheek
D	Presentaties
E	Publicaties
F	Externe activiteiten en nevenfuncties afdelingshoofden en wetenschappelijke staf
G	Personeel en organisatie

Tentoonstelling Bertjan Pot – Hot Glue, foto Aad Hoogendoorn

Voorwoord

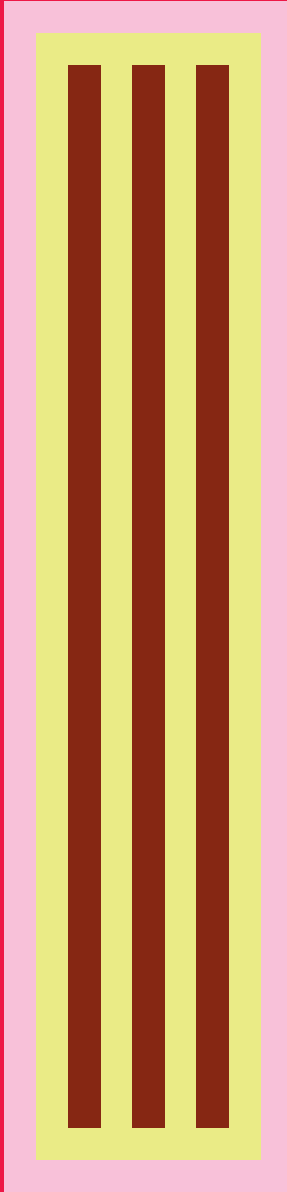
Het museum gaat zeven jaar op slot voor renovatie en vernieuwing. De gemeenteraad stelde in december 2018 met maar liefst 38:7 meerderheid een investeringsbedrag van 223,5 miljoen euro ter beschikking. Wat dit betekent voor onze bezoekers blijkt uit twee reacties. Een week na het bekend worden van de bouwtijd kwam plotsklaps een moeder binnen door de draaideur; met boodschappen nog in de hand galmde ze door de entreehal: 'hoe kunnen jullie nu zeven jaar dicht? Mijn kinderen groeien hier op!' En weg was ze weer. Een compliment en een verwijt ineen. De tweede reactie kwam niet veel later van een Rotterdamse familie die ons benaderde met de vraag of moeder, die 89 geworden was, vanuit het museum naar haar laatste rustplaats op Crooswijk mocht worden gebracht. Een afscheid vanuit de plek in Rotterdam waar zij het liefste kwam. Haar witte kist werd vanuit het museum door de tuin langs de schroef van Claes Oldenburg gedragen.

Door de jaren heen krijg je veel respons. 'Dat *Kunst4Kids* was leuk, maar waarom was de voorraad na een week op?' 'Zeg, dat restaurant is dat niet tot 17.00 uur open?' 'Waarom lenen jullie uitgerekend dat schilderij uit (of niet uit), meneer Ex!?' Zo verwerken we jaarlijks honderden vragen en opmerkingen van bezoekers. Bovengenoemde twee zijn van een wat ander kaliber. Ze raken aan wat de essentie van een museum is. Een kunstmuseum zoekt verbinding met kunstenaars en kunstgeschiedenis, een blik in de eeuwigheid om – met ingetogen enthousiasme – te delen met het publiek. Jong en oud leert hoe te zien en herkennen, onderscheiden en

kiezen, begrijpen en afwijzen. Dat kan individueel en groepsgewijs, als stadsbewoner en toerist. Maar dat je in een museum opgroeit en herdenkt, met het museum leeft en sterft, is andere koek. We danken iedereen die zich, soms generaties lang, een weg heeft gebaand door ons geliefde instituut.

In 2019 zijn we er nog tot 26 mei met drie tentoonstellingen. Daarna houden tijdelijke programma's het museum zichtbaar in Rotterdam en in de wereld: Boijmans in de Klas, Boijmans bij de Buren, Boijmans op Zuid en Boijmans in het Buitenland. Samen met de gemeente schrijven we een programma van eisen en selecteren de architect voor de renovatie van het museumgebouw. We zoeken naar teams die kunnen restaureren, tuinen een nieuwe toekomst geven, en als architect de leidende gedachte uitwerken dat het Boijmans Van Beuningen van de toekomst geen klont is, maar een museum dat je van alle kanten kunt benaderen, dat een netwerk vormt, met functies die samen het museum zijn. Een museum dat ademt. Met de prachtige bouwdelen van Van der Steur en Bodon in ere hersteld. Natuurlijk is zeven jaar veel te lang, maar het depot opent over twee jaar. En daar is alle ruimte om collectiebeheer en tentoonstellingen te combineren. Uw en ons gemis van Museum Boijmans Van Beuningen, dat als een feniks uit de as zal herrijzen, wordt aldus een beetje dragelijk gemaakt.

Sjarel Ex
Directeur

Educatie en publieksbegeleiding

Hoofd: Catrien Schreuder (tot 1 november 2018)

- Ruim 49.000 kinderen en jongeren bezoeken het museum
- Op 15 mei worden de rondleidingen 'Ongehoord Boijmans' en 'Ongezien Boijmans' gelanceerd
- 6.858 bezoekers van *Pure Rubens* hebben via 360° foto's in de multimedia-tour het door Rubens beschilderde plafond van het Banqueting House in Londen bekeken
- Het tien jaar geleden door de afdeling Educatie en publieksbegeleiding opgezette videoplatform ARTtube houdt op te bestaan
- 100% van de educatieve activiteiten in het museum wordt mogelijk gemaakt door opbrengsten uit eigen activiteiten en dankzij giften van fondsen, particulieren en bedrijven

Kunst spreekt voor zichzelf en in Museum Boijmans Van Beuningen kunnen bezoekers sinds jaar en dag een directe dialoog aangaan met een keur van kunstwerken uit diverse landen en tijden. Maar soms wordt de dialoog belemmerd, bijvoorbeeld doordat de vormentaal van een kunstwerk niet aansluit bij wat de bezoeker kent of – dit is bij oude kunst vaak het geval – doordat de context waarin het werk ontstond inmiddels

sterk is veranderd. Educatie en publieksbegeleiding richt zich erop om de vragen te stellen die op zo'n moment relevant zijn (wat, wie, hoe, waarom, voor wie) en de bezoeker zo te ondersteunen bij het kijkproces, met als doel: verdieping, inspiratie, bewustwording en plezier.

Dit gebeurt al jaren voor uiteenlopende leeftijden en niveaus en op tal van manieren, van zaalteksten tot rondleidingen en van websites met video's tot familiedagen. Maar de afgelopen jaren heeft de afdeling zich meer nog dan eerst gericht op inclusiviteit, dat wil zeggen: toegankelijkheid. In 2016 zijn door de Verenigde Naties de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen geformuleerd waarin ook staat dat ongelijkheid moet worden verminderd; elk individu heeft recht op volledige maatschappelijke participatie, wat inhoudt dat openbare instellingen verplicht zijn belemmeringen tot participatie weg te nemen. Ook zonder deze verplichting ziet de afdeling de kansen die verschillen tussen mensen bieden. In 2018 zijn nieuwe middelen en programma's ontwikkeld voor groepen die nog geen band met het museum hebben, met als doel dat iedereen zich welkom voelt.

Samenwerking is een sleutelwoord. Het museum vervult een brugfunctie en werkt nauw samen met het onderwijs, cultureel-maatschappelijke organisaties en met andere musea. In 2018 zijn de kosten van het educatieve aanbod bij collectie en tentoonstellingen 819.000 euro, waarvan 62% is gefinancierd uit bezoekersinkomsten en opbrengsten uit educatieve activiteiten en 38% extern is geworven bij particulieren, sponsors en fondsen.

De afdeling bestaat uit acht medewerkers in vaste dienst (op samen 5 fte), twee tijdelijke projectmedewerkers en een freelance projectmedewerker. Hoofd van de afdeling

Catrien Schreuder vertrekt per 1 november en Cathy Jacob, tevens hoofd Presentaties, neemt haar taken waar. Gedurende het jaar wordt de afdeling versterkt door tien stagiaires. Onder de afdeling vallen daarnaast 27 freelance rondleiders en museumdocenten, waarvan twee rondleiders in gebarentaal en vier cultuurcoaches, tweeëntwintig vrijwilligers, waarvan achttien van de informatiebalie, vijf voor de projecten 'Onvergetelijk Boijmans' en 'Ongezien Boijmans' en vier die voor beide inzetbaar zijn. In 2018 installeert het museum het derde Boijmans kinderbestuur, bestaande uit acht kinderen in de leeftijd van 8-12 jaar uit Rotterdam.

Onderwijs

Het totale aantal leerlingen dat als onderdeel van het lesprogramma het museum bezoekt is 31.991 in 2018. Dit is lager dan in 2017, toen de tentoonstellingen veel leerlingen uit het voortgezet onderwijs trokken, maar meer dan in 2016 (2016: 28.712 en 2017: 37.883). De rondleiders en museumdocenten bieden elke groep het gewenste op niveau en leeftijd toegesneden lesprogramma aan dat door het museum is ontwikkeld.

Primair onderwijs

Na jaren van forse stijging stabiliseert het aantal leerlingen uit het primair onderwijs: 12.636. Het meest populaire lesprogramma van 2018 is 'Kunstmaten', waarbij leerlingen van groep 3 en 4 tijdens een rondleiding door het museum terloops meetkundige begrippen en vaardigheden krijgen aangeboden. Dit programma valt deels binnen het Cultuurtraject van het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam.

Boijmans Museumbus

Dankzij de Stichting Groenendijk-Clemens, de voormalige Stichting Swart-van Essen, Stichting Boschuyzen en enkele particuliere donateurs kan er ook dit jaar gratis busvervoer worden aangeboden aan basisscholen in Rotterdam en omgeving. De Boijmans Museumbus vervoert in 2018 ruim 7.900 leerlingen, waarvan circa 55% uit de stad Rotterdam, circa 30% uit de directe omgeving en circa 15% van buiten de regio. Allemaal bezoeken ze het museum met een lesprogramma onder begeleiding van een museumdocent. Zonder gratis vervoer zouden de scholen het museum minder makkelijk bezoeken.

Cultuurcoaches

Dankzij subsidie van de gemeente Rotterdam heeft het museum voor het tiende opeenvolgende jaar een bijzondere band met de Mariaschool in Spangen en de Openbare Montessori Basisschool De Clipper in Feyenoord, waar alle leerlingen wekelijks les krijgen van speciale museumdocenten, de cultuurcoaches. Zo raken ze vertrouwd met kunst in het algemeen en het museum in het bijzonder. De Mariaschool heeft in 2017-2018 het zogenaamde UNIT-onderwijs ingevoerd dat is ingericht naar de ontwikkelingsbehoeften van een kind, dat eigenaar wordt van zijn eigen leerproces. In de ochtend krijgen de kinderen taal, rekenen en lezen, in de middag gaan ze thematisch en vakoverstijgend aan de slag. In deze nieuw vorm van onderwijs hebben de cultuurcoaches een belangrijke verbindende rol.

Meetkunst

Sinds 2015 wordt samen met de Universiteit Utrecht, de iPabo, de Hogeschool Rotterdam, OBS de Taaltuin en de Fridjof Nansenschool onderzocht hoe rekenen in een informele

Papegaai Paulo neemt kleuters tijdens een rondleiding mee langs zijn favoriete werken, foto Fred Ernst

In de tentoonstelling *Kunst4Kids* kunnen kinderen hun eerste kunstwerk aanschaffen, foto Fred Ernst

Mbo-studenten nemen deel aan de interactieve museumles 'Van KIJKEN naar ZIEN', foto Fred Ernst

Leerlingen van het Olympia College maken een tentoonstelling op het binnenplein met door hen zelf meegebrachte voorwerpen, foto Joop Reijngoud

buitenschoolse setting het reguliere rekenonderwijs op school kan versterken en kan bijdragen aan het probleemoplossend vermogen van leerlingen uit groep 6, 7 en 8. Naast literatuuronderzoek is praktijkonderzoek gedaan met behulp van een lessenserie waarin meetkunde is verbonden met kunst en creativiteit. Bij zowel leerkrachten als leerlingen zijn de effecten gemeten. In het najaar van 2018 wordt het onderzoek afgerond met een serie positieve conclusies. Behalve dat de lessen door beide partijen worden gewaardeerd, kennen leerlingen meer meetkundige begrippen, die ze actiever gebruiken. Ze zijn creatiever bij het oplossen van een probleem en herkennen de eventuele meetkundige basis van een kunstwerk. Bovendien zijn zowel de leerlingen als de leerkrachten aanzienlijk vaardiger geworden in het kijken naar kunst.

Boijmans in de klas

Onder de noemer 'Boijmans in de klas' biedt het museum lessenseries aan bestaande uit zes lessen, waarvan twee in het museum en vier op school. In 2018 heeft dit traject 170 leerlingen vertrouwd gemaakt met kunst én met het museum: de kleutergroepen van de Openbare Montessori Basisschool De Clipper in Feyenoord, groep 3 van de Oscar Romeroschool in Crooswijk en de leerlingen van groep 1 t/m 5 van Het Mozaïek in Krimpen aan de IJssel. In verband met de naderende museumrenovatie wordt onderzocht hoe 'Boijmans in de klas' een museumbezoek kan vervangen. Docenten worden geraadpleegd en er worden diverse pilots op scholen uitgevoerd. De ambitie is om vanaf de tweede helft van 2019 ruim zestig scholen in dit programma op te nemen.

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs is een daling te zien in het aantal leerlingen dat het museum bezoekt ten opzichte van 2017. De grote tentoonstellingen van 2018 (*BABEL*, *GELATIN*, *Kunst van formaat* en *Pure Rubens*) blijken minder in trek bij het voortgezet onderwijs dan de tentoonstellingen in 2017. Door de stijging van het aantal scholen dat de cultuurkaart afneemt ten behoeve van een goede invulling van het vak ckv, is het aantal toch 1.000 hoger dan in 2016: 15.043. De tentoonstelling van de Weense kunstenaars Gelatin wordt opgenomen in 'Kunstonderdompeling', een lesprogramma waarbij leerlingen in aanraking komen met kunst die niet voldoet aan het traditionele idee van een schilderij aan de muur. Leerlingen van het Olympia College praten een middag in het museum aan de hand van kunstwerken die getuigen van een wisselwerking tussen culturen. Na afloop maken zij een tentoonstelling van door hen zelf meegebrachte voorwerpen op de binnenplaats. Het project komt tot stand in samenwerking met Verhalenhuis Belvédère.

Ook bij het voortgezet onderwijs komt de toekomstige renovatie van het museum ter sprake. In september krijgen leerlingen uit klas 2 technasium van het Libanon Lyceum twee vragen: Wat is een museum zonder gebouw? Hoe kunnen kwetsbare collectiestukken veilig mee naar scholen worden genomen? Twee maanden later overhandigen zij hun onderzoeksrapporten. In december geeft het museum een pilotles over minimale en conceptuele kunst bij het Leidsche Rijn College in Utrecht, met onder andere de *Pindakaasvloer* van Wim T. Schippers, *28 Rubber Rod Run* van Carl Andre en Bruce Nauman's video *Dance or Exercise on the Perimeter of a Square*.

Mbo, hbo en wo

Ruim 850 studenten volgen dit jaar 'De kunst van het kijken'. De les is ontwikkeld in samenwerking met de Erasmus Universiteit en sinds 2015 onderdeel van het curriculum van tweedejaars geneeskundestudenten, die getraind worden in het stellen van medische diagnoses. Het programma wordt ook geboekt door de opleiding Klinische technologie en de Willem de Kooning academie. Tijdens een speciale middag in september kijken kunststudenten en medici in spe gezamenlijk naar kunst: 'The Art of Seeing'. In december ontvangt het museum 170 studenten van de opleiding Ad Ondernemen van de Hogeschool Rotterdam die zichzelf middels een kunstwerk aan hun klas zullen presenteren.

'Van KIJKEN naar ZIEN', het programma voor het mbo waarmee in 2017 in samenwerking met uitgever Codename Future een begin is gemaakt, wordt doorontwikkeld. In 2018 ontvangt het museum 1.240 studenten voor dit programma, waarin kritisch kijken en denken centraal staat. Tijdens een miniconferentie die het museum organiseert in samenwerking met Expertisecentrum Kritisch Denken ROC Midden Nederland, Netwerk Burgerschap en LKCA voor mbo-docenten op 16 mei wordt onderzocht hoe kritische denkvaardigheid in het mbo kan worden onderwezen en welke rol het museum daarbij kan spelen. Nadat het Centraal Museum Utrecht, het Fries Museum in Leeuwarden en het Van Abbemuseum in Eindhoven zich hebben aangesloten, vindt op 22 november in Utrecht een landelijke trainingdag 'Van KIJKEN naar ZIEN' plaats. Ook wordt een begin gemaakt met de gezamenlijke video-serie *Nieuwe perspectieven*, waarin

mbo-studenten het museum in hun stad bezoeken en hun visie geven op een werk dat hen aanspreekt.

Activiteiten

Het activiteitenprogramma is breed en gevarieerd, zodat iedereen wel iets van zijn gading kan vinden, geïnteresseerde leken evengoed als experts, peuters evengoed als jongeren en volwassenen. Terugkerende activiteiten zijn onder meer 'Pak een stoeltje met', 'Boijmans Backstage', 'Mindful in Boijmans'. Daarnaast worden geregeld peuterrondleidingen, maandelijks Boijmans Club-kinderworkshops en familiedagen georganiseerd. Bij elke tijdelijke tentoonstelling wordt een passend activiteitenprogramma ontwikkeld. Dit jaar nemen 25.611 mensen deel aan een van de educatieve activiteiten, evenementen en rondleidingen.

Cross-over

De kruisbestuiving met andere kunstdisciplines (muziek, dans, theater, literatuur) laat zien dat bestaande kunst nieuwe ideeën genereert waarvan de reikwijdte heel wat groter is dan alleen de museumzaal. In februari nemen dansstudenten van Codarts de zalen over, tot grote verrassing van de onvoorbereide bezoekers. 2018 kent een nieuwe editie van Art Rocks, de landelijke muziekcompetitie waarbij muzikanten worden uitgedaagd een nummer te maken dat is geïnspireerd op een kunstwerk uit een van de zeven aangesloten Nederlandse musea. Op 25 november spelen acht halve finalisten live in het museum. Sofia Dragt brengt het nummer *Blameless* bij *Meisje met haar in het water* van Co Westerik en gaat naar de finale in poptempel Paradiso. Ook het cross-overprogramma bij *Pure Rubens*

Danser Connor Schumacher tijdens een performance in de tentoonstelling *Pure Rubens*, foto Aad Hoogendoorn

Violiste Kristie Su treedt op in de tentoonstelling *Pure Rubens*, foto Aad Hoogendoorn

zorgt voor magische momenten, bijvoorbeeld wanneer de dansers Sedrig Verwoert en Christiaan den Donder een ode brengen aan de tragische schoonheid van de dode zwaan op Rubens' *De herkenning van Philopoemen*.

Rondleidingen

In 2018 bezochten 9.083 volwassenen het museum in groepsverband onder begeleiding van een van de dertig freelance rondleiders die door de afdeling en de conservatoren zijn geïnformeerd over tentoongestelde kunstwerken, actueel wetenschappelijk onderzoek en achtergronden.

Ongehoord en Ongezien

Het museum lanceert dit jaar twee bijzondere rondleidingen die de toegankelijkheid vergroten voor specifieke doelgroepen: 'Ongehoord Boijmans' voor dove en slechthorende bezoekers en 'Ongezien Boijmans' voor blinden en slechtzienden. Voor het programma 'Ongehoord Boijmans' breidt het museum haar rondleidersgroep uit met twee dove rondleiders die gebarentaal als moedertaal hebben. Door Musea in Gebaren, een initiatief van FOAM en Wat Telt!, worden zij als gids opgeleid. Voor het programma 'Ongezien Boijmans' krijgen zeven freelance rondleiders een speciale training. Sinds de lancering op 15 mei hebben 183 mensen een van deze programma's gevolgd. 'Ongezien Boijmans' heeft het museum samen met Elvera van Leeuwen van Mikxs kunnen ontwikkelen dankzij de in 2017 aan het museum toegekende RAAK-stimuleringsprijs en een bijdrage van de Stichting Mevrouw K. Hooykaas-la Lau Fonds. Voor 'Ongehoord Boijmans' is samenwerking gezocht met Musea in Gebaren.

In 2018 continueert het museum de instaprondeleidingen en rondleidingen op verzoek voor mensen met dementie en hun mantelzorgers: 'Onvergetelijk Boijmans'. Ruim tweehonderd mensen nemen hieraan deel. Het museum werkt samen met Stichting Zonnebloem om toegankelijker te worden voor mensen met mobiliteitsproblemen. Met steun van de BankGiro Loterij kan de Museumplusbus 1.250 senioren van en naar het verzorgingshuis vervoeren.

Kinderen en gezinnen

Ook buiten schooltijd wordt het museum door kinderen en jongeren tot 19 jaar bezocht; in 2018 zijn het er 18.003. Ongeveer 1.913 kinderen en hun ouders schrijven zich in voor het familieaanbod binnen het activiteitenprogramma. Aan het vaste aanbod – twee familiedagen, familie-, peuter- en kleuterrondleidingen en Boijmans Club workshops – is dit jaar de 'Papegaai Paulo'-rondleiding toegevoegd. Van de speurtocht bij *De collectie als tijdmachine* wordt dit jaar 342 keer gebruik gemaakt. Ruim 900 Rotterdamse kinderen nemen samen met hun ouders deel aan het Jeugdvakantiepaspoort. Voor het eerst is *Kunst4Kids* helemaal uitverkocht, zodat deze succesvolle kunstverkoop-tentoonstelling voor kinderen nog vóór de einddatum moet sluiten. Net zoals vorig jaar wordt in december op de binnenplaats *Random de Boom* georganiseerd, in samenwerking met basisschool De Provenier, Gelukswandelingen, Pauluskerk Rotterdam en de Wereldvrouwen. Ditmaal met gratis soep en warme drankjes in een bijzondere kerststal van Sander Bokkinga.

Zie voor een volledig overzicht van de activiteiten bijlage A.

'Ongehoord Boijmans', een rondleiding voor dove en slechthorende bezoekers, foto Aad Hoogendoorn

Random de Boom 2019 – Sander Bokkinga 'Merry Christmas to All 2.0', foto Jet Siemons

Boijmans kinderbestuur

Gedurende het schooljaar 2017-2018 komen eens per maand acht Rotterdamse kinderen samen om poolshoogte te nemen in het museum. Dit tweede kinderbestuur ontmoet kunstenaars en museummedewerkers die om advies vragen. De bijeenkomsten resulteren in een jaarrapport voor het managementteam, waarin wordt uiteengezet wat anders moet en beter kan. Het tweede Boijmans kinderbestuur adviseert om het samen ontdekken te stimuleren en uitdagende robots in te zetten. Het derde Boijmans Kinderbestuur, dat in oktober wordt geïnstalleerd, mag dit laatste advies verwezenlijken, zodat het museum vanaf februari 2019 twee robothondjes heeft, Kate en Buddy, die helpen om de kunstcollectie op een geheel nieuwe manier te beleven. Het kinderbestuur is mogelijk gemaakt dankzij een bijdrage van PwC.

Publieksbegeleiding

Tentoonstellingen

Voor elke tentoonstelling is publieksbegeleiding op maat ontwikkeld. Zaalteksten geven informatie over de tentoongestelde werken. Video's, multimedia- of audiotours en podcasts bieden context en verdieping. Om nog beter in te kunnen spelen op de wensen van het publiek laat het museum bij meerdere tentoonstellingen en projecten een publieksonderzoek uitvoeren. In 2018 krijgen enkele tentoonstellingen bijzondere aandacht. In het pop-up restauratieatelier in de Kunst Studio kan de verhuizing van het prentenkabinet worden gevolgd, waarbij een geïllustreerde tijdlijn uitleg geeft. Het is een voorbeeld van een 'verhaal achter de schermen' waar – vooruitlopend op het depot – mee wordt

geëxperimenteerd. De tentoonstelling *BABEL – Oude meesters terug uit Japan* heeft touchscreens, waarmee bezoekers kunnen inzoomen op details van kunstwerken, en tekenplaten, waarop deze details kunnen worden ingetekend. De schermen worden zeer gewaardeerd. Ook de bouwhoek waar bezoekers zelf een toren kunnen bouwen (en omgooien!) is populair. Bij *Hella Jongerius – Breathing Colour* hebben de reguliere zaalteksten plaatsgemaakt voor persoonlijke, associatieve citaten van de kunstenaar en conservator. Bij *ANIMA MUNDI* is gekozen voor korte poëtische teksten. De tentoonstelling *GELATIN Vorm – Fellows – Attitude* krijgt een bijzondere vorm van publieksbegeleiding met een door de kunstenaars geschreven zaaltekst en een 'gelatinesque' video. Veel aandacht gaat uit naar *Pure Rubens*, waarvoor naast zaalteksten en een introductievideo ook twee muurschilderingen worden gerealiseerd over Rubens' werkwijze en verhalende technieken. Zo leert de bezoeker hem niet alleen kennen als een virtuoos kunstenaar maar ook als een begenadigd verteller van universele verhalen. Van de multimediatour bij *Pure Rubens*, met 360° foto's die belangrijke werken op locatie ontsluiten, hebben 6.858 bezoekers gebruik gemaakt. Bij *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad* wordt samengewerkt met Verhalenhuis Belvédère, dat de persoonlijke herinneringen van twaalf mensen aan het museum in oorlogstijd vastlegt.

Publieksbegeleiding in Depot Boijmans Van Beuningen

Het onderzoek naar eigentijdse vormen van publieksbegeleiding en routebepaling in het toekomstige depot vordert. Er wordt een projectgroep aangesteld en de eerste ideeën worden door middel van een enquête getoetst bij dagjesmensen. Twee studenten

Het Boijmans Kinderbestuur: v.l.n.r. Gabriella, Wessel, Hannah, Mette, Jet, Noura, Romaysa; Louk ontbreekt. Foto Aad Hoogendoorn

Twee muurschilderingen geven inzicht in Rubens' werkwijze in de tentoonstelling *Pure Rubens*, foto Ernst Moritz

van de Erasmus Universiteit inventariseren de mogelijkheden om nieuw publiek te werven. Op basis van hun bevindingen, literatuuronderzoek, een inventarisatie van 'best cases' en meerdere brainstormsessies, worden meerdere modellen uitgedacht.

Boijmans digitaal

Behalve aan digitale tools bij tentoonstellingen, werkt de afdeling verder aan de online toegankelijkheid van het museum. Zestig studenten van de Hogeschool Rotterdam en de Hogeschool West-Vlaanderen ontwikkelen ideeën voor digitale collectiepresentaties. De oude website van de online collectie wordt opgeheven en alle informatie verhuist naar nieuwe collectiepagina's op boijmans.nl. De nieuwe pagina's zijn overzichtelijker en, doordat zij onderdeel zijn van dezelfde website, makkelijker te vinden. Ook zijn aan boijmans.nl speciale onderzoekspagina's toegevoegd met documenten en achtergrondinformatie over *Boijmans in de oorlog*. De online collectie is in 2018 227.000 keer bezocht. Met name populair zijn de pagina's met verdiepende informatie over kunst uit de Gouden Eeuw. Via de Vraagbaak zijn 462 vragen gesteld én beantwoord. Op het educatieblog zijn vierentwintig nieuwe artikelen gepubliceerd die door 4.580 mensen zijn gelezen.

Voor het eerst brengt het museum podcasts uit, bij *Change the System*, *ANIMA MUNDI* en *Boijmans in de oorlog*. Een podcast leent zich uitstekend voor achtergrondinformatie en verdere verdieping voor of na het museumbezoek. De podcastseries worden goed ontvangen.

Er zijn dit jaar veertien video's geproduceerd en op ARTtube gepubliceerd, waarvan *De toren van Babel – Terug uit Japan* het best is bekeken. 2018 betekent de afsluiting van het tien jaar geleden door deze afdeling op-

gezette kunstvideokanaal; begonnen als project van Museum Boijmans Van Beuningen en op het hoogtepunt een eigen stichting en samenwerking met 41 kunstinstellingen. Tijdens een bijeenkomst over de toekomst van ARTtube is een financieel realistisch scenario ontwikkeld met een beperkte kostenstijging voor elke deelnemer, waarvoor uiteindelijk slechts zeven van de zevenendertig deelnemende musea zich sterk wilden maken. Musea hebben zich de afgelopen jaren geprofessionaliseerd in het maken van educatieve videocontent, ARTtube was daarin een belangrijke aanjager. Geleidelijk is de nadruk op de eigen kanalen komen te liggen en is het ondersteunen van een platform buiten de eigen organisatie niet langer gewenst. Er wordt gewerkt aan de overdracht van de videoverzameling naar Beeld en Geluid, dat de archivering, toegankelijkheid en distributie van de video's zal verzorgen. De Boekmanstichting maakt een afsluitende online publicatie en de musea zijn gekoppeld aan andere partijen die educatieve content op een vernieuwende manier in de klas kunnen brengen.

Samenwerkingen

De educatieve programma's en initiatieven komen inhoudelijk tot stand in samenwerking met de volgende partners:

Onderwijs

- Mariaschool, Rotterdam
- Openbare Montessori basisschool De Clipper, Rotterdam
- Universiteit Utrecht / Freudental Instituut
- De Taaltuin Schiedam
- GBS Het Mozaïek Krimpen aan den IJssel
- Erasmus MC, opleiding geneeskunde
- Hogeschool Rotterdam

- iPabo, Amsterdam
- Willem de Kooning Academie
- Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam
- Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam
- Kunsthal
- Het Nieuwe Instituut
- Scapino ballet Rotterdam
- Rotterdams Philharmonisch Orkest
- Uitgeverij Codename Future
- EUR Wetenschapsknooppunt
- ARTtube (Stichting ARTmatch)
- CJP
- Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst
- Albeda College
- Zadkine
- Kennispunt Burgerschap (voorheen netwerk burgerschap)
- Expertisecentrum Kritisch Denken, ROC Midden Nederland
- Centraal Museum Utrecht
- Van Abbemuseum
- Fries Museum
- Vreugde Tours

Activiteitenprogramma

- Mikxs
- Wat Telt!
- Musea in Gebaren
- Dedicon
- Codarts
- Scapino Ballet
- Theater Rotterdam
- Laurensberaad
- Stichting Museumplusbus
- Dansateliers
- Wereldvrouwen
- Pauluskerk Rotterdam
- Basisschool De Provenier
- Gelukswandelingen
- Scapino Ballet Rotterdam
- Rotterdam Philharmonisch Orkest

- Stichting ARTmatch
- Printroom
- Popsport
- Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam

Publieksbegeleiding

- ARTtube (Stichting ARTmatch)
- Design Museum, Londen
- Erasmus Universiteit Rotterdam
- Hogeschool Rotterdam
- Hogeschool West-Vlaanderen
- Tokyo University of the Arts
- Verhalenhuis Belvédère

Collectie en onderzoek

Hoofd: Sandra Kisters

- Het museum verstrekt internationaal 293 en nationaal 90 bruiklenen
- Er worden 202 kunstwerken geschonken, 104 aangekocht en 34 kunstwerken in langdurig bruikleen ontvangen
- 21 kunstwerken worden gerestaureerd en 497 kunstwerken geconserveerd
- Er worden 292 beeldbestellingen geplaatst
- Het herkomstonderzoek wordt afgerond; 6.000 kunstwerken zijn onderzocht
- De herijking wordt afgerond, waarmee van 65.000 objecten de registratiegraad is verbeterd

Collectie en onderzoek zorgt voor het behoud en beheer van de objecten in de museumverzameling. Binnen de sector is de afdeling Conservering en restauratie verantwoordelijk voor onder andere passieve en actieve conservering, depotbeheer en restauratie. Het papierrestauratie-atelier houdt zich bezig met het presentabel en reisklaar maken van werken op papier en met restauraties. De afdeling Documentatie, informatie en registratie (kortweg: Documentatiecentrum) richt zich op het verzamelen en ontsluiten van informatie over de objecten en op het documenteren van de geschiedenis van Museum Boijmans Van Beuningen.

Informatie wordt verstrekt via de museumbibliotheek en via collectie-informatiesystemen (analoog en digitaal). De registrars organiseren de bruikleenverstrekking aan derden en behandelen alle interne verzoeken over de collectie. Daarnaast doen zij objectinventarisaties en begeleiden collectiegerelateerde (onderzoeks)projecten. Sinds 2016 valt BVB Collections ook onder de sector Collectie en onderzoek. Dit projectbureau initieert reizende collectietentoonstellingen naar het buitenland. Veel van het werk dat de sector verricht is in het museum niet direct zichtbaar: het vindt ofwel achter de schermen plaats (in depots, restauratieateliers en op kantoren) of buiten de deur, vaak in het buitenland. Met de komst van Depot Boijmans Van Beuningen zal deze zichtbaarheid ingrijpend veranderen.

De sector heeft 26 medewerkers op 20,56 fte. Daarnaast zijn er vrijwilligers en stagiaires werkzaam ter ondersteuning van de collectieregistratie, het herkomstonderzoek, de bibliotheek en depotbeheer en tijdelijke medewerkers voor het herijkingsproject. Alle middelen die nodig zijn voor onderzoek, restauratie, aankopen et cetera worden uit bezoekersinkomsten en bijdragen van derden gegenereerd. In 2018 wordt 2,6 miljoen euro door derden beschikbaar gesteld.

Depot Boijmans Van Beuningen

De voorbereidingen voor het eerste volledig publiek toegankelijke kunstdepot ter wereld worden steeds concreter. Dit jaar is het ontwerp voor de depotinrichting door Bruynzeel Storage Systems, specialist in opslagsystemen voor musea, afgerond, inclusief de inrichting van een prenten- en tekeningendepot op de vijfde etage. Door

de aanstaande renovatie van het museumgebouw moet ook dit depot een ander onderkomen vinden. Vanaf de opening zal daarom de gehele collectie van het museum in het depot zichtbaar zijn. Er is daarnaast gewerkt aan het ontwerp van de inrichting van de vier nieuwe professionele restauratieateliers, fotostudio, art handlingruimtes en werkplaatsen in het depot.

De Europese aanbesteding voor een raamcontract van de kunsttransporten is gegend aan drie partijen. De eerste opdrachten die worden uitgezet zijn de uithuizing van het prenten- en tekeningendepot en de verhuizing van de collectie op zaal naar externe depotlocaties in de eerste helft van 2019.

Dit jaar is hard gewerkt aan een aantal omvangrijke projecten ter voorbereiding op de verhuizing van de gehele collectie vanaf vijf externe locaties naar het depot in 2020:

- 273 films zijn gecontroleerd en herpakt door Filmatelier Den Haag ter voorbereiding op de digitalisering van de film- en videocollectie.
- Circa 15.000 objecten krijgen een kleurcode op compartimentniveau en een standplaats op objectniveau voor het nieuwe depot. Met name het plaatsen van de glas- en keramiekcollections blijkt een omvangrijke klus.
- 1.816 kunstwerken zijn bekeken, 972 objecten schoongemaakt, 876 verpakkingen vervangen en 650 objecten in nieuwe kratten geplaatst.
- 3.300 objecten zijn professioneel gefotografeerd.
- De ruim 70.000 werken op papier zijn gecontroleerd, waarna circa 15.000 werken zijn herpakt in transportmappen of speciale passe-partouts. Begin 2019 worden alle dozen waarin deze verpakt zitten verzegeld voor de uithuizing.

70.000 werken op papier worden voorbereid op een veilige verhuizing naar het depot, foto Aad Hoogendoorn

Herijking van de collectie

Het museum bezit een rijke en gevarieerde collectie beeldende en toegepaste kunst vanaf de vijftiende eeuw tot aan het heden. De verzameling is zowel nationaal als internationaal georiënteerd en kent naast enkele kerncollecties ook veel losse groepen werken en individuele kunstwerken. Het brede profiel van het museum maakt het lastiger om objecten van het collectieprofiel uit te sluiten dan om ze daarbinnen een plaats te geven. Desondanks vormen de kosten voor het beheer en behoud van de almaar groeiende museumcollectie, het aanscherpen van de verzamelcriteria en de verhuizing naar het depot (naar verwachting in 2020) belangrijke redenen om de verzameling in zijn geheel kritisch onder de loep te nemen. Hiervoor is in 2014 het herijkingsproject voor de collectie ingezet, wat inhoudt dat circa 65.000 objecten in de interne en externe depots opnieuw fysiek bekeken worden (het prentenkabinet valt vooralsnog buiten dit project). Tijdens deze herijking worden de objecten gecontroleerd op standplaats, compleetheid en conditie. Gegevens over het object worden aangevuld in het collectieregistratiesysteem TMS (The Museum System) en, indien niet aanwezig, wordt er een nieuwe registratiefoto gemaakt. Dit alles gebeurt door herijkingsteams in de depots.

Tegelijkertijd met de herijking is het museum begonnen met het waarderen van de collectie. Aan de hand van het Collectiebeleidsplan besluiten conservatoren in overleg met de directeur en het hoofd Collectie en onderzoek of een object nog in de collectie past of elders beter tot zijn recht kan komen en dus ontzamd dient te worden. Hierbij wordt, indien nodig, ook de expertise van externen ingewonnen.

Het eerste ontzameltraject dat 447 objecten omvat, is eind 2018 volgens de LAMO procedure afgerond. Het grootste deel daarvan, een collectie van ruim 400 bodemfragmenten uit Noord-Holland, wordt overgedragen aan de archeologische dienst van de gemeente Zaanstad. Over de andere collectieonderdelen wordt nog gesproken met gegadigden. De herijking wordt in de zomer formeel afgerond, aan het waarderingsproces zal komend jaar nog worden gewerkt.

Aanwinsten

Het museum verworft in 2018 in totaal 340 kunstwerken en objecten (waarvan 305 in volledig eigendom en 1 werk in gedeeld eigendom)

Waarvan:

- 104 aankopen
- 202 schenkingen
- 34 langdurig bruiklenen

Het bescheiden eigen budget voor aankopen (50.000 euro) wordt in 2018 in belangrijke mate aangevuld met gelden van huisstichtingen en derden, waaronder Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Stichting Fonds Willem van Rede, Stichting Lucas van Leyden, BankGiro Loterij, Vereniging Rembrandt, Mondriaan Fonds, Stichting Bevordering van Volkskracht, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Van Achterbergh-Domhof, het bestemmingfonds Sonnenberg, de vrienden van het museum en enkele particulieren. In totaal is voor 3,3 miljoen euro gekocht. Een groot deel van de aankopen is eigendom geworden van de gemeente Rotterdam.

De collectie als tijdmachine met links de aanwinst van Eileen Agar, *Seated Figure*, foto Ernst Moritz

Het museum is verheugd dit jaar enkele werken van Eileen Agar te kunnen verwerven. Het surrealisme is een belangrijk zwaartepunt, maar vrouwelijke surrealist zijn ondervetegenwoordigd. De collectie moderne en hedendaagse kunst wordt verrijkt met kunstwerken van onder anderen Hans Bellmer, Hilla von Rebay, Minoru Onoda, Jim Shaw, Iris van Herpen en Mark Manders. Tijdens de voorbereiding van de Bauhaustentoonstelling in 2019 worden diverse objecten aan de collectie toegevoegd, waaronder de *Rückenlehnstuhl Model ti 1a* uit 1923 van Marcel Breuer. Na afloop van de tentoonstellingen van Gelatin en Bertjan Pot worden eveneens werken aangekocht. Voor de collectie prenten en tekenkunst worden werken verworven van onder anderen Adriaen Collaert, Antonio Fantuzzi, Hans Holbein, Peter Ilsted, Max Klinger, David Oyens en Jacobus van Looy.

De meest bijzondere aankoop van dit jaar is wel het drieluik van de Meester van de Heilige Veronica dat onverwacht op de markt komt.

Dit jaar ontvangt het museum wederom veel schenkingen en nalatenschappen, waaronder werk van Rinus van den Bosch, Her de Vries, de 19-delige fotoserie *A Prior* van Daan van Golden, de bijzondere *Cadaver Table* van Matthew Day Jackson, maar ook een vierdelig Maasvlakte glasereservies van Atelier NL en een zeer fraaie zeventiende-eeuwse Japanse (Arita) koffiekkan. Van het echtpaar Laurens van Krevelen en Frida de Jong krijgt het museum een substantiële schenking van voornamelijk Nederlandse surrealist.

Zie voor een volledig overzicht van de aanwinsten bijlage B.

Bruiklenen aan derden

Bruikleenstop

Vanwege de voorbereidende werkzaamheden voor de renovatie en het depot – met name een aantal zeer omvangrijke collectieverhuizingen – heeft het museum per 1 september 2017 een bruikleenstop ingesteld. Reeds aangevraagde werken zijn nog in behandeling genomen en reeds toegezegde bruiklenen vinden nog door-gang. Een uitzondering wordt gemaakt voor het project Boijmans bij de Buren, dat van 2019-2021 de collectie zichtbaar houdt in acht collega-instellingen in Rotterdam, en het project Boijmans in de Klas. Hierbij zijn meer dan 500 kunstwerken betrokken. Vanaf het moment dat de collectie in zijn geheel is verhuisd naar het depot, vermoedelijk begin 2021, worden aanvragen weer in behandeling genomen.

Ten behoeve van tentoonstellingen elders worden 383 objecten uitgeleend aan instellingen over de hele wereld. Topstukken uit de museumcollectie zijn dit jaar te zien op tentoonstellingen in binnen- en buitenland: werken van onder meer Johan Polet, Floris Verster en Ossip Zadkine worden getoond op tentoonstellingen in Nederland. Een groot bruikleen van Kees Timmer reist naar Museum More in Gorssel voor de postume en eerste overzichtstentoonstelling van zijn oeuvre. Een ander omvangrijk bruikleen gaat naar *Als kunst je lief is*, een samenwerking tussen het Kröller-Müller Museum en Vereniging Rembrandt. De bruikleen van zes ontwerpen van Viktor & Rolf aan de Kunsthal resulteert in een schenking door mecenas Han Nefkens. *Interieur met vrouw aan het virginaal* van Emanuel de Witte en drie objecten uit de verzameling vormgeving zijn te zien op de veelgeprezen *Kwab* tentoonstelling in het Rijksmuseum.

Ook gaan werken van Dolf Henkes naar een uniek project op Curaçao. *Titus aan de lezenaar* en *Man met de rode muts* van Rembrandt reizen naar de Scottish National Gallery in Edinburgh voor *Rembrandt. Britain's Discovery of the Master*. Voorafgaand aan onze eigen *Pure Rubens* tentoonstelling reist een grote selectie werken van de Vlaamse meester naar het Prado in Madrid voor *Rubens. Painter of Sketches*. Verder reizen werken van Breitner, Basquiat, Delacroix, Van Dongen, Dürer, Miró, Tintoretto en vele anderen naar tentoonstellingen in het buitenland. Belangrijkste bruikleen is *De toren van Babel* voor de grootschalige overzichtstentoonstelling in het Kunsthistorisches Museum in Wenen. Er zijn dit jaar wederom bijzondere bruiklenen vanuit het prentenkabinet, waaronder de tekening *Leda en de zwaan* van Leonardo da Vinci en drie navolgers naar Teylers Museum in Haarlem en 46 fotografische werken van Medardo Rosso voor een overzichtstentoonstelling in het Museum voor Schone Kunsten in Gent.

	Nationaal	Internationaal	Totaal
Moderne kunst	25	129	154
Prenten en tekeningen	27	42	69
Oude kunst	6	32	38
Kunstnijverheid en design	27	29	56
Bibliotheek	0	59	59
Stadscollectie	5	2	7
Totaal	90	293	383

In 2018 gaat het schilderij *Kipkarretjes* van Jan Sluijters in langdurig bruikleen naar het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch.

Zie voor een volledig overzicht van de bruiklenen aan derden bijlage B.

Tentoonstelling *Bruegel* in het Kunsthistorisches Museum in Wenen, © KHM-Museumsverband, foto Daniel Auer

Tentoonstelling *Dal Nulla al Sogno. Dada e Surrealismo dalla Collezione del Museo Boijmans Van Beuningen* in Fondazione Ferrero in Alba, foto Fondazione Ferrero

BVB Collections

Op 26 oktober opent in het Italiaanse Alba de tentoonstelling *Dal Nulla al Sogno. Dada e Surrealismo dalla Collezione del Museo Boijmans Van Beuningen*. De tentoonstelling is een samenwerking met de Fondazione Ferrero, een sociale stichting gelieerd aan het internationale voedingsbedrijf Ferrero. Er worden 149 topstukken getoond uit de dadaïstische en surrealistische collectie van het museum. Het is voor het eerst dat deze deelcollectie zo uitgebreid in het buitenland te zien is. De tentoonstelling loopt tot en met 25 februari 2019.

Met het oog op de sluiting van het museumgebouw in 2019 en de lange periode van renovatie, wordt een aantal nieuwe tentoonstellingen voor het reizend programma van BVB Collections ontwikkeld. Daarnaast wordt een begin gemaakt met het uitdenken van een tentoonstelling met hoogtepunten uit de collectie onder de titel *The Best of Boijmans*, die de komende jaren kan reizen langs een aantal toonaangevende en goedbezochte buitenlandse musea, zoals de National Gallery Londen. De inzet is om hiermee de naamsbekendheid van het museum en de collectie te vergroten.

Conservering en restauratie

Een speciaal projectteam werkt dit jaar zorgvuldig en gestaag aan het verhuisklaar maken van de collectie. Oude verpakkingen die niet meer voldoen worden vervangen door kratten die transporten kunnen vereenvoudigen. Stoffige objecten worden schoongemaakt. Specialisten worden waar nodig ingeschakeld als adviseur of als uitvoerder van intensievere behandelingen.

Verscheidene schilderijen- en lijstenrestauratoren hebben gewerkt aan het opnieuw inlijsten van schilderijen, mede om risico's tijdens de aankomende verhuizing te minimaliseren.

Een vergelijkbaar project is uitgevoerd in het prentenkabinet. Circa 70.000 werken op papier zijn zodanig voorbereid dat een verhuizing veilig en efficiënt kan verlopen. Hiervoor hebben de medewerkers van het prentenkabinet intensief samengewerkt met een team van freelancers.

Ter verdere voorbereiding op de verhuizing laat het museum een survey uitvoeren op een deel van de fotografische collectie door twee post-master studenten fotorestauratie aan de UvA en hoofddocent en fotorestaurator Clara von Waldthausen. Deze survey geeft meer inzicht in de conserveringsproblematiek binnen de collectie fotografie en specifieke behoeften op het gebied van berging in het nieuwe depot. Dit project is mogelijk gemaakt door het Familie De Heus Restauratiefonds. Een tweede survey heeft het museum dankzij bijdragen van Nedspice Restauratiefonds en een particuliere schenker kunnen laten uitvoeren op meer dan 50 middeleeuwse houten beelden in de collectie. Ook hier was het doel meer inzicht te krijgen in de staat van de objecten.

Om de kennis over kunststoffen binnen de museale wereld te vergroten en daarmee meer inzicht te krijgen in de conditie en conserveringsbehoeften van het materiaal kunststof is het museum vanaf de start enthousiast deelnemer aan het SBMK-project *Plastics*. Dit jaar volgen circa 20 medewerkers intern studiedagen met de specialisten van UvA en RCE om te leren werken met de door hen ontwikkelde Kunststof-identificatiemethode.

Naast bovengenoemde projecten worden kunstobjecten ter voorbereiding op interne en externe tentoonstellingen gecontroleerd en indien nodig geconserveerd. Grote projecten zijn de restauratie van het gestolen en na 68 jaar teruggevonden paneel met de voorstelling van *De geboorte van Maria* en de restauratie van de sculptuur *Untitled* van Robert Gober dat in 2016 op zaal ernstig beschadigd raakte.

Het schilderij *Le miroir vivant* van René Magritte krijgt een randbedoeiking om te kunnen worden uitgeleend aan de tentoonstelling *Als Kunst je lief* is onder auspiciën van de Vereniging Rembrandt in het Kröller-Müller Museum. Voor de reizende tentoonstelling naar Alba wordt een groot deel van de selectie surrealistische kunstwerken geconserveerd om veilig te kunnen reizen.

Naast conserveringen en restauraties verricht het papierrestauratieatelier dit jaar 137 inlijstingen, geeft het 203 bruikleenadviezen, maakt 74 conditierapporten en doet 102 conditiechecks.

	Conserveringen	Restauraties
Oude kunst	100	5
Moderne kunst	92	14
Toegepaste kunst	13	2
Werken op papier	292	
Totaal	497	21

Registratie en documentatie

In 2018 zijn er opnieuw enorm veel gegevens verwerkt in de digitale collectie-informatie-systemen: The Museum System (TMS) en Adlib. Wat TMS betreft komt dat door de vele nieuwe aanwinsten en uitgaande bruiklenen

die het museum registreert en doordat gegevens uit een aantal grote projecten direct in het systeem worden verwerkt, met name de informatie uit de herijking en het herkomst-onderzoek. Ook worden in 2018 tentoonstellingsgegevens en inkomende bruiklenen in het systeem verwerkt. Het Documentatiecentrum besteedt ook dit jaar extra aandacht aan auteursrecht. Er vindt afstemming plaats tussen de verschillende afdelingen die te maken hebben met beeldrecht en twee stagiaires gaan aan de slag met het rechten-vrij maken van afbeeldingen van werken uit de collectie. Er zijn 285 licenties geregeld en daarmee 5.122 objecten extra publiek toegankelijk via de website.

De afdeling start een 'opruim- en archiveerproject' in aanloop naar de sluiting van het museum inclusief de kantoren in 2019. Iedere medewerker wordt geacht kritisch naar zijn eigen werkkarchief en inhoud van de werkplek te kijken om zodoende zo efficiënt mogelijk te kunnen verhuizen. Sinds de aanvang van het project is al 33 meter archief overgedragen. Het opruimen heeft tot nu toe geleid tot het afvoeren van 122 verhuisdozen papier, het overdragen van 70 catalogi aan het Maritiem Museum en een dubletten-verkoop van tientallen publicaties.

Enkele cijfers uit TMS	
Aantal objectverplaatsingen:	53.689
Aantal mutaties in objectrecords:	171.726
Aantal nieuwe objectrecords:	2.608
Aantal gevalideerde objecten ('BoijmansBasis'):	1.281

Cijfers beeldmateriaal	
Aantal digitale aanvraagformulieren:	292
Aantal in TMS gekoppelde foto's:	6.137

Bibliotheek

Met bijna 140.000 titels – 3 strekkende kilometer aan boeken – waaronder een unieke collectie bronnen over het surrealisme, behoort de bibliotheek tot de best gesorteerde

museale kunsthistorische bibliotheken van ons land. In 2018 functioneert de bibliotheek anders dan voorheen. Een groot deel van de bibliotheekcollectie staat dit jaar op een externe locatie, het Stadsarchief Rotterdam, waar twee keer per week boeken gehaald en gebracht kunnen worden. Het aantal opvragingen is in vergelijking met voorgaande jaren teruggelopen. De samenwerking met de medewerkers van het Stadsarchief verloopt uitstekend. Rondleidingen door de bibliotheek worden dit jaar gegeven voor studenten van de Rijksuniversiteit Groningen.

Eind 2018 verhuizen vrijwel alle oude drukken uit de bibliotheek naar ZB – Bibliotheek van Zeeland in Middelburg, waar ze vanaf januari 2019 zullen worden gerestaureerd dankzij een subsidie van Stichting Boek & Wurm.

Publicaties uit de bibliotheek zijn in 2018 te zien op de tentoonstellingen in het museum *Babel Bookspace door PrintRoom, Kunst van formaat. De collectie XL vanaf de jaren vijftig* en *ANIMA MUNDI*. Op de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad* zijn affiches en documentatiemateriaal uit de bibliotheek te zien. Als onderdeel van de tentoonstelling *Dal Nulla al Sogno. Dada e Surrealismo dalla Collezione del Museo Boijmans Van Beuningen* in Alba, is een selectie van meer dan 40 surrealismepublicaties uit de bibliotheek opgenomen.

Voor de door Carel Blotkamp ingerichte tentoonstelling *Kunst van formaat* kon de bibliotheek een origineel exemplaar aanschaffen van het kunstenaarsboekje *Roodborst territorium* (1970) van Jan Dibbets. Op de najaarsveiling bij Bubb Kuyper in Haarlem wordt onder andere een surrealistisch pamflet uit 1937 aangekocht, *Affichez vos poemes – affichez vos images*. Schenkingen worden ontvangen van onder

anderen W. Donker, dhr. Frenkel, J. Giltaj, dhr. G. de Goede, K. Logger & I. Stadler, C. Schimmelpenninck van der Oije.

Zie voor bezoekersaantallen en andere kengetallen bijlage C.

Onderzoek

Herkomstonderzoek

In 2018 wordt na jarenlang onderzoek het landelijke onderzoeksproject *Museale Verervingen vanaf 1933* afgerond, waar het museum sinds 2009 bij betrokken is. Doel van dit project is om na te gaan of er vanaf 1933 aanwinsten in Nederlandse museumcollecties terecht zijn gekomen waarvan de herkomst vragen oproept met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog. In totaal zijn er, na een voorselectie op basis van objectieve gegevens, gedurende het project 6.000 objecten onderzocht. 30 objecten hebben mogelijk een problematische herkomst. Deze kunstwerken staan online op de landelijke database museale verervingen en op de website van het museum met de oproep aan wie meer informatie heeft over de herkomst van deze kunstwerken zich te melden. Uit het herkomstonderzoek zijn enkele kunstwerken naar voren gekomen waar het museum extra aandacht aan besteedt en de eigenaars van zoekt. Deze komen in aanmerking om te worden voorgelegd aan de Restitutiecommissie. Twee zaken zijn in 2017 voorgelegd aan de Restitutiecommissie, het bindend advies wordt in de loop van 2019 verwacht.

De wens om de resultaten van het onderzoek met een breed publiek te delen, is de aanleiding voor het schrijven van een Boijmans Studie over het museum in de Tweede Wereldoorlog, evenals de tentoonstelling

Tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, foto Lotte Stekelenburg

Het herkomstonderzoek tentoongesteld in *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, foto Lotte Stekelenburg

Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad. Hierin is een zaal gewijd aan het herkomstonderzoek. Er worden kunstwerken getoond die in een eerdere fase van het project geretourneerd zijn aan de rechtmatige erven, werken die het museum in samenspraak met de erven wil voorleggen aan de Restitutiecommissie en kunstwerken die aanvankelijk een verdachte herkomst leken te hebben, maar die na onderzoek een sluitende rechtmatige herkomst hebben.

Overige onderzoeksprojecten

Met steun van de nalatenschap van de heer en mevrouw Schoufour-Martin (die wordt beheerd door VZW Natuurbehoud Pater David) en in samenwerking met het in Leuven gevestigde Illuminare, Studiecentrum voor Middeleeuwse Kunst is het vooronderzoek voortgezet voor de tentoonstelling over beeldhouwkunst in de Lage Landen (gepland 2022), uitgevoerd door Bieke van der Mark. Hiervoor is tevens een wetenschappelijke onderzoekscommissie ingesteld met experts uit andere Nederlandse en Belgische musea onder leiding van conservator Friso Lammertse.

Dankzij een genereuze beurs van de Getty Foundation kan dit jaar worden gestart met een meerjarig onderzoek (2018-2021) onder leiding van senior conservator Albert Elen naar de veertiende- en vijftiende-eeuwse Italiaanse tekeningen, dat zal resulteren in een wetenschappelijke bestandscatalogus. Hieraan werken achtereenvolgens drie jonge afgestudeerde kunsthistorici elk gedurende een jaar mee als 'Boijmans-Getty Paper Project Research Fellow for Italian Drawings', evenals een onderzoeksassistent. De catalogus zal in eerste instantie digitaal gepubliceerd worden op de website van het museum.

Daarnaast verleent het museum medewerking aan diverse onderzoeksprojecten van derden, waaronder het Bruegel Project (onderzoek voor de tentoonstelling in het Kunsthistorisches Museum in Wenen, 2018-2019), het KIEM-project (Creatieve Industrie – Kennis Innovatie Mapping), gefinancierd door NWO, naar 'De documentatie van tentoonstellingspraktijken in Nederlandse kunstmusea (1945 tot heden)', het Drawing out Rembrandt NICAS project naar Rembrandts inkttekeningen, het Marks on Art project, naar meestertekens op Middeleeuwse beelden en het door Interreg gefinancierde project Smart*Light: de ontwikkeling van een tafelmodel synchrotron.

Publicaties

In 2018 verschijnt de Boijmans Studie *Omstreden Verleden. Museum Boijmans Van Beuningen en de Tweede Wereldoorlog*, van Ariëtte Dekker, aangevuld met een hoofdstuk over het herkomstonderzoek door medewerkers van het museum. De Boijmans Studie over de Amerikaanse kunstenaar James Lee Byars door Els Hoek zal in 2019 verschijnen. Dit jaar is ook gestart met de voorbereiding van een Boijmans Studie over Nederlandse surrealisten, te verschijnen in 2020. Deze publicaties worden mogelijk gemaakt door het Fonds Westerhuis.

Aanwinsten

Foto Studio Tromp, Rotterdam

Hans Bellmer Désarticulation sur fond rayé, 1958

olieverf, pen, zwarte inkt, potlood, doek
65,3 × 65,3 cm

aankoop Le Claire Kunst Hamburg,
met steun van de BankGiro Loterij

Het museum verwierf op Frieze Masters een bijzonder en op het eerste gezicht lichtvoetig schilderij van Hans Bellmer. Zacht van kleur, licht van toon, opgezet als lijntekening, met witte en gelige tinten en een vrolijk rood-wit gestreepte borstwering zoals van een balkon. Maar daar klautert over de afscheiding een merkwaardig organisme omhoog. Die pitten als ogen, zijn dat gewrichten misschien, daar in het midden, is dat een navel? Als je langer kijkt wordt het kwabbige wezen een compositie van ledematen en intieme lichaamsdelen. Geen monster dat ontsnapte uit het *Isenheimer Altar* van Matthias Grünewald, maar aan het brein van de toen 47-jarige Bellmer.

Bellmer staat bekend om zijn fascinatie voor het vrouwelijk lichaam. Na een start als typograaf en schilder, fabriceert hij rond 1933 een tweetal poppen, bijna levensecht, die in erotische poses en in absurdistische scènes worden gefotografeerd. Foto's die, ingekleurd en wel, de aandacht trekken van André Breton, die met zijn kring de krochten van de menselijke geest exploreert en experimenteert met muzes en paspoppen. Bellmer verruult in 1938 zijn woonplaats Berlijn voor Parijs, ontsnapt aldus aan de nazi's en wijdt zich de rest van zijn leven met artistiek succes aan het bedwingen van het beest in de eigen geest. Een aanwinst die het al aanwezige bezit van zes werken en fotoseries van Bellmer mooi aanvult en de collectie surrealisme, een speerpunt van het museum, verder verdiept.

Sjarel Ex
directeur

Meester van de Heilige Veronica Drieluik met Madonna te midden van heiligen, circa 1410

olieverf op paneel

middenpaneel: 70 × 32,5 cm,

zijpanelen: 70 × 16 cm

aankoop Sotheby's Londen, met steun van de Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar Fonds voor Klassieke Beeldende Kunst, haar Themafonds Middeleeuwen en Renaissance en de jaarlijkse bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Mondriaan Fonds, de BankGiro Loterij, Stichting Bevordering van Volkskracht, het Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij het Breeman Talle Fonds), Stichting Museum Boijmans Van Beuningen waaronder gelden uit een anonieme nalatenschap, de heer prof. dr. H.W. van Os en particuliere schenkers die anoniem wensen te blijven

Rond 1400 waait er een zwierige artistieke wind door Europa. Van Italië tot Duitsland worden kunstenaars beroerd door de elegante en verfijnde stijl van de inter-

Foto Studio Tromp, Rotterdam

ationale gotiek. Uit deze zeldzame periode bezat het museum al twee belangrijke drieluiken, het Norfolk-triptyek dat in Luik of Maastricht werd gemaakt en het Zalvings-triptyek dat vermoedelijk in Brugge ontstond. Met het verwerven van het drieluik van de Meester van de Heilige Veronica is daar nu een derde bijgekomen. Hierdoor is een ensemble van drieluiken ontstaan dat in de museumwereld uniek is.

De kunstenaar, die zijn noodnaam dankt aan een paneel in München, was de belangrijkste schilder in Keulen aan het begin van de vijftiende eeuw. Op het middenpaneel schilderde hij vier vrouwelijke heiligen die zich in een bloemenweide rond Maria en haar kind hebben neergevlid. De liefelijkheid van de voorstelling contrasteert sterk met het lijden van een eenzame Christus die zijn kruis draagt op de buitenzijden van de luiken.

Friso Lammertse
conservator oude schilder- en
beeldhouwkunst

Foto Christie's Parijs

Yves Tanguy Le tabernacle, 1928

hout, keramiek, bont, glas
64,5 × 59 × 31,5 cm
aankoop Christie's, Parijs met steun van
de BankGiro Loterij

In 1936 organiseerde André Breton de eerste expositie die was gewijd aan het surrealistisch object in de Parijse galerie Charles Ratton. Tot de geëxposeerde objecten behoorde Yves Tanguy's *Le tabernacle*: een huiveringwekkend en met bont bekleed houten kastje dat eruitziet als een harig beest met talloze priemende glazen ogen, een mond vol scherpe tanden en armen in de vorm van kandelaars. Een paar jaar eerder, in juni 1929, stond het object op het omslag van het surrealistische tijdschrift *Variétés*. Daarna werd het werk nog een aantal keer in toonaangevende surrealistische uitgaven gepubliceerd, wat het belang van het object voor de

surrealisten van het eerste uur onderstreept. Een aantal van deze tijdschriften en publicaties is ondergebracht in de bibliotheek collectie van Museum Boijmans Van Beuningen. Behalve het eerdergenoemde tijdschrift bezit het museum ook een exemplaar van de *Dictionnaire abrégé du surréalisme* (1938) waarin een afbeelding van *Le tabernacle* is te zien. In 2017 heeft het museum de bestandscatalogus *Een droomcollectie. Surréalisme in Museum Boijmans Van Beuningen* uitgegeven, waarin de surrealismecollectie wordt ontsloten in woord en beeld. Zo ook Tanguy's fabelachtige geschilderde 'droomlandschap' *Paysage avec nuages roses* (1928). Behalve dit schilderij – het enige van Tanguy in de Collectie Nederland – bezit het museum nu ook een bijzonder object van zijn hand.

Saskia van Kampen-Prein
conservator moderne en hedendaagse kunst

Foto Studio Tromp, Rotterdam

David Oyens Pijprokende man, voor 1888

houtschool, gedoozeld
231 × 204 mm
aankoop Kunsthandel Pygmalion, Maarssen
met steun van de BankGiro Loterij

De tweeling David en Pieter Oyens, geboren in 1842 als zoons van een Amsterdamse bankier, waren beiden kunstenaar. Zij volgden hun opleiding aan de kunstacademie in Brussel en bleven de rest van hun levens in de Belgische hoofdstad. De broers waren onafscheidelijk en exposeerden meestal samen. Hun werk is vaak moeilijk te onderscheiden, omdat veelal met alleen de achternaam werd gesigneerd. Deze mede met initiaal ondertekende voorstelling was als 'De roker' opgenomen in de verkooptentoonstelling *Kunstwerken van levende meesters* in oktober 1888 bij Arti et Amicitiae in Amsterdam. Fred Hendriks betoogde

onlangs in *De verbeeld[er] verbeeld[t] (2017)* dat veel van Davids schilderijen die lange tijd doorgingen voor anonieme mansportretten feitelijk zelfportretten of portretten van zijn broer zijn. Hoewel identieke tweelingen, was er een specifieke gelaatstrek waardoor zij van elkaar waren te onderscheiden: hun neuzen verschilden. Daar hebben wij bij deze tekening weinig aan want het gezicht is grotendeels in de donkere schaduw onder de hoed verborgen, zelfs de snor is onzichtbaar, enkel de kin en het topje van de neus vangen een glimp licht. De tekening sluit mooi aan bij zijn twee geschilderde en getekende – onverhulde – portretten van Pieter uit 1879 en 1885 in de museumcollectie.

Albert Elen
senior conservator tekeningen
en prenten

Iris van Herpen Chemical Crows Dress, 2008

metalen paraplu-ribben, leer
80 × 62 × 75 cm

aankoop kunstenaar met steun van het
Mondriaan Fonds en de BankGiro Loterij

Bij de presentatie van haar eerste collectie *Chemical Crows*, in 2008 tijdens de Amsterdam Fashion Week, toonde Iris van Herpen direct haar magische hand. Als ontwerper is zij uniek in het samenstellen van een eigen vormtaal met vrijzinnig materiaalgebruik, iets wat lang niet meer was gebeurd in de mode. Ze ontwikkelt haar collecties door te pionieren met geavanceerde productietechnieken of door onverwachte materialen juist op ambachtelijk wijze te verwerken in haar kledingstukken. Innovatie en traditie brengt Van Herpen vanzelfsprekend bij elkaar. In de collectie *Chemical Crows* zijn honderden goudkleurige spaken van

kinderparaplutjes verwerkt. Van Herpen creëerde hiermee een serie jurken met vleugelachtige details. Als een eigentijdse alchemist transformeert ze het materiaal en toont een onverwachte schoonheid. Deze manier van omgaan met de *material resources*, oftewel onze materiële middelen, was het uitgangspunt om haar uit te nodigen voor de tentoonstelling *Change the System* (oktober 2017 – januari 2018). Na afloop van de tentoonstelling heeft het museum de jurk aangekocht. Het is niet alleen een aanvulling voor de modecollectie, maar voegt zich als object ook moeiteloos in de eigentijdse vormgevingscollectie. De jurk verbeeldt de ideeën van de nieuwe generatie createurs die anders omgaan met materiaal en energie.

Annemartine van Kesteren
conservator design

Jan Schlechter Duvall Dreams of Freedom, 1968

olieverf op board
46 × 625 × 2 cm

schenking Laurens van Krevelen en
Frida de Jong

'Ik teken als een vrij mens, een vrije geest, zonder het storende gevoel van grenzen', schreef de surrealistische kunstenaar Jan Schlechter Duvall in zijn in eigen beheer uitgegeven publicatie 'De marginale mens' (1992). In 1945 verruilde hij zijn geboorteland Indonesië voor Nederland, waar hij aan de Kunstnijverheidsschool in Amsterdam en de Koninklijke Academie in Den Haag heeft gestudeerd. Zijn surrealistische oeuvre kwam tot bloei in de Verenigde Staten, waar hij vanaf 1962 woonde. Hij raakte gefascineerd door het 'automatisme', een werkwijze kenmerkend voor surrealisten zoals Max Ernst en André Masson. Gestreefd werd om zonder tussenkomst

van de ratio de innerlijke wereld weer te geven. Volgens Laurens van Krevelen, vriend van Schlechter Duvall, ervoer de kunstenaar het creëren van kunst als een magische bezigheid, waarbij het ging om het onverwachte en absurde. Dit jaar heeft Van Krevelen samen met zijn vrouw Frida de Jong werken van een aantal bekende en minder bekende, tweede en derde generatie surrealisten aan het museum geschonken, waaronder Schlechter Duvall's *Dreams of Freedom*. Uit een donkere achtergrond doemen kleurrijke vormen op, zoals bovenin een hoofd dat gedeeltelijk is weergegeven als een raam waarin vulkanen zichtbaar zijn. Van Krevelen en conservator Saskia van Kampen-Prein schrijven een Boijmans Studie over deze schenking, die waarschijnlijk in 2020 wordt gepubliceerd.

Lindsay van Rijn
conservator in opleiding moderne
en hedendaagse kunst

Foto Studio Tromp, Rotterdam

Foto Studio Tromp, Rotterdam

Sander Breure & Witte van Hulzen Rosa, 2018

gips, staal, styrofoam, textiel, keramiek
187 × 60 × 60 cm

aankoop Galerie Tegenboschvanvreden, Amsterdam met steun van de BankGiro Loterij

Ondanks het rauwe materiaal vertoont deze driepotige dame met haar nonchalant omgeknoopte T-shirt een lichtvoetige elegantie. Het kunstenaarsduo Sander Breure en Witte van Hulzen is gefascineerd door de sociale codes in het menselijke gedrag en de verschillende rollen die we in ons dagelijks leven aannemen. In performances, films en installaties onderzoeken zij hoe we via lichaamstaal communiceren wie we zijn. Sinds enkele jaren hebben zij hun multidisciplinaire praktijk uitgebreid naar sculptuur, na een residentie aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. Terwijl de acteurs in hun performances

verworden tot levende sculpturen, figuren de sculpturen juist als stille acteurs in een theater van het alledaagse. Vanuit het idee dat identiteit altijd in verandering is, zijn hun menssculpturen assemblages van verschillende materialen en bestaande attributen, alsof zij naar behoefte ingewisseld zouden kunnen worden. Elke sculptuur is voorzien van een keramisch hoofd, dat pas achteraf een passend lichaam toegewezen krijgt.

Rosa kwam afgelopen zomer tot stand tijdens een residentie in Dordtyart en is de eerste sculptuur uit hun oeuvre die is opgenomen in een museale collectie. In het najaar was *Rosa* te zien in de collectiepresentatie *The Shape We're In*, waar zij naadloos aansloot bij andere hedendaagse sculpturen van mensfiguren in de museumcollectie.

Esmee Postma

samensteller *The Shape We're In*

Foto Ernst Moritz

Gelatin Goedele, 2011

meubel, tennisracket, 49 × 55 × 65 cm

A Bout de Soufflé, 2014

hout, tapijt, schapenvacht, 151 × 72 × 82 cm

Tartagnion, 2018

hout, spiegel, 100 × 63 × 8 cm

Englischer Garten, 2018

textiel, spiegel, wiel, hout, glas

diverse afmetingen

aankoop kunstenaars met steun van het Mondriaan Fonds en de BankGiro Loterij

Gelatin werkt op het snijvlak van beeldhouwkunst, schilderkunst en popmuziek, architectuur en sport, performance en mode. Het Weense collectief (Wolfgang Ganter, Ali Janka, Florian Reither en Tobias Urban) maakt interactieve, site specific installaties. Tussen geënceneerde happening en spontane discussie zet Gelatin de bezoekers aan tot zelfreflectie en bewustwording van

het eigen lichaam, dat al improviserend dienst doet als sculpturaal werk.

Deze groep werken is oorspronkelijk bijeengebracht voor de tentoonstelling *Vorm – Fellows – Attitude*. De zelfgemaakte kruk, bank, spiegels en kledingrekken vormen het decor van een kledingkamer, evenals de 101 'blootpakken', waarvan negen zijn aangekocht, die het publiek kon aantrekken. Ze zijn er in alle huidskleuren en genders, als een lofzang op diversiteit en inclusiviteit. Bezoekers die besloten zo'n pak te dragen werden onderdeel van de tentoonstelling en zorgden voor een vrolijke, onschuldige en tegelijk provocerende noot. In de museumcollectie en het tentoonstellingsprogramma staat vaak de mens centraal, in al haar verschijningsvormen. Gelatin past in deze traditie: lol, spel, plezier en vermaak zijn zowel kenmerkend voor hun taal als voor hun wereld waarin kunst en leven onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

Francesco Stocchi

conservator moderne en hedendaagse kunst

Foto Aad Hoogendoorn

Anoniem (voorheen toegeschreven aan Jan Provoost) De geboorte van Maria, circa 1485-1495

olieverf op paneel

33 x 17 cm

verworven met de verzameling van D.G. van Beuningen, 1958

Het komt zelden voor dat een kunstwerk wordt gestolen uit een museum, maar het komt nog veel minder vaak voor dat het ook terugkeert. In 1960 werd in Museum Boijmans Van Beuningen op klaarlichte dag een vijftiende-eeuws paneeltje uit zijn lijst gelicht en meegenomen. Pas in 2017 dook het weer op. Een alerte kunstverzamelaar attendeerde het museum op een Duitse veiling waar het werd aangeboden. Na een lang en ingewikkeld proces met het Duitse veilinghuis, de Nederlandse en Duitse politie en het openbaar ministerie, kon het paneel begin dit

jaar veilig terugkeren naar het museum. Het werk behoort tot de collectie van D.G. van Beuningen die in 1958 door de gemeente Rotterdam werd verworven. Het paneel is onderdeel van een groter altaarstuk dat heeft bestaan uit minstens vijf andere voorstellingen. De geschilderde zuilen en architraaf in zwart en goud komen eveneens voor op een viertal andere panelen. Na de diefstal werd een daarvan, met de voorstelling van de Annunciatie, aangekocht. Na terugkeer van *De geboorte van Maria* waren beide werken voor het eerst herenigd te zien op de tentoonstelling *BABEL – oude meesters terug uit Japan*. Door de slechte bewaaromstandigheden was het gestolen paneel echter beschadigd. Momenteel wordt het gerestoureerd, zodat het in de toekomst in volle glorie naast zijn evenknie kan worden getoond.

Sandra Kisters
hoofd Collectie en onderzoek

Sven Markelius, uitvoering Ljungberg's Textile AB voor Knoll's Associates, 1952

bedrukt linnen 'Pythagoras'

200 x 121 x 2 cm

bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma)

Begin 2018 ontvangt het museum uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma dit bijzondere stuk bedrukt textiel, een icoon van de Zweedse vormgeving. Eerder verwierf het museum uit hun bezit een grote collectie Scandinavisch glaswerk. De lap textiel is bedrukt met een ontwerp van Sven Markelius uit 1952. Markelius is een van de meest prominente architecten uit Zweden en al actief vanaf 1915. Eind jaren twintig laat hij zijn landgenoten kennismaken met de ideeën van het internationale modernisme en met de nieuwe vormgevingsprincipes die aan het Duitse

Bauhaus worden ontwikkeld. In 1952 werkt hij samen met onder anderen Le Corbusier en Oscar Niemeijer mee aan het ontwerp van het gebouw van de Verenigde Naties in New York. Dit textielontwerp met de naam Pythagoras is bestemd voor een van de grote vergaderzalen. Voor het bijzonder complexe en moeilijk te drukken patroon zijn in totaal achttien zeefdrukramen nodig. Het werd in eerste instantie op fluweel gedrukt. Nadien werd het patroon jarenlang gedrukt op linnen voor de firma Knoll in de VS. Hoewel textiel geen focus is binnen het verzamelbeleid van het museum, hebben we nadat Cor de Wit op 12 januari 2018 overleed, de kans dit icoon van de Zweedse vormgeving te verwerven met beide handen aangegrepen.

Mienke Simon Thomas
senior conservator toegepaste kunst en vormgeving

Foto Studio Tromp, Rotterdam

Leonhard Beck De heilige Amalberga, circa 1516-1519

houtsnede, 236 x 213 mm
aankoop veiling Bassenge, Berlijn,
met steun van Stichting Lucas van Leyden

De Habsburgse keizer Maximiliaan I spaarde kosten noch moeite om zijn eigen leven en de geschiedenis van zijn familie te visualiseren. Waar andere vorsten genoeg namen met wat stambomen en familieportretten, zette Maximiliaan begin zestiende eeuw een grootscheepse illustratiecampagne op met medewerking van de beste Duitse kunstenaars van zijn tijd, onder wie Albrecht Dürer, Albrecht Altdorfer en Hans Burgkmair. De Augsburgse schilder Leonhard Beck (ca. 1480-1542) was verantwoordelijk voor een speciaal deelproject over de heiligen die op de een of andere manier waren verbonden met het

Habsburgse huis. Hij had liefst 123 houtsneden nodig om ze allemaal in beeld te brengen. Een van de mooiste uit de reeks toont Amalberga van Temse, een Vlaamse heilige uit de achtste eeuw. De schoonheid van deze edelvrouw had het hoofd op hol gebracht van koningen, maar hun aanvragen waren vergeefs want Amalberga bemindde alleen Christus, wiens beeld ze hier in een spiegel ziet.

Het beeldprogramma dat Beck en zijn collega's rond Maximiliaan ontwierpen was ongeëvenaard in omvang en ambitie. Vanwege het overlijden van de keizer in 1519 bleef het onvoltooid. De heiligenreeks zou pas in 1799 voor het eerst in zijn geheel worden gepubliceerd. Eigentijdse afdrucken van de prenten, zoals deze van Amalberga, zijn extreem zeldzaam.

Peter van der Coelen
conservator prenten en tekeningen

Anoniem Koffiekan, 1680-1700

porselein, geelkoper
30 x 25 x 15 cm
schenking Willem de Hoog

In 2018 ontving het museum een zeventiende-eeuwse koffiekan als schenking uit particulier bezit. De kan werd tussen 1680-1700 vervaardigd in Japan (Arita). Japanse pottenbakkers vervaardigden aan het eind van de zeventiende eeuw blauwwit porselein in navolging van Chinese voorbeelden, die door Hollandse handelaren in Japan waren geïntroduceerd, in een periode toen de internationale handel in Chinees porselein stagneerde door interne oorlogen in China. Nederlandse handelaren van de Vereenigde Oostindische Compagnie waren bovendien de enige Europeanen die handel mochten drijven met Japan. Ze leverden houten serviesmodellen en prototypes aan,

die door Japanse pottenbakkers als voorbeeld werden gebruikt voor het produceren van 'Chinees' serviesgoed voor de Hollandse markt. In Nederland werd aan de onderrand van deze Japanse koffiekan een geelkoperen tapkraan bevestigd van waaruit de koffie in de kopjes kon worden getapt. Naast het inmiddels ingeburgerde drinken van thee afkomstig uit China deden ook koffie- en chocoladedranken hun intrede in Nederland, afkomstig uit Afrika (koffie) en Zuid-Amerika (chocola). Deze koffiekan, ook wel kraantjeskan genoemd, vormt een mooie aanvulling op de aanwezige collectie van Japans, Chinees en Europees porseleinen serviesgoed, waarvan de Aziatische voorwerpen te danken zijn aan de globalisering van de handel in porselein in de zeventiende eeuw.

Alexandra van Dongen
conservator pre-industriële vormgeving

Presentaties

Hoofd: Cathy Jacob

- Het museum heeft in totaal 31.081 m² oppervlakte, waarvan circa 11.694 m² tentoonstellingsruimte
- In de museumzalen hangen 750 Boijmans spots en 500 tl-lampen
- Het museum presenteert permanent 4.030 stukken uit de eigen collectie en in 2018 441 bruiklenen van derden in tentoonstellingen
- Het museum werft 955.000 euro van derden voor tentoonstellingen
- Het museum heeft met zeven andere musea in Rotterdam plannen gemaakt voor Boijmans bij de Buren

Presentaties ontwikkelt en organiseert het tentoonstellingsprogramma van het museum. Dit programma bestaat uit tentoonstellingen met onderwerpen die uiteenlopen van oude tot hedendaagse kunst en van pre-industriële vormgeving tot design, met als doel het bereiken van een gevarieerd en breed publiek. Het meerjarenbeleidsplan vormt hierbij het uitgangspunt, waarbij het toegankelijk presenteren van de kunst grote aandacht heeft. In nauwe samenwerking met collega's van andere afdelingen worden de creatieve processen in projectgroepen begeleid en aangestuurd, van concept naar uitvoering tot aan de evaluatie. Belangrijk is de (inter)nationale zichtbaarheid en waardering van de presentaties, waarbij wordt gestreefd naar samenwerking op het gebied van ideeënuitswisseling,

bruiklenen, gezamenlijke producties en overname van tentoonstellingen.

De sector Presentaties bestaat uit vier vaste projectleiders, een tijdelijke projectleider, een technische dienst met vijf vaste medewerkers, een assistent en een hoofd (9,73 fte). Door het jaar heen wordt de sector ondersteund door vier stagiaires, afkomstig van verscheidene universiteiten, voor perioden van vijf tot zes maanden. Tijdens de op- en afbouw van tentoonstellingen wordt de technische dienst versterkt met freelance *art handlers* en tentoonstellingsbouwers uit de flexibele schil rondom het museum, in drukke periodes loopt dit op tot wel 25 extra krachten. Alle middelen om de presentaties te maken zijn afkomstig uit bijdragen van derden, sponsoring, bezoekersinkomsten en buitenlandse tentoonstellingsovernames.

In 2018 zijn in het museum 21 grote en kleine tentoonstellingen te zien en in de zogenaamde wisselzalen van de vaste collectiepresentatie *De collectie als tijd-machine* wordt 12 keer een zaal gewisseld. Rondom de tentoonstellingen vinden activiteitenprogramma's plaats. De presentaties gaan in de meeste gevallen van start tijdens geclusterde openingen, die bestaan uit een feestelijk programma waarbij de directeur of een conservator de tentoonstellingen toelicht met regelmatig een bijzondere gastspreker en openbare interviews met de kunstenaars. De voorjaars- en zomeropening zijn feestelijke aangelegenheden, de kunstenaars en ontwerpers van wie werk in de tentoonstellingen is te zien zijn aanwezig en stellen zich beschikbaar voor openbare vraaggesprekken en ontmoetingen met bezoekers. Bij de opening van *GELATIN Vorm – Fellows – Attitude* verzorgen de Oostenrijkse kunstenaars de invulling van

het programma zelf. Dit resulteert in een feestelijk en surrealistisch dansfeest met door de internationale galeries die Gelatin vertegenwoordigen meegebrachte specialiteiten; wijn uit Frankrijk, taart uit Oostenrijk en worst uit Italië. De tentoonstelling *Pure Rubens* opent in september met een bijzondere toespraak van de Belgische politicus en ex-voorzitter van de Europese Raad Herman van Rompuy, waarin hij zijn gevoel van verwantschap met de zeventiende-eeuwse schilder onder woorden brengt: hun Vlaamse wortels, de liefde voor de klassieken en de vertegenwoordiging van het Europese burgerschap. De opkomst voor deze openingsavond is overweldigend, het is een voorbode voor wat er tijdens de tentoonstellingsperiode aan bezoek verwacht kan worden. De laatste opening van het jaar is in oktober, met de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Marten Hendriks – *Time Slip* en de vijftiende en afsluitende editie in de serie *Sensory Spaces*.

Collectiepresentaties

Het museum toont de collectie in het Van der Steur-gebouw (1935) en in het Paviljoen Van Beuningen-de Vriese (1991). De wisselende tentoonstellingen zijn voornamelijk te zien in de vleugel gebouwd door architect Alexander Bodon (1972) en architecten Robbrecht en Daem (2003).

Collectiepresentaties worden om de paar jaar gewisseld. Op de begane grond wordt *De collectie vormgeving* getoond en in het Paviljoen Van Beuningen-de Vriese *Studiecollectie 2*, waarin de toepassing van het materiaal metaal van de middeleeuwen tot aan de dag van vandaag centraal staat. De eerste verdieping is vooral bestemd voor de schilderijencollectie van het museum,

deze is in 2017 opnieuw ingericht door kunsthistoricus en kunstenaar Carel Blotkamp die hiervoor als gastconservator is uitgenodigd. Hij heeft de chronologie in het parcours losgelaten; clusters van zalen met oude kunst worden afgewisseld met clusters van zalen met moderne en hedendaagse kunst. De opstelling, met als titel *De collectie als tijdmachine*, is een hink-stap-sprong door de collectie die zorgt voor een frisse blik op de kunstgeschiedenis.

Wisselzalen

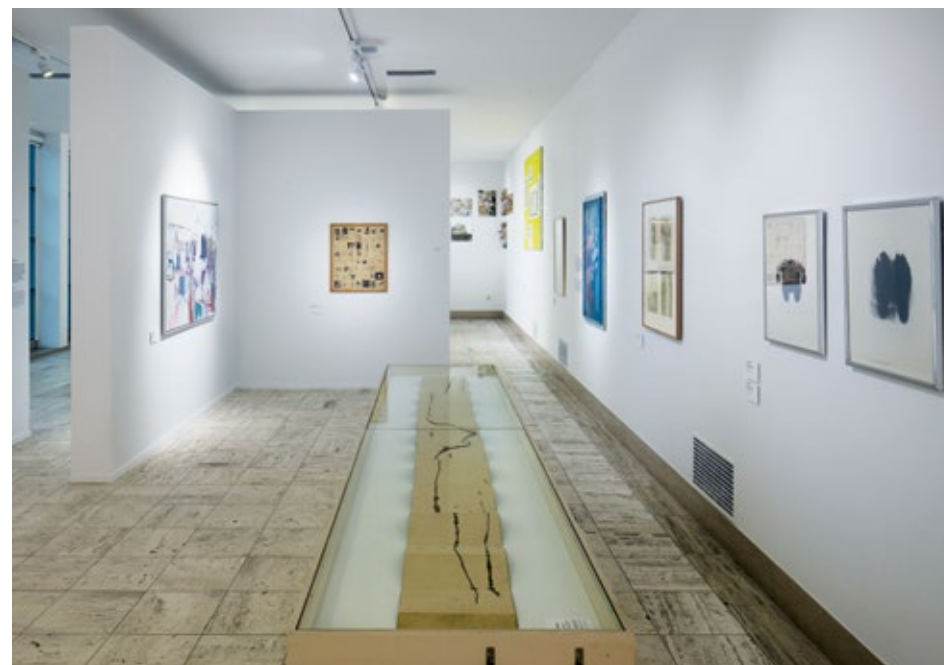
In het parcours van *De collectie als tijdmachine* is ook een aantal wisselzalen opgenomen waar kleine solopresentaties en andere verdiepende presentaties worden ingericht, altijd passend in de betreffende tijdsblokken. Op deze manier is de vaste collectie allesbehalve een statische opstelling; iedere paar maanden zijn er nieuw ingerichte zalen te zien, inspelend op de actualiteit. Zo wordt naar aanleiding van een schenking vanuit de Motesiczky Charitable Trust een zaal met werk van Marie-Louise von Motesiczky ingericht, naar aanleiding van de verwerving van *Seated Figure* van Eileen Agar een zaal met surrealistische aanwinsten ingericht en wordt het verworven schilderij *Largo* van Hilla von Rebay getoond in combinatie met werken van Kandinsky. De kleine solopresentaties zijn onder anderen van Jan Toorop, Co Westerik, Jacoba van Heemskerck en Daan van Golden.

Inrichting

Sinds 2010 wordt gewerkt met het kleurenpalet van Peter Struycken. De 22 muurkleuren die hij voor de zalen van het Van der Steurgebouw heeft ontwikkeld blijven een onuitputtelijke bron van mogelijkheden bieden. Terwijl bij vorige collectiepresentaties iedere zaal een andere kleur kreeg, heeft Carel Blotkamp ervoor gekozen

Tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *Marten Hendriks – Time Slip*, foto Ernst Moritz

ieder cluster van zalen behorende bij een tijdvak aan te duiden met één kleur. De zalen met oude kunst krijgen donkere wanden, de zalen met moderne en hedendaagse kunst krijgen lichte wanden. Ook de manier van hangen verschilt per cluster: de oude kunst hangt klassiek op gemiddelde ooghoogte, de moderne en hedendaagse werken hangen en staan speels en brutaal op onverwachte hoogtes en plekken. Het geheel straalt levendigheid uit en maakt een bezoek letterlijk en figuurlijk tot een avontuur door de kunstgeschiedenis.

Het licht in de zalen behoudt onze aandacht. De nieuwe LED spot met 5700 Calvin waarde, die met Philips en Peter Struycken als adviseur speciaal voor Museum Boijmans Van Beuningen is ontwikkeld, zorgt sinds 2017 in combinatie met bestaande TL verlichting voor zalen met een daglichtkwaliteit, waardoor de kleuren op de schilderijen zo goed mogelijk tot hun recht komen.

Tentoonstellingen

De tentoonstellingen vinden vooral plaats in het gedeelte van het gebouw dat in 1972 door Alexander Bodon en in 2003 door Robbrecht en Daem is gebouwd. Deze moderne vleugel is anders van karakter en sfeer: hier heerst de dynamiek van wisselingen, groepsbezoek en commerciële functies. Het entreegebied is het middelpunt van dit deel van het museum en een multifunctionele en bezienswaardige ontmoetingsplek. In dit gratis toegankelijke gedeelte bevinden zich de informatiebalie, de EspressoBar, de museumwinkel, de Kunst Studio, twee tentoonstellingszalen, het prentenkabinet en de bibliotheek. In de Kunst Studio is in 2016 ook een tijdelijke

Restauratie Studio gebouwd, zodat bepaalde restauraties publiek te volgen zijn.

Voorjaar

Het tentoonstellingsjaar begint met veel eigen collectie. *BABEL – Oude meesters terug uit Japan* was in 2017 als reizende tentoonstelling in Japan te zien, en bleek zo succesvol dat we de tentoonstelling ook in Rotterdam willen laten zien. De Japanse manier van kijken is inspirerend en leerzaam geweest en resulteerde in een ander soort publieksbegeleiding, waar we het Nederlandse publiek graag mee laten kennismaken. De tentoonstelling *Kunst van formaat. De collectie XL vanaf de jaren vijftig* is een idee van Carel Blotkamp om parallel aan *De collectie als tijdmachine* een selectie groot formaat werken die niet in het Van der Steurgebouw passen te laten zien in de Bodonzalen. Verder te zien in het voorjaar zijn *Geert Lap – Perfecte eenvoud*, *Joost Conijn – Good evening to the people living in the camp*, *Sensory Spaces 13 – Anne Hardy*, *Tomas Rajlich* en *Babel Bookspace* door *PrintRoom*.

Zomer

De zomer staat in het teken van hedendaagse kunst en vormgeving. Allereerst met de Weense kunstenaars Gelatin, die op vrolijke wijze sociale conventies doorbreken; de bezoeker kan gekleed in een blootpak door de Bodonzalen wandelen tussen ter plekke gemaakte sculpturen, lijkend op grote drollen, die tot aan het plafond reiken. In *Hella Jongerius – Breathing Colour* brengt Jongerius haar kleuronderzoek samen met werken uit de museumcollectie en in *Bertjan Pot – Hot Glue* laat Pot het resultaat zien van een jaar lang vorm- en materiaalonderzoek. Verder wordt de reeks etsen *De verschrikkingen van de oorlog* van Francisco Goya getoond, creëert Latifa Echakhch een

installatie voor de veertiende editie van *Sensory Spaces* en maakt kunstenaar Hans van der Ham een tentoonstelling over de bezieling van kunstwerken, getiteld *ANIMA MUNDI*. Voor deze tentoonstelling zijn werken samengebracht uit de museumcollectie en andere (museale) collecties, westers en etnografisch, oud en hedendaags. De nieuwe aanwinst *Dry Clay Head on Concrete Floor* van Mark Manders krijgt een prominente plek in het entreegebied.

Najaar

In het najaar voert *Pure Rubens* de boven- toon, ingezet als de publiekstrekker van het jaar. De tentoonstelling is in samenwerking met Museo Nacional del Prado in Madrid ontwikkeld, waar deze in het voorjaar te zien was alvorens in Rotterdam te openen. De tentoonstellingsvormgeving verwijst naar de klassieke Romeinse en Griekse architectuur en de cross-over programmering gedurende

de tentoonstelling met jonge dichters, dansers en andere performers geeft het onderwerp een hedendaagse connectie. Het verwachte hoge aantal bezoekers wordt gerealiseerd en de publiekswaardering is hoog. Ook *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad* is een belangrijke tentoonstelling, waarin het museum zijn eigen geschiedenis tijdens en rondom de Tweede Wereldoorlog voor het publiek ontsluit. De afronding van het jarenlange herkomstonderzoek van werken in de collectie vormt de aanleiding voor de tentoonstelling. Hoe verhiel het museum zich tot de stad, hoe verhiel de directeur zich tot de Duitse bezetter, hoe verhiel de kunstenaars zich tot het museum en de stad? Alle posities zijn onderzocht en worden toegelicht. Ook zeven casussen die uit het herkomstonderzoek zijn voortgekomen worden gepresenteerd, waaronder enkele voorbeelden van restitutie.

Tentoonstelling *Geert Lap – Perfecte eenvoud*, foto Lotte Stekelenburg

Andere tentoonstellingen in deze periode zijn *Kunst4Kids*, gravures van Marcantonio Raimondi en zijn school onder de titel *De goden van Rafaël*, *Sensory Spaces 15 – Sol Calero* en *Marten Hendriks – Time Slip*. Op verschillende plekken in het museum zijn hedendaagse werken geplaatst van Tomas Saraceno, Raphael Hefti en Matthew Day Jackson.

2018 wordt afgesloten met het project *Rondom de Boom* op de binnenplaats: dit jaar een buitenaardse kerststal van vormgever en architect Sander Bokkinga, met een performanceavond, gratis soep en warme drankjes.

Afsluiting *Sensory Spaces*

Van 2013 tot begin 2019 vond in het entreegebied van het museum, in de Willem van der Vorm Galerij, de tentoonstellingsreeks *Sensory Spaces* plaats. Vijftien internationale kunstenaars werden opeenvolgend uitgenodigd een werk te maken waarbij de beleving van de ruimte centraal stond. Bij elke editie verscheen een filmportret van de kunstenaar en een verdiepende publieksbrochure. Als afsluiting van deze bijzondere reeks is een publicatie gemaakt, vormgegeven door Peter van den Hoogen (COUP), waarin alle brochureteksten en tentoonstellingsfoto's gemaakt door Hans Wilschut zijn gebundeld. De publicatie is een naslagwerk over een project waarbij te zien is hoe het museum kunstenaars de ruimte geeft een stap te zetten in hun ontwikkeling door ze binnen het kader van de gegeven ruimte een vrij werk te laten maken. Het project is financieel mogelijk gemaakt door Ammodo. De deelnemende kunstenaars waren achtereenvolgens Oscar Tuazon, Sabine Hornig, Elad Lassry, Liu Wei, Siobhán Hapaska, Sara VanDerBeek, Aleksandra Domanović, Mike Nelson, Beni Bischof, Olaf Nicolai, Raphael Hefti, Abraham Cruzvillegas, Anne Hardy, Latifa Echakhch en Sol Calero.

Vorbereitung op de renovatie

Omdat het museumgebouw 26 mei 2019 zal sluiten voor een langdurige periode van renovatie wordt een aantal voorbereidingen getroffen voor programma's buiten de muren van het gebouw. De programmaliijnen die vanuit verschillende afdelingen worden ingezet zijn Boijmans bij de Buren, Boijmans in de Klas, Boijmans op Zuid en een programma met reizende tentoonstellingen. Boijmans bij de Buren wordt als eerste stevig in de steigers gezet. Het is een samenwerking met zeven buurmusea en het Erasmus MC, mogelijk gemaakt door Stichting Droom en Daad. De opzet is dat de instellingen de handen ineenslaan om in de periode tijdens de renovatie van het museum tot aan de opening van Depot Boijmans Van Beuningen de collectie in beheer van het museum zichtbaar te houden voor het brede publiek. De deelnemende instellingen zijn Kunsthal, Stedelijk Museum Schiedam, Chabot Museum, Belasting & Douane Museum, Wereldmuseum, Museum Rotterdam, Maritiem Museum en Erasmus MC. De musea hebben elk een eigen tentoonstellingsplan ontwikkeld om bekende en minder bekende stukken uit de collectie te presenteren. Hierdoor zal niet alleen de collectie zichtbaar blijven voor het publiek, maar zullen de werken ook vanuit nieuwe invalshoeken worden gepresenteerd en worden verbanden gelegd met de collecties van de deelnemende musea.

Zie voor een volledig overzicht van de presentaties bijlage D.

Tentoonstelling *Bertjan Pot – Hot Glue*, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *Hella Jongerius – Breathing Colour*, foto Ernst Moritz

Tentoonstelling *Kunst van formaat. De collectie XL vanaf de jaren vijftig*, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *GELATIN Vorm – Fellows – Attitude*, foto Ernst Moritz

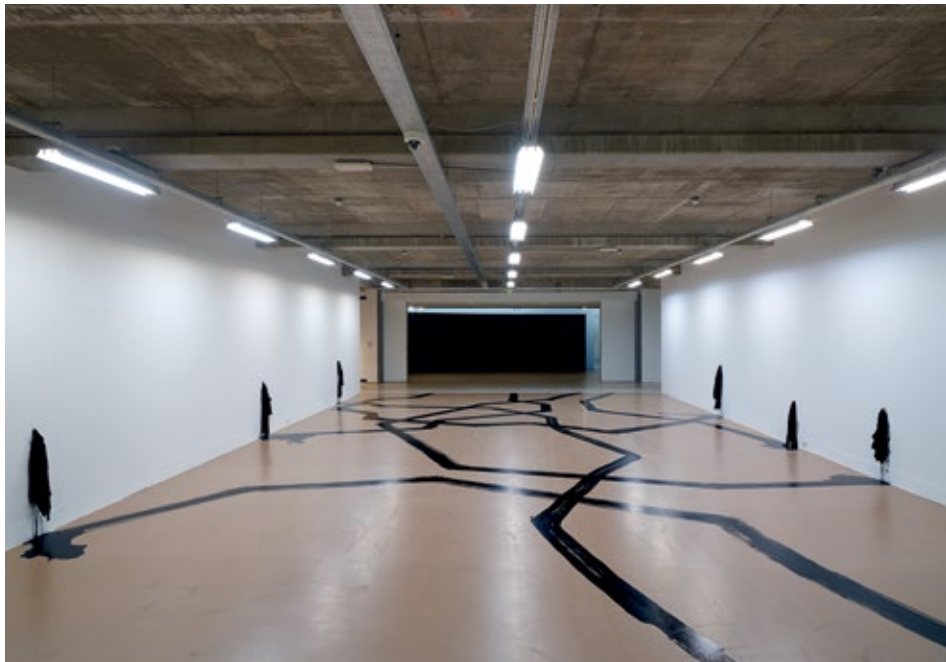
Tentoonstelling *Pure Rubens*, foto Ernst Moritz

Tentoonstelling *Sensory Spaces 13* – Anne Hardy, foto Studio Hans Wilschut

Tentoonstelling *Sensory Spaces 15* – Sol Calera, foto Studio Hans Wilschut

Tentoonstelling *Sensory Spaces 14* – Latifa Echakhch, foto Studio Hans Wilschut

Tentoonstelling *The Shape We're In*, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *BABEL – Oude meesters terug uit Japan*, foto's Lotte Stekelenburg (links), Ernst Moritz (rechts)

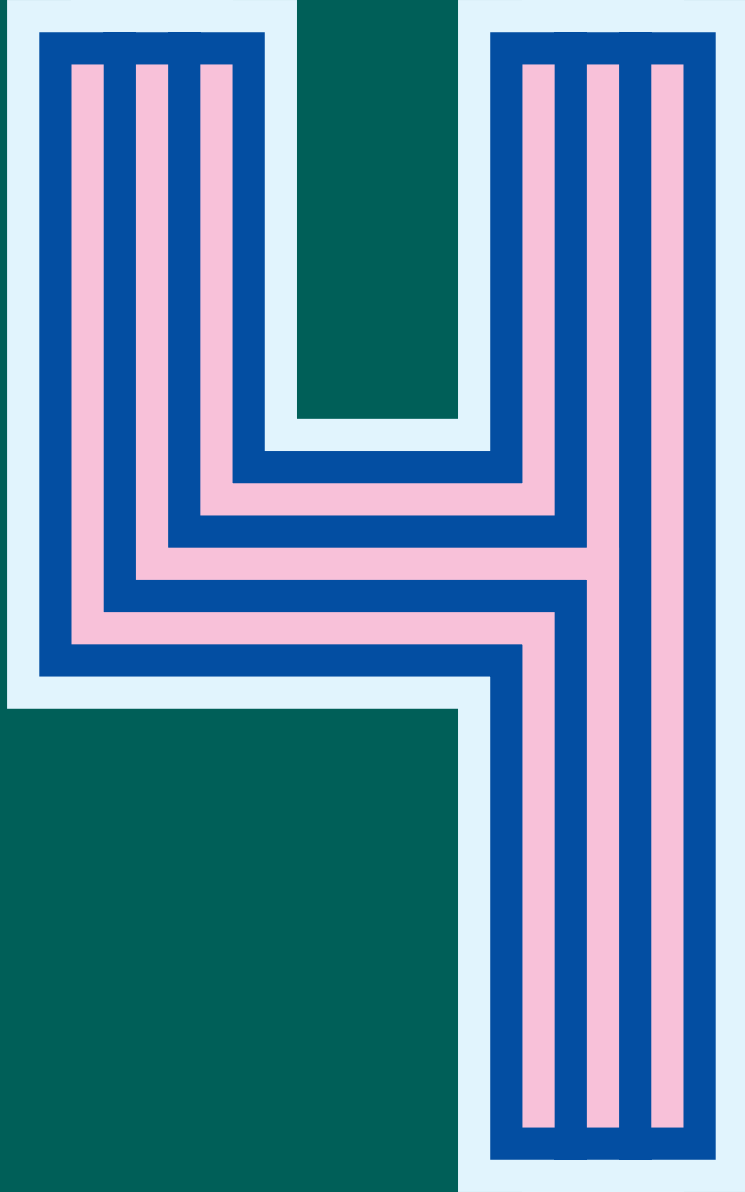
Tentoonstelling *Tomas Rajlich*, foto Ernst Moritz

Tentoonstelling *BABEL – Oude meesters terug uit Japan*, foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling *ANIMA MUNDI*, foto Lotte Stekelenburg

Relatiebeheer en filantropie

Hoofd: Minke van Hooff

- 1.364 mensen zijn Boijmans Vriend
- 74 jonge kunstliefhebbers zijn lid van @Boijmans
- 132 particulieren zijn lid van de Gezelschappen (waarvan 106 lid zijn van de Kring Van Eyck)
- 14 bedrijven zijn lid van de Boijmans Business Club
- 44 bedrijven zijn aangesloten bij het museum als Boijmans Corporate Member
- 334 particulieren zijn lid van de Zodiac Kring
- 35 fondsen en stichtingen dragen bij aan projecten
- 91 bijeenkomsten worden door relaties in het museum georganiseerd

Museum Boijmans Van Beuningen wordt door vele handen gedragen. Dankzij de steun van begunstigers kan het museum bezoekers inspireren, door middel van tentoonstellingen, educatieve projecten, nieuwe aanwinsten en restauraties. In 2018 zijn het de in dit hoofdstuk genoemde particulieren, bedrijven en fondsen die dit mogelijk maken.

Relatiebeheer en filantropie richt zich op het optimaal onderhouden van de goede contacten van het museum en het leggen

van nieuwe contacten. De afdeling bestaat uit een hoofd, een medewerker particuliere schenkers, een medewerker fondsen, een medewerker voor de relaties met bedrijven, een medewerker ontvangsten/commerciële verhuur, een medewerker vrienden en een ondersteunende medewerker (5,78 fte). Acht ambassadeurs ondersteunen de afdeling als lid van de Fundraising Board en als ambassadeur bedrijven met hun kennis, tijd en netwerk, evenals achttien notarissen, fiscalisten, advocaten en accountants van het Boijmans Genootschap. Het museum is alle partners en begunstigers zeer dankbaar voor hun inzet, steun en betrokkenheid.

Hoogtepunten

Het jaar begint heel speciaal. In 2017 was de reizende tentoonstelling *Babel. Collection of Museum Boijmans Van Beuningen Bruegel's "The Tower of Babel" and Great 16th Century Masters* te zien in Tokio en Osaka. Een tentoonstelling die niet mogelijk zou zijn geweest zonder samenwerking met The Asahi Shimbun. Om de samenwerking te markeren krijgt het entreegebied van het museum een nieuwe naam: The Asahi Shimbun entree. Gedurende het jaar zijn er speciale Vriendenactiviteiten, zoals de concerten in samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest en de Vriendenpreview bij *Pure Rubens*. Een hoogtepunt is de jaarlijkse Vriendendag, die voor het eerst plaatsvindt in samenwerking met de andere musea aan het Museumpark: Chabot Museum, Kunsthal, Het Natuurhistorisch en Het Nieuwe Instituut. Tijdens deze drukbezochte Museumpark Vriendendag houden alle musea open huis voor iedereen die als Vriend betrokken is. Er is van alles te zien, doen en beleven. De bijdrage van de Vrienden wordt ingezet om

gedroomde aankopen te realiseren en zo de collectie nog sterker door te geven aan volgende generaties. Dit jaar wordt het schilderij *Largo* van Hilla van Rebay aangekocht, een prachtige aankoop die aansluit bij de werken van Kandinsky in de collectie. @Boijmans bestaat uit jonge professionals en (kunst)liefhebbers die tijdens vier exclusieve avonden per jaar nauw worden betrokken achter de museale schermen. De leden van @Boijmans maken dit jaar met hun gift de aankoop mogelijk van de film *Nightfall* van Jeroen Eisinga. Dit nieuwe werk kan worden opgevat als een pendant van Eisinga's iconische film *Springtime*, die zich reeds in de museumcollectie bevindt.

De bijdrage van de Boijmans Business Club en Corporate Members wordt in 2018 aangewend voor de tentoonstelling *Pure Rubens*. In april organiseert het museum het jaarlijkse Business Club Diner, waarbij aandacht is voor het educatieve programma waarmee het museum inclusiviteit nastreeft. In 2018 worden alle bedrijfsleden uitgenodigd voor vijf bijeenkomsten 'Business behind the scenes', waarvan een op locatie bij een van de leden. Er is onder meer een lezing over de voorbereidingen om de 151.000 kunstwerken een plek te geven in Depot Boijmans Van Beuningen, een presentatie over de Boijmans Studie *Omstreden verleden* en een meet-and-greet met kunstenaars. Het jaarlijkse Boijmans Diner voor de leden van de Gezelschappen vindt plaats op 17 mei. Dit jaar geeft de avond een inkijkje in het zorgen voor de kunst. Alle gasten worden als kunstwerk behandeld; zij komen binnen via het museumdepot en worden door 'art handlers' verzorgd. In 2018 verwelkomen we twee nieuwe Gezelschapsleden en verlengen twee Gezelschapsleden hun periodieke schenking met vijf jaar.

In 2018 vinden twee kunstreizen plaats in het teken van Peter Paul Rubens. In maart reizen Gezelschapsleden naar Antwerpen om onder leiding van conservator Friso Lammertse in de sporen van Rubens te treden. In juni reizen begunstigers van de Kring Van Eyck en de Gezelschappen naar Madrid, op het programma staat onder andere een bezoek aan het Prado, waar de tentoonstelling onder de titel *Rubens: Painter of Sketches* op dat moment te zien is, en een ontvangst op de Nederlandse ambassade. De Kring Van Eyck draagt bij aan de realisatie van de tentoonstelling *Pure Rubens*. Tijdens het Kring Van Eyck Feest op 2 november geeft conservator Friso Lammertse een schetsworkshop die duidelijk maakt hoe groot de virtuositeit van Rubens is. We verwelkomen nieuwe leden en acht leden verlengen hun periodieke schenking met vijf jaar.

De verkooptentoonstelling *Kunst4Kids* is mede mogelijk gemaakt door fondsen, Gezelschapsleden en een groep particulieren en bedrijven die het museum eenmalig steunen voor dit programma. Tijdens de openingsdag van *Kunst4Kids* op 13 oktober is er voor het eerst een Familiedag voor begunstigers, die druk bezocht wordt. In november worden alle fondsen en stichtingen die het museum in 2018 steunen uitgenodigd voor een speciale bijeenkomst met een exclusief bezoek aan de actuele tentoonstellingen. Een absoluut hoogtepunt is de aankoop van de sculptuur *Dry Clay Head on Concrete Floor* van Mark Manders, mogelijk gemaakt door de schenking van een particulier via Stichting Endowment Museum Boijmans Van Beuningen.

Partners

Gemeente Rotterdam

Museum Boijmans Van Beuningen is een zelfstandige organisatie die mede wordt gefinancierd door de gemeente Rotterdam. Daarnaast steunt de gemeente educatieve projecten, waardoor jaarlijks vele kinderen intensief in aanraking komen met kunst.

In 2018 draagt de gemeente Rotterdam in het bijzonder bij aan:

- Educatief project *Cultuurcoach 2018*

BankGiro Loterij

Sinds 2006 wordt het museum gesteund door de BankGiro Loterij. Dit stelt het museum onder andere in staat om kunstwerken voor de collectie te verwerven en grootschalige tentoonstellingen te realiseren. Tijdens het GoedGeldGala op 20 februari in het Singer Laren krijgt het museum van de BankGiro Loterij een cheque uitgereikt van 1,5 miljoen euro ten behoeve van Depot Boijmans Van Beuningen – een geweldige steun voor dit bijzondere bouwproject. Als dank voor de steun zal het centrale trappenhuis in het depot naar de BankGiro Loterij vernoemd worden. Dankzij de deelnemers van de BankGiro Loterij vervoert de Museumplusbus elke dag een groep senioren naar musea, waaronder ook naar Museum Boijmans Van Beuningen. Dankzij de jaarlijkse bijdrage van de BankGiro Loterij kan het museum in 2018 37 werken aankopen, waaronder het *Drieluik met Madonna te midden van heiligen* van de Meester van de Heilige Veronica uit 1410.

In 2018 draagt de BankGiro Loterij bij aan:

- Tentoonstelling *Pure Rubens*
- Aankoop Eileen Agar, 4 tekeningen *Silver Bird, Untitled, Untitled (Sea object)* en *Untitled*

- Aankoop Anoniem, *Jezus verdrijft de demonen / Het laatste avondmaal*
- Aankoop Hans Bellmer, *Désarticulation sur fond rayé*
- Aankoop Marinus Boezem, 3-delige fotoserie *Signing the sky above the port of Amsterdam by an aeroplane*
- Aankoop Marcel Breuer, buisstoel *B 34* en bijzettafel *B 27*
- Aankoop Sander Breure en Witte van Hulzen, *Rosa*
- Aankoop Daalderop, 5-delig theeservies
- Aankoop Erich Dieckmann, kinderstoel
- Aankoop Gelatin, *Goedele, A Bout de Soufflé, Tartangnion* en *Englischer Garten*
- Aankoop Iris van Herpen, *Chemical Crows Dress*
- Aankoop Johannes Itten, *Mannelijke figuur*
- Aankoop Herman Kruyder, *Landschap met regenboog*
- Aankoop Jacobus van Looy, *De Kalverstraat met vlaggen, de Munttoren in de achtergrond*
- Aankoop Meester van de Heilige Veronica, *Drieluik met Madonna te midden van heiligen*
- Aankoop Willem van Mieris, *Perseus en Andromeda*
- Aankoop Minoru Onoda, *SAKUHIN 62-R*
- Aankoop David Oyens, *Pijprokende man*
- Aankoop Sef Peeters, *NYDfence*
- Aankoop Bertjan Pot, 5 handschoenen
- Aankoop Jim Shaw, *Crowd, House, Web*
- Aankoop Mart Stam, buisstoel *B 262*
- Aankoop Yves Tanguy, *Le tabernacle*

Particulieren

We danken iedereen die het museum in 2018 met een gift ondersteunt. De steun die we van een groeiende groep begunstigers

ontvangen en ervaren is voor het museum van grote waarde. Particulieren die het museum steunen met een gift vanaf 1.000 euro worden uitgenodigd om als begunstiger toe te treden tot de Kring Van Eyck, die elk jaar een tentoonstelling adopteert. Voor particulieren die meer willen doen, heeft het museum de Gezelschappen opgericht. Leden van de Gezelschappen kunnen zelf mede bepalen hoe hun schenking wordt aangewend, zij zorgen voor dat wat het museum éxtra doet; van kostbare restauraties tot onderwijsprogramma's en wetenschappelijk onderzoek. In 2018 wordt met steun van het Nedspice Restauratiefonds en een particuliere schenker aangevangen met een conditiecheck en onderzoek naar meer dan vijftig middeleeuwse houten sculpturen in de collectie. Dankzij dit onderzoek en de hieruit voortvloeiende restauraties zal deze deelcollectie behouden blijven voor de toekomst en tevens getoond kunnen worden op een grote overzichtstentoonstelling over beeldhouwkunst in de Lage Landen (gepland 2022). Met steun van het Familie De Heus Restauratiefonds wordt onder leiding van fotorestaurator Clara von Waldthausen een survey uitgevoerd op een deel van de collectie fotografie. Dit levert waardevolle inzichten op wat betreft de conserveringsproblematiek en specifieke behoeften in de speciale fotografiedepots in Depot Boijmans Van Beuningen.

Begin 2018 hebben wij onverwacht afscheid genomen van de heer J.J.C.M. van Dooremalen die jaarlijks een restauratieproject van het museum steunde. Wij zijn hem dankbaar voor zijn jarenlange trouwe steun en betrokkenheid.

In 2018 zijn deze particulieren, naast zij die onvermeld wensen te blijven, lid van de Kring Van Eyck of de Gezelschappen:

KRING VAN EYCK
 Carel Blotkamp
 Margriet de Boer en Dirk de Frenne
 Frits en Jacqueline Breeman-Koolen
 Frits en Tessa Bruijn
 Trudy van Bueren
 Eline van Burken en Remco van der Kuijp
 Hans en Marianne ten Cate-van Rietschoten
 Robert en Annemijn Crince le Roy-van Munster van Heuven
 Emie Dekker
 Alda en Henk Dijkgraaf
 Eric-Paul Dijkhuizen en Willemien Dijkhuizen-Nauta
 Annie Doeksen Stichting
 Job Dura en Susi Zijdeveld
 Lisa Couwenbergh en Sjarel Ex
 De heer G. van Eijl
 Caroline Fronik en Gerard van den Ende
 Mr. J.P. Eschauzier
 De heer F. van Gageldonk
 Jacob en Janine van der Goot-Nauta
 Frans Gosses
 De heer M. de Groene
 In4Art
 Tom en Anita van der Heijden
 De heer en mevrouw Hessels-de Bruin
 JoAnn Gonzalez Hickey
 De heer en mevrouw Hilders
 Rogier Hintzen
 Ingrid en Bert Huisman-Van Baaren
 De heer A.G. Jacobs en mevrouw C.M.M. Jacobs
 Godelieve Janssen
 Eveline Jurry en John Fiszbajn
 Mariëlle Koppenol-Laforce
 JK Stichting
 Maria Kuster
 De heer A. Lampe en de heer A. Plompen
 Renate en Pepijn de Lange
 Rick en Bernadette Linck-Derks
 Hein en Barbara van der Loo
 Jolande en Harald van Loon
 Annemarie Lütjens

Onthulling nieuwe naam van het entreegebied door Sjarel Ex en Reiko Horikoshi, directeur van The Asahi Shimbun, foto Aad Hoogendoorn

De uitreiking van de bijdrage van de BankGiro Loterij, foto Roy Beusker

Jaap en Andrea van Manen
Albert Meuter
De heer J. Nauta
Jan en Liesbeth van Nieuwenhuizen-van
Wessum
Rob en Josien Nijman-de Neef
De heer en mevrouw H.R. Okkens
Leo Oosterveer
De heer en mevrouw Overdevest
Onno en Willeke Paymans
Dirk Jan Postel
Frank en Tjapke Rademaker
Familie Roos-Hesselink
Matja en Frans Rosendaal
Bas en Suzan Scheurwater-van de Bilt
Albert en Martine Schuitemaker-Schuur
Jan Dirk en Patricia Smit
Stichting Dorodarte
Jan en Henny Strooij-Sterken
Jan en Andrea Teunissen-Oprea
De heer en mevrouw Tiedemann
Bastiaan Vaandrager
Jan en Penelope Valkier
Mevrouw P. Veder
Jos van der Velde en Rianne Versluis
Bart en Liesbeth de Ven-Buitenhuis
De heer en mevrouw Voûte
Mevrouw M. de Vroede
Mevrouw R. van der Waals
De heer en mevrouw Weisz
Mevrouw A. van Wensveen-Kolff en
De heer D.M.N. van Wensveen
Mark en Roel von Weiler
Martin L.M. Witjens
Olo en Tineke de Witt Wijnen-Jansen
Schoonhoven

GEZELSCHAP BAS JAN ADER
Leendert Bikker en Janneke Vrij
Eelco en Annemarie Blok-Weverling
Ron en Correlie Bosch
Simone en Allard Castelein-Van den Akker
De heer J. Drost en mevrouw K. de Regt
Joost en Hermien Goderie-Plomp

Houtgroep Van Drimmelen
De heer en mevrouw Krikke
Joke en Steven Lamberts
Niels Peteri en Kirsten van den Berg
R.T. Holding BV
Hester en Dick Verbeek
Robert en Marijke Willink

GEZELSCHAP SALVADOR DALÍ
Albert en Catherine de Kreij
Nedspice Restauratiefonds

GEZELSCHAP PAUL CÉZANNE
Diederik van Dommelen en Brigit van Elk
Familie De Heus Restauratiefonds
Stichting Saphir

GEZELSCHAP JHERONIMUS BOSCH
Piet van der Slikke en Sandra Swelheim
Han Nefkens Fashion on the Edge

Nalatenschappen

Op 12 januari 2018 overlijdt Cor de Wit.
De heer De Wit was opgeleid als architect
aan de TU Delft en daarnaast zijn leven lang
bijzonder geïnteresseerd in de geschiedenis
van zijn vak. Als redacteur van het tijdschrift
Goed Wonen, voorzitter van de BNA, docent
en publicist kende hij veel bekende vertegen-
woordigers van de moderne beweging
persoonlijk. Nadat de door hem en zijn
vrouw Sjoukje opgebouwde collectie
Scandinavisch glas aan het museum was
overgedragen, leidde de goede band met
het museum ertoe dat Cor – nadat Sjoukje
al was overleden – besloot om het museum
als zijn enige erfgenaam aan te wijzen. De
tentoonstelling *nederland ⇄ bauhaus –
pioniers van een nieuwe wereld* in het
voorjaar van 2019 wordt mede mogelijk
gemaakt dankzij de nalatenschap van
Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma.

Het museum ontvangt een nalatenschap van
Elselien Suvée. Mevrouw Suvée was zeer
maatschappelijk en cultureel geëngageerd,
zij geloofde sterk in de rijkdom die kunst
mensen biedt en zag kunst als katalysator
voor maatschappelijke ontwikkeling. Zij
bezocht het museum graag, zowel voor
lezingen als voor de collectie. Het museum
zoekt een invulling voor haar nalatenschap
die past bij haar wens om zoveel mogelijk
mensen in aanraking te brengen met kunst.

Schenken van kunst

Particulieren die een kunstwerk schenken
of in langdurig bruikleen geven aan het
museum worden uitgenodigd toe te treden
tot de Zodiaque Kring. Dit gezelschap is
vernoemd naar een groep mecenasen
die indertijd Salvador Dalí ondersteunde.
In 2018 komt de Zodiaque Kring voor de
vijfde keer bij elkaar.
Onderstaande particulieren en instellingen
schenken of laten na in 2018, naast zij die
onvermeld wens te blijven:

Atelier NL
Hans Beckman
Collectie Heijlond van 't Hul
Rudi Fuchs
Galerie Ulrich Fiedler
Han Nefkens Fashion on the Edge
Familie Van Golden
Olivier van Herpt
Willem de Hoog
Folkert de Jong
Annemartine van Kesteren
Klaas Kloosterboer
A.E.G.M. Krekel-Aalberse
Laurens van Krevelen en Frida de Jong
Kunstmagazijn Nijmegen
H. Louwink
Bertjan Pot

Drs. C.A.O. baron Schimmelpenninck van
der Oije
Theo Schols en Bert Kreuk
Xavier Toubes
Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek
Her de Vries
Dré Wapenaar
Pottierij Zaalberg
Karina Zwetsloot

Evenals de 26 kunstenaars die een werk
hebben gemaakt in opdracht van het
museum voor de tentoonstelling *Kunst4Kids*:

Gam Bodenhausen
Mynke Buskens
Kari Cholnoky
Gelatin
Babs Haenen
C.J.M. van Herwaarden
Seet van Hout
Wouter Klein Velderman
Klaas Kloosterboer
Maartje Korstanje
Oscar Camilo de Las Flores
Alexandre Leger
Mark Manders
Bridget Mullen
Serge Onnen
Jet van Oosten
Helma Pantus
Tal R
Marisa Rappard
Klaas Rommelaere
Jacobien de Rooij
Maria Roosen
Ben Sleeuwenhoek
Celina Teague
Sigrid van Woudenberg
Ronald Zuurmond

Langdurig bruiklenen

Deze particulieren, stichtingen en bedrijven geven, naast zij die onvermeld wensen te blijven, kunstwerken in langdurig bruikleen:

- Stichting Museum Boijmans Van Beuningen
- G.H. ART

Fondsen en huisstichtingen

Fondsen van particulieren, overheden en bedrijven zijn belangrijke steunpilaren van het museum. Daarnaast heeft het museum eigen huisstichtingen die ondersteuning bieden bij de belangrijkste taken: beheren, verwerven, presenteren en onderwijzen. In 2018 dragen deze fondsen en stichtingen, naast zij die onvermeld wensen te blijven, bij aan de volgende projecten:

Ars Donandi

- Educatief project *Van KIJKEN naar ZIEN*

Blockbusterfondsen

- Tentoonstelling *Pure Rubens*

Erasmusstichting

- Tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*
- Depot Boijmans Van Beuningen

Fonds 21

- Tentoonstelling *Pure Rubens*
- Educatief project *Van KIJKEN naar ZIEN*

The Getty Foundation

- Onderzoeksproject Boijmans-Getty Paper Project for Italian Drawings

Interreg Vlaanderen-Nederland

- Onderzoeksproject *Smart*Light*

K.F. Hein Fonds

- Tentoonstelling *Pure Rubens*

M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting

- Tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*

Ministerie van Economische Zaken

- Onderzoeksproject *Smart*Light*

Mondriaan Fonds

- Tentoonstelling *Pure Rubens*
- Aankoop Meester van de Heilige Veronica, *Drieluik met Madonna te midden van heiligen*
- Aankoop Jurgen Bey en Jan Konigs, *Folding Bookcase*
- Aankoop Cees Braakman, fauteuil *Model FB03*
- Aankoop Allard Budding, *Zonder titel*
- Aankoop Kari Cholnoky, *Stink Bomb*
- Aankoop Joost Conijn, *Good evening welcome to the people living in the camp*
- Aankoop Jeroen Eisinga, *Nightfall*
- Aankoop Gelatin, *Goedele, A Bout de Soufflé, Tartangnion en Englischer Garten*
- Aankoop Iris van Herpen, *Chemical Crows Dress*
- Aankoop Olivier van Herpt, vazen *Pebble en Curves*
- Aankoop Johan Niegeman, vloerlamp *ST 84*
- Aankoop Rob Parry, maquette van Hunter Douglas Engineering
- Aankoop Benno Premsele, spiegel
- Aankoop Hilla von Rebay, *Largo*
- Aankoop Wim Rietveld, kast *Model 663*
- Aankoop Jim Shaw, *Crowd, House, Web*
- Aankoop Emo Verkerk, *Paul Beckman 001 Gabbers – Rotterdam 1994*
- Aankoop Dré Wapenaar, *Wallbirds*

Phileas – a fund for contemporary art

- Tentoonstelling *GELATIN Vorm – Fellows – Attitude*

Pieter de Joode Stichting

- Educatief project *Kunst4Kids*

Prins Bernhard Cultuurfonds

(mede dankzij het Breeman Talle Fonds)

- Tentoonstelling *Pure Rubens*
- Aankoop Meester van de Heilige Veronica, *Drieluik met Madonna te midden van heiligen*

Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland

- Tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*

Stichting Ammodo

- Serie tentoonstellingen *Sensory Spaces*
Sensory Spaces 13 – Anne Hardy
Sensory Spaces 14 – Latifa Echakhch
Sensory Spaces 15 – Sol Calero
- Publicatie *Sensory Spaces 2013-2019*

Stichting Bevordering van Volkskracht

- Tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*
- Depot Boijmans Van Beuningen
- Aankoop Meester van de Heilige Veronica, *Drieluik met Madonna te midden van heiligen*
- Educatief project *Boijmans Museumbus* (via de voormalige Stichting Swart-van Essen)

Stichting Boek & Wurm

- Restauratieproject Eerstelijnsconservering van 336 historische boekbanden

Stichting Boschuyzen

- Educatief project *Boijmans Museumbus*

Stichting 'de Leeuwenberg'

- Publicatie *Omstreden verleden. Museum Boijmans Van Beuningen en de Tweede Wereldoorlog*

Hella Jongerius geeft een toelichting op haar werk tijdens Business Behind the Scenes, foto Aad Hoogendoorn

Mark Manders, *Dry Clay Head on Concrete Floor*,
foto Aad Hoogendoorn

Stichting Endowment Museum Boijmans
Van Beuningen

- Aankoop Mark Manders, *Dry Clay Head on Concrete Floor* door een particulier via de stichting

Stichting Fonds Willem van Rede

- Aankoop Marcel Breuer, *Rückenlehnstuhl Model ti 1a*

Stichting dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch
Fonds

- Publicatie *Omstreden verleden. Museum Boijmans Van Beuningen en de Tweede Wereldoorlog*

Stichting Groenendijk-Clemens

- Educatief project *Boijmans Museumbus*

Stichting Lucas van Leyden

- Aankoop Anoniem, *Souvenir van Bad Soden am Taunus, in de vorm van een roos*

- Aankoop Anoniem, *Medaillon met de Gregoriusmis*
- Aankoop Leonhard Beck, *Heilige Amalberga*
- Aankoop Henri Castel en Madame Benoist, *Portretbuste van Napoléon*
- Aankoop Henri Castel en Madame Benoist, *Portretbuste van Marie Louise, Keizerin van Frankrijk*
- Aankoop Adriaen Collaert, *3 ontwerpen voor ronde schalen met zeegoden*
- Aankoop Erling Eckersberg, *Zittend mannelijk naakt*
- Aankoop Antonio Fantuzzi, *De grootmoedigheid van Scipio*
- Aankoop Pieter Jalhea Furnius, *De geschiedenis van de Trojaanse Oorlog*
- Aankoop Giorgio Ghisi, *Danaë in een boot, haar zoon Perseus in de armen van een man*
- Aankoop Jacopo Guarana, *Hercules doodt Nessus terwijl hij probeert Deianeira te ontvoeren*
- Aankoop Christian August Gunther, *Die Jägerin Migul auf dem Felsensitz am Strome Lubar*
- Aankoop Jacob van der Heyden, *Vijf zintuigen*
- Aankoop Hans Holbein, *Portret van Johannes Stöffler*
- Aankoop Peter Vilhelm Ilsted, *Eetkamer van Slot Liselund*
- Aankoop Gerard de Jode, *De vijf zintuigen*
- Aankoop Max Klinger, *Prometheus bevrijd door Heracles*
- Aankoop Jean Mignon, *Herme met Hercules*
- Aankoop Richard Müller, *Das große Tier*
- Aankoop Giovanni Battista Pittoni, *Standbeelden van Castor en Pollux in een landschap met antieke ruïnes*
- Aankoop Wolfgang Traut, *Christus neemt afscheid van zijn moeder*

Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

- Aankoop Meester van de Heilige Veronica, *Drieluik met Madonna te midden van heiligen*
- Aankoop Eileen Agar, *Seated Figure*

Stichting Museum Boijmans Van Beuningen met gelden uit een anonieme nalatenschap

- Aankoop Meester van de Heilige Veronica, *Drieluik met Madonna te midden van heiligen*

Stichting Pieter Haverkorn van Rijsewijk

- Publicatie *Omstreden verleden. Museum Boijmans Van Beuningen en de Tweede Wereldoorlog*

Stichting Stad Rotterdam anno 1720

- Tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*

Stichting STOER

- Educatief project *Kunst4Kids*

Stichting Van Achterbergh-Domhof

- Aankoop Frank Bruggeman, drie vazen *Marja, Madeleine en Elvire*

Stichting Verzameling Van
Wijngaarden-Boot

- Tentoonstelling *Pure Rubens*

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

- Tentoonstelling *Hella Jongerius – Breathing Colour*

Turing Foundation

- Tentoonstelling *Pure Rubens*

Van der Mandele Stichting

- Educatief project *Kunst4Kids*

Van Leeuwen Van Lignac Stichting

- Educatief Project *Van KIJKEN naar ZIEN*

Vereniging Rembrandt

- Aankoop Meester van de Heilige Veronica, *Drieluik met Madonna te midden van heiligen*

VSBFonds

- Tentoonstelling *Pure Rubens*

Bedrijven

De Boijmans Corporate Members en de leden van de Boijmans Business Club maken gezamenlijk een garantiefonds mogelijk voor grote tentoonstellingen. In 2018 ging de bijdrage naar de tentoonstelling *Pure Rubens*. Ambassadeur van de bedrijfslidmaatschappen van het museum is Magchelina Möller van Möller Autoschade Groep.

14 Boijmans Business Clubleden:

Asahi Shimbun Company
Brunel International N.V.
Deerns Nederland B.V.
Dura Vermeer Groep N.V.
Havenbedrijf Rotterdam
IMCD Group B.V.
Koninklijke De Heus B.V.
Ploum
ProDelta Holding B.V.
PwC
Signify Netherlands B.V.
Rabobank Rotterdam
Rotterdam Harbour Holding B.V.
SV Interieurgroep B.V.

44 Boijmans Corporate Members:

A. de Jong Groep
ABN AMRO Bank N.V.
AKD
AM
Anthony Veder Groep N.V.
Aon Groep Nederland

Auto Hoogenboom B.V.
Bakker Barendrecht B.V.
Bilderberg Parkhotel Rotterdam
Breeman Automotive B.V.
Buitenlandsche Zaken
Cordeel Nederland NV
Corthaus Beheer B.V.
D. Berghout B.V.
DCS Drecht Coating Services B.V.
DrukDomstad B.V./Quantes
Eversheds Sutherland B.V.
F. Van Lanschot Bankiers N.V.
Friends in Business
Gemeente Rotterdam
HAL Investments B.V.
Handelsbanken
Hilton Hotel
HJF Advocaten
Hotel Bazar
Houthoff
ING Bank Rotterdam
IMAP Netherlands
KoenVisser Group
KPN
Looije Properties
Middelland Beheer B.V.
MKB Rotterdam Rijnmond
Mommers Schoonmaak
Möller Autoschade Groep
Peterson Rotterdam B.V.
OGER
Schouten Zekerheid
STOER
TBI Holdings B.V.
Van Beuningen & Partners
Van Steenderen MainportLawyers
Vismans Deurwaarders & Incasso
Wybenga Advocaten

Bedrijfsponsor

Naast de bedrijvenkringen kunnen bedrijven als sponsor bijdragen aan projecten. PwC

maakt mogelijk dat in het schooljaar 2017-2018 acht kinderen in de vorm van het Boijmans kinderbestuur actief kunnen meedenken over het reilen en zeilen van het museum. Om de verkooptentoonstelling *Kunst4Kids* mogelijk te maken hebben naast particulieren ook de volgende bedrijven bijgedragen: Carreau B.B., B&S Group S.A., ADTS Projects B.V., Van Nieuwpoort Groep, Breeman Zuid B.V., Lambin B.V.

Zaalverhuur

In 2018 worden de sfeervolle zalen in de algemene publieke ruimte van het museum 91 keer ingezet voor bijeenkomsten van leden van de Boijmans Business Club, Corporate Members en andere bedrijven en instellingen uit de omgeving Rotterdam. De opbrengsten van bijzondere ontvangsten komen direct ten goede aan aankopen, restauraties, tentoonstellingen en educatieve projecten.

Onderscheidingen

De in 2008 door Ted Noten ontworpen broche, de Gouden B, wordt uitgereikt aan personen die zich op uitzonderlijke wijze hebben ingezet voor het museum. Dit jaar reiken we de Gouden B uit aan mevrouw Reiko Horikoshi, directeur van The Asahi Shimbun, en de manga-kunstenaar Katsuhiko Otomo. Ook Simone Castelein-van den Akker, Patricia Smit-Kramers en Christine Doeksen-van Galen Last ontvangen de broche als dank voor het enthousiasme waarmee zij zich de afgelopen vier jaar hebben ingezet als lid van de Fundraising Board. Daarnaast reiken we de Gouden B uit aan Eelco Blok en Annemarie Blok-Weverling en Piet van der Slikke en Sandra Swelheim als gebaar van dank voor hun

betrokkenheid. Joke Ellenkamp en Bart Dura ontvangen de Gouden B als dank voor hun inzet als bestuurslid van Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Fundraising Board

Sinds 2014 wordt het museum bijgestaan door de Fundraising Board. De board bestaat uit de volgende ambassadeurs:

Simone Castelein-van den Akker
Annemijn Crince le Roy-van Munster van Heuven
Eric-Paul Dijkhuizen
Christine Doeksen-van Galen Last
Hein van der Loo
Sandra Swelheim
Patricia Smit-Kramers
Joost Goderie (per september 2018)
Kees Krikke (per november 2018)

Per 1 januari 2019 neemt het museum afscheid van Fundraising Board-leden na een bestuurstermijn van vier jaar: Simone Castelein-van den Akker, Patricia Smit-Kramers en Christine Doeksen-van Galen Last.

Boijmans Genootschap

Het Boijmans Genootschap is opgericht in 2013 en bestaat uit 18 leden: fiscalisten, accountants, notarissen en advocaten. De leden delen hun kennis en expertise met Museum Boijmans Van Beuningen.

BDO Accountants & Adviseurs
• De heer C. Alblas

Deloitte Belastingadviseurs B.V.
• De heer P. van Gelderen

DRV Accountants & Adviseurs

• De heer mr. H. Treure

Erasmus Universiteit Rotterdam

• Mevrouw R. Buijze MA
• Mevrouw prof. dr. S.J.C. Hemels

EY

• De heer mr. T.A. Huiskes

Kooijman Lambert Notarissen

• De heer mr. A. Autar

KPMG Meijburg & Co

• De heer drs. J.A. Stigter

Loyens & Loeff

• Mevrouw mr. P. Kouwenhoven
• De heer F. van der Leije
• De heer P. van Onzenoort

Ploum

• Mevrouw mr. J. van Loon

PwC

• Mevrouw drs. R. de Lange-Snijders (tot medio 2018)
• Mevrouw mr. C.A.W. Zandvoort-Gerritsen (per medio 2018)

Roosje & Van Der Laarse

• De heer mr. S.C. Roosje

SmeetsGijbels

• Mevrouw mr. C.L.M. Smeets

Verhees Notarissen

• Mevrouw prof. mr. T. Mellema

Weerts Advocaten

• Mevrouw mr. M.P.Ph.M. Weerts

Zantboer + Partners

• De heer mr. W. Verstijnen

Huisstichtingen

Het museum wordt bij de belangrijkste taken – beheren, verwerven, presenteren en onderwijzen – al sinds jaar en dag door enkele gelieerde stichtingen en initiatieven ondersteund. Deze zijn van vitaal belang voor het goed functioneren van het museum. De huisstichtingen worden beheerd door een eigen bestuur en hebben een specifiek doel.

Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

De Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, opgericht in 1939 door havenbaronnen D.G. van Beuningen en W. van der Vorm in samenwerking met directeur D. Hannema, heeft als doel de belangen van het museum in het algemeen te ondersteunen. Zij verwezenlijkt dat onder andere door op verzoek van het museum aankopen van kunstwerken te realiseren en het werven van bedrijfsvrienden, de Bijzondere Begunstigers. De stichting is (ten dele) juridisch eigenaar van de kunstwerken die zij koopt of door particulieren zijn geschonken, zo'n 13% van het museumbestand. De stichting verworft ook het eigendom van aankopen ten behoeve van het museum door een aantal huisstichtingen en fondsen op naam die bij haar zijn ondergebracht. In het verslagjaar wordt een nalatenschap ontvangen van de heer Hans Sonnenberg.

Bestuursleden

De heer drs. C.O.A. baron
Schimmelpenninck van der Oije,
voorzitter
De heer drs. K.M.T. Ex, secretaris

Mevrouw E.R.D. Meijer, penningmeester
Mevrouw A.F. Boumeester-van der Vorm
De heer B.M. Dura (tot 25 september)
Mevrouw I. Huisman-van Baaren
Mevrouw mr. E.E. Jurrij
De heer mr. J.G. Princen
De heer mr. B. Vaandrager
Mevrouw drs. M.J. van 't Wout-van der
Reijden
Mevrouw dr. A.P. Dekker
Mevrouw drs. J.H. Ellenkamp (tot 15 februari)

Stichting Fonds Willem van Rede

De Stichting Fonds Willem van Rede is al decennialang een inspirerende motor voor de collectie. Naamgever Willem van Rede (1880-1953) bepaalde dat met zijn kapitaal, dat hij aan de Staat der Nederlanden naliet, een collectie hedendaagse kunst voor het Museum Boijmans Van Beuningen moest worden gevormd. De opeenvolgende besturen van de Stichting Fonds Willem van Rede hebben in de geest van het testament en de door de erflater geformuleerde doelstellingen aansluiting gezocht bij de collectie moderne en hedendaagse kunst van het museum.

Commissie van aankoop

De heer drs. K.M.T. Ex, voorzitter
Mevrouw drs. A. Birnie
De heer mr. M.A. van Valen

Financiële commissie

Mevrouw E.J. Reurink, penningmeester
Mevrouw mr. J.P. van Loon
De heer prof. dr. L.C. Winkel

Stichting Van Beuningen/ Peterich-fonds

Met een kunstenaar als vader en de verzamelaar D.G. van Beuningen als grootvader, wordt Peter Paul Peterich (1933-2000) van jongs af aan door kunst omringd. Hij studeert kunstgeschiedenis en heeft grote affiniteit met de poëzie. In 1965 richt hij samen met zijn moeder, Flora van Beuningen, de Stichting Van Beuningen-Peterich op ter ondersteuning van de beeldende kunst en de tekenkunst in het bijzonder. Tussen 1965 en 1973 wordt uit dit fonds, vaak op advies van de toenmalige conservator, een honderdtal tekeningen aangekocht voor het museum. Op grond van Peterichs testament wordt het fonds na zijn dood in 2000 nieuw leven ingeblazen en krijgt het museum jaarlijks een bedrag van enkele tienduizenden euro's om eigentijdse (teken)kunst aan te kopen. Aankopen van deze stichting geschieden op verzoek en initiatief van het museum en worden eigendom van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Bestuursleden

De heer J. Peterich, voorzitter
Mevrouw M. Niels, MSc, secretaris
De heer drs. O.F.J. Paymans,
penningmeester

Commissie van Toezicht

Mevrouw M.A. Kraaijeveld van
Hemert-Peterich
De heer D.G. Peterich
De heer mr. drs. H. van den Brink

Kalhorn/Timmermans Fonds, ondergebracht bij Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

Dit fonds is door de naamgevers in 2009 opgericht om de aankoop van zilver en hedendaagse ontwerpen te bevorderen. Het museum onderhield vele jaren een intensieve band met verzamelaars Joop Kalhorn (overleden 2009) en Jaap Timmermans, die vele aankopen en opdrachten op het gebied van internationaal hedendaags design mogelijk hebben gemaakt. Het beheer van het (toekomstig) kapitaal berust bij het bestuur van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen. Jaarlijks is een bedrag beschikbaar voor aankopen, die eigendom worden van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Stichting Lucas van Leyden

Dr. J.C.J. Bierens de Haan (1867-1951) leidde een avontuurlijk leven. In de roerige jaren van de vroege twintigste eeuw is hij werkzaam in oorlogsgebieden als Transvaal en Oranje Vrijstaat, Griekenland en in Frankrijk. Hoewel Bierens de Haan vanaf zijn studententijd prenten verzamelt, gaat hij zich er pas na zijn artsloopbaan actief op toeleggen. Hij brengt een collectie bijeen die van meet af aan bedoeld is voor Museum Boymans, zoals het museum toen nog genoemd werd, en verzamelt gericht op lacunes in de museumcollectie. Zijn collectie van ruim 26.000 prenten laat hij na aan het museum, casu quo de gemeente Rotterdam. Ook legateert hij een geldbedrag waarvan de jaarlijkse rente bestemd is voor uitbreiding van de collectie prenten. Dit fonds, waarvan de opbrengst jaarlijks wisselt, draagt de naam Stichting Lucas van Leyden en dient tot

vandaag de dag zijn doel. Ruim tienduizend prenten zijn door het museum sinds 1951 met dit fonds ten behoeve van de gemeentelijke collectie aangekocht. Het kapitaal van de stichting wordt beheerd door de voorzitter, secretaris en penningmeester van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Bestuursleden

De heer drs. C.O.A. baron
Schimmelpenninck van der Oije,
voorzitter
De heer drs. K.M.T. Ex, secretaris
Mevrouw E.R.D. Meijer, penningmeester

Stichting Willem van der Vorm

Willem van der Vorm (1873-1957), havenbaron en verzamelaar, is een van de meest loyale begunstigers van Museum Boymans. Directeur Hannema adviseert hem bij de opbouw van zijn collectie en Van der Vorm is nauw betrokken bij de oprichting van de Stichting Museum Boymans. Tijdens de eerste vergadering in 1939 schenkt hij het museum *De kwakzalver*, een hoogtepunt in het oeuvre van Gerard Dou. Een genereus gebaar dat later door vele schenkers is nagevolgd. Aanvankelijk wordt de collectie van Willem van der Vorm na zijn dood in 1957 tentoongesteld in zijn woonhuis aan de Westersingel. In 1972 moet dit pand wijken voor de metro en besluit de Stichting Willem van der Vorm de door haar beheerde collectie met schilderijen van Gerard ter Borch, Gabriel Metsu en Anthonie van Dijk in langdurig bruikleen te geven aan het museum.

Bestuursleden

De heer mr. C.O. van der Vorm, voorzitter
Mevrouw A.F. Boumeester-van der Vorm,
regent secretaris
De heer dr. R.J. Willink, regent conservator

Fonds Westerhuis

Fonds Westerhuis is een fonds op naam dat wordt beheerd door het bestuur van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. Het fonds is opgericht nadat het museum in 2009 een legaat ontving van de heer Johannes Westerhuis. Het fonds maakt – vooral wetenschappelijke – publicaties mogelijk waardoor het museum in de gelegenheid is om onderzoek naar bijvoorbeeld de eigen collectie en de museumgeschiedenis te ontsluiten. Zo werden de publicaties *Omstreden verleden. Museum Boijmans Van Beuningen en de Tweede Wereldoorlog* (2018), *Een droomcollectie. Surrealisme in Museum Boijmans Van Beuningen* (2017) en *J.C. Ebbinge Wubben. Museumdirecteur met een missie, 1945-1978* (2016) gesteund vanuit het fonds. Het museum laat onder meer de inkomsten uit verkoop van de publicaties terugvloeiën naar het fonds, zodat een duurzaam – revolving – fonds ontstaat.

Marketing en communicatie

Hoofd: Sandra Broeren

- Het museum ontvangt 284.000 bezoekers
- De free publicity mediawaarde die het museum genereert is 12.385.638 euro met een bereik van ruim 400 miljoen mensen
- De groeiende economische impuls als gevolg van bezoek uit binnen- en buitenland voor de stad Rotterdam is 18,9 miljoen euro
- Het museum ontvangt ruim 1,1 miljoen bezoekers online, waarvan 32% uit het buitenland
- Op sociale media heeft het museum een groeiende achterban van bijna 210.000 volgers

Het enthousiasmeren van publiek, partners en pers voor het internationaal gerenommeerde programma en de collectie is de kerntaak van Marketing en communicatie. Het optimaliseren van de *customer journey* van de bezoeker staat centraal, een bezoek begint al thuis op de bank en eindigt in het museum aan het Museumpark in Rotterdam. De afdeling bestaat uit 6 medewerkers, een afdelingshoofd (samen 4,83 fte), 2 stagiaires en een kassateam van gemiddeld 10 medewerkers. Samen weten ze het merk Boijmans Van Beuningen te versterken, het internationale profiel te verbeteren en de artistieke inhoud op creatieve wijze te vertalen naar een breed publiek. Speerpunten zijn het

internationaal positioneren van het Museum en Depot Boijmans Van Beuningen, online marketing en storytelling rondom de collectie, tentoonstelling en activiteitenprogramma.

De bezoeker

Maar liefst 284.000 mensen hebben het museum bezocht in 2018. De best bezochte tentoonstelling is *Pure Rubens* in het najaar (130.247 bezoekers). De zesde editie van *Kunst4Kids* verkoopt nog voor de einddatum volledig uit – een doorslaand succes. Met het oog op de sluiting van *De collectie als tijdmachine* in januari 2019 komen veel mensen nog een laatste keer genieten van de museumcollectie. In het voorjaar komt Bruegels *Toren van Babel* terug uit Japan en trekt veel bekijks in *BABEL – Oude meesters terug uit Japan* (84.135 bezoekers), 26% van de bezoekers komt uit het buitenland. Uit de eigen regio ontvangt het museum 35% van de bezoekers en 39% komt uit de rest van het land. Dit najaar reist de topcollectie surrealisme naar Alba in Italië en sluit in het voorjaar van 2019 af met 115.521 bezoekers.

Jonge bezoekers

Het museum is dit jaar door ruim 49.000 jongeren onder de 19 jaar bezocht. 17.328 kinderen bezoeken het museum in hun vrije tijd. Dankzij een breed educatief programma voor verschillende onderwijsniveaus verwelkomen we dit jaar 12.636 basisschoolleerlingen en 15.043 leerlingen uit het voortgezet onderwijs. 1.928 mbo-studenten bezoeken het museum vanuit de opleiding, waarvan 1.240 voor het programma 'Van KIJKEN naar ZIEN'. Uit het hbo/wo bezoeken 2.384 studenten in onderwijsverband het museum, waarvan 850 voor het programma 'De kunst van het kijken' dat het museum in samenwerking met de

Erasmus Universiteit heeft ontwikkeld. Met de aanstelling van een jaarlijks wisselend Boijmans Kinderbestuur wordt de doelgroep zelf actief betrokken bij het beleid rond een kindvriendelijk museum. Het kinderbestuur houdt het museum een spiegel voor en geeft een stem aan een belangrijke grote groep jongste inwoners van Rotterdam.

Blockbuster Pure Rubens

Vanuit strategische storytelling maken (potentiële) bezoekers kennis met Peter Paul Rubens. Door dieper in de werken en de verhalen erachter te kruipen komen de kunstenaar en zijn oeuvre tot leven. Middels verschillende on- en offline kanalen wordt een breed publiek verleid, geïnformeerd en geënthousiasmeerd. De klassieke museumbezoekers in Nederland (55-plussers, geïnteresseerd in oude kunst en Museumkaarthouders) worden bereikt via de inzet van traditionele media, zoals een bijlage in *Trouw*. Een aantal werken is nogmaals uitgelicht in een serie van zes artikelen op de cultuurpagina's van de *Volkscrant* en *Trouw*. Rubens is een nationaal icoon van België. In de internationale communicatiestrategie ligt de focus op Vlaanderen, met een betaalde mediacampagne bij dagblad *De Morgen* en een bijlage en advertenties in het magazine *Selectief*. Met deze dagbladen is een uitgebreide samenwerking aangegaan in de vorm van lezingen en speciale (win)acties voor lezers. De *Volkscrant*-middag met een duo-presentatie van journalist Stefan Kuiper en conservator Friso Lammertse is binnen twee weken uitverkocht. De winactie bij *De Morgen* is een groot succes: een recordaantal van 3.033 lezers doet een gooi naar een weekendje Rotterdam voor twee

inclusief hotel en toegang tot de tentoonstelling. 3,9% van het bezoek geeft aan dankzij de bijlage in *De Morgen* op de hoogte te zijn van de tentoonstelling, dankzij de bijlage van *Trouw* is 4,9% van de bezoekers geattendeerd op *Pure Rubens*.

Rotterdam verzot op Rubens

Op verschillende plekken in Rotterdam zijn Rubens' werken te herkennen op gevels en etalages. Grote blow-ups sieren onder meer de Kubuswoningen, Bilderberg Parkhotel, Hilton Hotel, Café Zondebok & 't Zwarte Schaap, Holy Smoke en Hotel Emma. De Nieuwe Binnenweg, een winkelstraat op steenworpafstand van het museum, wordt omgedoopt tot Barokke Binnenweg: etalages van maar liefst tachtig ondernemers zijn in Rubens-sferen, Sirene Mode maakt een fijnwollen Rubenssjaal, de bekende Rotterdamse bakker Jordy's Bakery heeft een authentiek Rubensbrood ontwikkeld, Mascolori ontwerpt een kalfsleren herenschoen met Rubens-patroon en Wolff Blits een Rubensoverhemd. Hugo Borst is in deze periode te gast bij *RTL Late Night* en draagt dit bijzondere overhemd. Daarnaast haakt Brouwerij Noordt aan met de lancering van een Rubens-speciaalbier, dat volgens ouderwets Luiks recept is gebrouwen en is verkocht in de museumwinkel, geschonken in het museumrestaurant en getapt in cafés in de Witte de Withstraat en de Nieuwe Binnenweg. 4% van het tentoonstellingsbezoek geeft aan door de Barokke Binnenweg op de hoogte te zijn van *Pure Rubens*. In de slotmaand is het museum op grootse wijze aanwezig op twee drukbezochte locaties in Rotterdam. Twee weken lang staat een levensgrote Rubens-installatie van 4 meter hoog in de hal van Rotterdam Centraal Station, waarlangs dagelijks 60.000 mensen passeren en worden verrast met performances van

Winkeletalages op de Nieuwe Binnenweg gehuld in Rubens-sferen, foto Aad Hoogendoorn

Rubens-speciaalbier i.s.m. Brouwerij Noordt wordt geschonken in het museumrestaurant en cafés rondom het museum, foto Aad Hoogendoorn

Peperbus ontworpen door I AM EELCO, foto Aad Hoogendoorn

Aankondiging tentoonstelling BABEL – Oude meesters terug uit Japan op het stationsplein, foto Aad Hoogendoorn

Rotterdamse artiesten die zich hebben laten inspireren door Rubens. Op het Kruisplein staat de eerste drie weken van december een beeldengalerij met trotters waarop twintig schetsen van Rubens te zien zijn.

Pure Rubens

'Wie nog geen fan was van Rubens, is het na het zien van deze tentoonstelling wel'
(5 sterren) – Trouw

'Een ruime keus uit de schetsen voor deze projecten uit internationale musea biedt een schitterende afspiegeling van Rubens' monumentale werk' (5 sterren) – NRC

'Wat je te zien krijgt, zijn de schetsen van Rubens: de probeersels en de voorontwerpen. Ze zijn wild en spontaan, vaak onaf. Maar net dat onaffe kantje maakt ze zo bijzonder' – De Morgen

op het WOW-scherm aan het stationsplein. Via Facebook Live geven de conservatoren een rondleiding door de tentoonstelling en beantwoorden ter plekke vragen van kijkers. Met zo'n 17.500 views is de uitzending een geslaagd experiment om inspirerende content te delen met mensen ver buiten de museummuren.

BABEL – Oude meesters terug uit Japan

'Japan geeft nieuwe kijk op werk van Bruegel'
– de Telegraaf

'De toren van Babel zelf blijft een indrukwekkend raadsel: het is de enige bouwconstructie in Bruegels oeuvre, dat verder vooral mensen en landschappen toont, die zijn geschilderd met een enorme kennis van zaken' – Elsevier

'Met dit sterke staaltje schilderkunst reikt zijn ambitie net als de toren tot in de wolken'
– Nederlands Dagblad

Een Rotterdams icoon

In het voorjaar komt Bruegels *Toren van Babel* samen met de andere topstukken oude kunst terug uit Japan en dat viert het museum samen met de stad. In de campagne nemen we dit iconische werk onder de loep met minicolleges en portretten van bezoekers bij dit schilderij op sociale media. Drie Rotterdamse kunstenaars – Trompette de la Morte, I AM EELCO en Kongmeis – delen hun interpretatie op peperbussen in de stad en dit maakproces wordt gedeeld via sociale media in time-lapse video's. Met grootschalige middelen wordt het brede publiek op de hoogte gesteld: snelwegmasten met afslag Babel op de ring van Rotterdam, 15 peperbussen als 'Toren van Babel' aangekleed, 15 aangeklede pilaren en een metershoge wand op RET-station Rotterdam Centraal en een trailer

Free publicity

Het museum is in 2018 veelvuldig aanwezig in de pers. Naast algemene aandacht voor het museum en de collectie is er veel interesse voor de tentoonstellingen *GELATIN Vorm – Fellows – Attitude* (130 nationale publicaties) *Pure Rubens* (bijna 230 nationale publicaties) en *Boijmans in de oorlog* (circa 100 nationale publicaties). Ook kleine tentoonstellingen zoals *Kunst4Kids* (circa 50 nationale publicaties) zorgen voor de nodige media-aandacht. Aanwinsten van onder meer Matthew Day Jackson, Mark Manders en de Meester van de Heilige Veronica zorgen voor veel publiciteit en de terugkomst van een in 1960 gestolen middeleeuws paneel is zo'n 60 keer besproken in de media. Grootaandeelhouder in de

persaandacht is ook het nieuws rondom de renovatie van het museumgebouw, de sluiting in 2019, het depot en de uiteenlopende Boijmans in Transit-plannen van het museum. In het september modenummer van *Harper's Bazaar* vormen dankzij een partnership vier topstukken uit de collectie inspiratie en decor voor een fotoshoot.

De moderie is twee maanden later ook verschenen in *Harper's Bazaar Japan*.

Op Instagram is de post 'Yayoi Kusama x Harper's Bazaar' met 2.088 likes de best scorende post dit jaar.

Het museum komt bijna 200 keer op de radio en tv ter sprake met items bij de NPO, RTV Rijnmond en de commerciële zenders. Zo is het museum zes maal op het *NOS Journaal* te zien, diverse malen te gast bij BNR Nieuwsradio, zit directeur Sjarel Ex aan tafel bij *Pauw* en maakt *EenVandaag* een reportage over *Boijmans in de oorlog*. *Nieuwsuur* maakt een speciale aflevering over de nieuwe rondleidingen voor slechthorenden en slechtzienden. In 2018 is bijna 3.500 keer aandacht besteed aan het museum en depot in nationale media met een totale mediawaarde van ruim 12 miljoen euro en een bereik van ruim 400 miljoen mensen. Mede met dank aan Rotterdam Partners, Pickles PR en Claire Beke ontvangt het museum honderden nationale en internationale journalisten voor individuele bezoeken, drie persreizen, tien persconferenties en het online ambassadeurs-event. Ook internationale media besteden aandacht aan het museum: *NBC Europe* maakt een reportage over Gelatin, *Fuji Television Network* filmt de Japanse acteur Kotaro Yoshida met conservator Friso Lammertse bij *De Emmaüsgangers* van Van Meegeren. *The New York Times* en *The Burlington Magazine* schrijven herhaaldelijk over het museum.

"We are a free space, so we can do things that are silly and also maybe a sign of bad taste," Mr. Ex said. 'This is a museum, here is a place where artists work and we have to defend the freedom of showing things, so there's a bigger side to it.' But, he added, 'so far, my experience is that people just enjoyed it and had fun with it.'"

– Directeur Sjarel Ex over Gelatin in *The New York Times*

Boijmans Online

In 2018 zijn de verschillende sites over depot en collectie geïntegreerd in de corporate website **boijmans.nl**. Dit verklaart de grote terugloop in het totale aantal online bezoek; de informatie over het museumbezoek, de collectie en het depot is beter vindbaar op 1 URL en de praktische bezoekersinformatie is efficiënter ingericht op de website. Op 1 november 2018 is er een piek van 7.500 (tegenover een gemiddeld aantal van 3.500 per dag) in het online bezoek door het wereldkundig worden van het ambitie-scenario van de renovatie. Ruim 55% van de museumbezoekers kijkt voorafgaand aan hun bezoek op boijmans.nl.

Website bezoek	2017	2018
boijmans.nl	887.297	890.695
collectie.boijmans.nl*	267.422	227.478
depot.boijmans.nl**	627.867	n.v.t.
overige websites	78.223	27.714
Totaal	1.860.809	1.145.887

* vanaf 16 oktober 2018 is de externe collectiesite **collectie.boijmans.nl** geïntegreerd in de corporate site, vanaf dat moment zijn de bezoeken geregistreerd onder **boijmans.nl**.

** vanaf 1 januari 2018 is de website **depot.boijmans.nl** geïntegreerd in de corporate site.

Sociale media

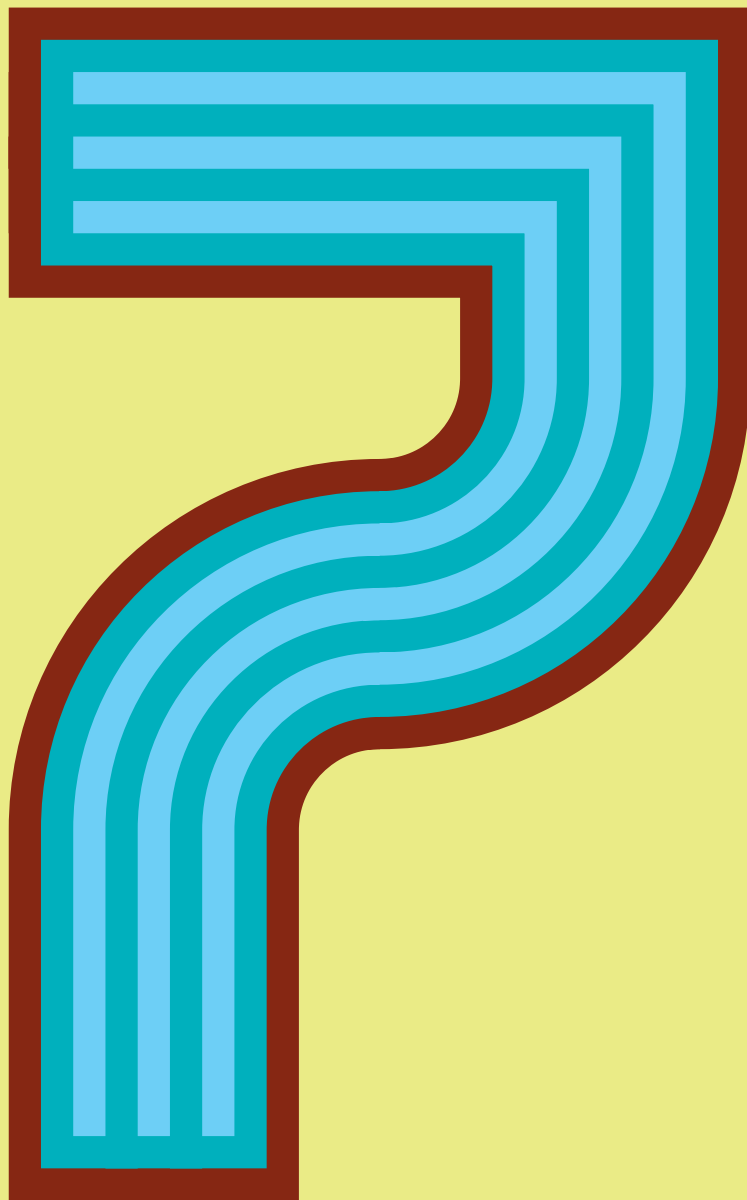
Op sociale media heeft het museum bijna 210.000 volgers. Instagram speelt in 2018 een steeds belangrijker rol in het bereiken van nieuwe en jonge bezoekers. Instagram telt ruim 35.000 volgers, Facebook meer dan 71.000 en Twitter ruim 94.000. Het museum vernieuwt de socialmedia-strategie en focust zich online vooral op de jonge doelgroep (20-40 jaar) met vernieuwende concepten en campagnes. Het museum werd gevraagd om toelichting door NOS op 3, netwerkclub Cultuurmarketing en online kennisplatform Frankwatching. Ook het waarborgen van inclusiviteit en diversiteit is een belangrijk aspect van de online strategie en vertaalt zich in samenwerkingen voor de campagnes van *Kunst van formaat*, *De collectie XL vanaf de jaren vijftig* en *Pure Rubens*. Het uitgangspunt van de nieuwe strategie is niet alleen de aansluiting bij de belevingswereld van jongeren, maar ook bij de identiteit van het museum. Hierbij zijn we ons ervan bewust dat jongeren vaak drempels ervaren voordat ze een museum bezoeken, omdat ze het gevoel hebben dat ze niet over de juiste inhoudelijke kennis beschikken. Met de online strategie willen we een beeldtaal creëren die jongeren begrijpen en die zich tegelijkertijd onderscheidt van andere musea. Het is van belang om continu de balans te vinden tussen deze belevingswereld en de inhoud van een tentoonstelling en identiteit van het museum. Dit jaar is vooral geïnvesteerd in het omzetten van waardevolle (kunst)historische inzichten in visuele informatie voor sociale media, het opbouwen van nieuwe samenwerkingen en het aangaan van nieuwe relaties met online ambassadeurs. Vrijwel alle informatie is verspreid zonder advertentiebudget, dus als free publicity.

Fotoshoot in Yayoi Kusama's *Mirror Room* voor *Harper's Bazaar*

Bezoekersonderzoek

Sinds 2016 verricht het museum het Bezoekers Onderzoek Boijmans (BOB), een doorlopend online marktonderzoek in samenwerking met onderzoeksbureau Metrixlab. Het museum krijgt hiermee een beter inzicht in de bezoeker en de bezoekers-tevredenheid. In 2018 hebben bijna 500 respondenten de vragenlijst volledig ingevuld. Dit geeft ruim voldoende basis voor valide conclusies. Ruim 30% van de bezoekers kwam in 2018 voor de eerste keer naar het museum. Bezoekers zijn te spreken over de inhoud van de tentoonstellingen en noemen dit als de belangrijkste reden om het museum bij anderen aan te bevelen. 22% van het bezoek aan de tentoonstelling *Pure Rubens* is afkomstig uit Vlaanderen en 25% uit de regio Rijnmond. 85% van de ondervraagden geeft deze tentoonstelling een 8 of hoger, 55,5% een 9 of hoger. 63,4% van de ondervraagden noemt de tentoonstelling *Pure Rubens* als de reden om af te reizen naar Rotterdam.

Conservatoren

De conservatoren van Museum Boijmans Van Beuningen onderzoeken de collectie, ontwikkelen tentoonstellingen en representeren het museum in binnen- en buitenland. De conservatoren staan onder leiding van de directeur en werken bij het uitoefenen van hun werkzaamheden samen met de verschillende afdelingen van het museum. Het aan de collectie gerelateerde werk bestaat onder meer uit het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, het doen van restauratievoorstellen en begeleiden van restauraties, het formuleren van aankoopvoorstellen en aankoopplannen, evenals herijken en het schrijven van bestands-catalogi en Boijmans Studies. Conservatoren ontwikkelen het concept voor een tentoonstelling en nemen deel aan projectgroepen die verantwoordelijk zijn voor de realisatie ervan. Ook is de conservator verantwoordelijk voor de kwaliteit van de catalogus en de daarin te publiceren teksten.

Zie voor een overzicht van alle presentaties bijlage D en alle externe activiteiten en nevenfuncties van de wetenschappelijke staf bijlage F.

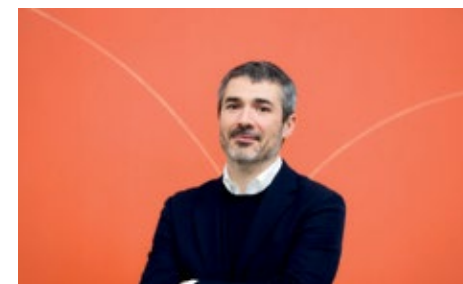
Albert Elen, senior conservator tekeningen en prenten

Alexandra van Dongen, conservator pre-industriële vormgeving

Annemartine van Kesteren, conservator design

Francesco Stocchi, conservator moderne en hedendaagse kunst

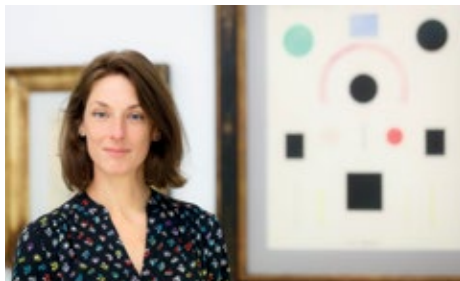
Friso Lammertse, conservator oude schilder- en beeldhouwkunst

Mienke Simon Thomas, senior conservator toegepaste kunst en vormgeving

Peter van der Coelen, conservator prenten en tekeningen

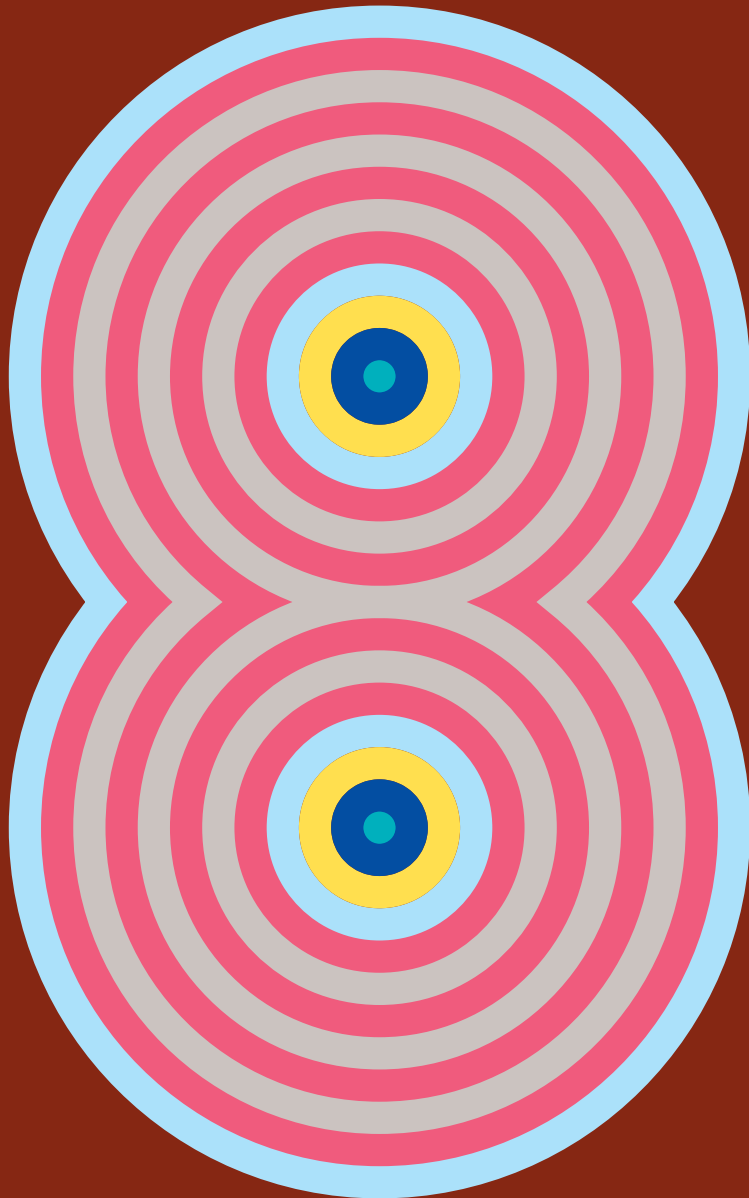
Saskia van Kampen-Prein, conservator moderne en hedendaagse kunst

Uitgeverij

Het museum heeft een eigen uitgeverij die bestaat uit 2 medewerkers (1,6 fte). De uitgeverij verzorgt tentoonstellingscatalogi en publicaties over de collectie, evenals de jaarlijkse museumagenda en het jaarverslag. Auteurs zijn zowel de eigen wetenschappelijke staf als externe deskundigen. De uitgeverij werkt met diverse externe vormgevers. De in 2007 gestarte wetenschappelijke reeks Boijmans Studies – over onderwerpen die gerelateerd zijn aan de collectie en de geschiedenis van het museum – wordt vormgegeven door thonik. Bij de in samenwerking met het Museo Nacional del Prado in Madrid georganiseerde tentoonstelling *Pure Rubens* verschijnt een catalogus in Nederlands, Spaans en Engels. Deze publicatie, met essays van de conservatoren van de tentoonstelling en korte teksten bij de afgebeelde werken, is samen met het Prado uitgegeven. In het tweetalige veertiende deel in de serie Boijmans Studies, getiteld *Omstreden verleden* staat de ontwikkeling van het museum voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog centraal. Economisch-historisch onderzoeker Ariëtte Dekker reconstrueert de rol van het museum, directeur Dirk Hannema en de belangrijkste begunstigers. Zeven cases van onderzoek naar de herkomst van kunstwerken uit de museumcollectie completeren deze publicatie. Ter afsluiting van de tentoonstellingsreeks *Sensory Spaces* verschijnt een publicatie, waarin de eerder als publieksbegeleiding verschenen essays en interviews zijn gebundeld met tentoonstellingsfoto's. Ook verzorgt de uitgeverij enkele tekstuele bijdragen voor de catalogus die verschijnt bij de surrealismetentoonstelling in Italië.

Zie voor een overzicht van alle publicaties bijlage E.

Bedrijfsvoering

Hoofd: Ina Klaassen

- Op 20 december 2018 stemt de gemeenteraad met 38 van de 45 zetels in met een ambitieus scenario voor de sanering en vernieuwing van het museumgebouw
- Het museumgebouw wordt gefaseerd gesloten tussen januari en juni 2019, tot die tijd blijven alle noodmaatregelen van kracht
- Het museum ontwikkelt plannen voor een museumlocatie op Zuid gedurende de renovatie en spreekt met investeerders om deze ontwikkeling mogelijk te maken
- Het in 2017 gestarte organisatie-ontwikkelingstraject wordt voortgezet
- De totale inkomsten uit entree, museumwinkel en horeca bedragen 3,7 miljoen euro
- De verhouding basissubsidie/totale inkomsten is 45,7%
- De besteding per bezoeker daalt van 14,05 euro naar 13,64 euro per bezoek

Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Financiën, ICT en informatiebeheer, Personeel en organisatie, Huisvesting, onderhoud en floormanagement, Beveiliging, bewaking en veiligheid, Postkamer, Museumwinkel en Horeca. De realisatie van Depot Boijmans Van Beuningen valt als project onder de sector Bedrijfsvoering evenals de uitvoering van noodmaatregelen

om het gebouw veilig open te houden in 2018 en de eerste helft van 2019. De ontwikkeling van een dependance op Zuid, de voorbereiding van de sanering en vernieuwing van het museumgebouw en de organisatieontwikkeling worden ook aangestuurd vanuit Bedrijfsvoering. De medewerkers beveiliging, horeca en winkel zijn naast die van het kassateam en de informatiebalie het meest zichtbaar voor bezoekers, zij hebben een rol als gastvrouw/gastheer van het museum. De vaste formatie is ondergebracht in de cao voor de Vereniging van Rijksmusea (VRM), het flexibele deel valt onder de Leisure cao. Daarnaast is het museum afhankelijk van de niet aflatende inzet van een grote groep vrijwilligers en stagiaires. Onder meer bij de entree, de bibliotheek, de Kunst Studio en bij werkzaamheden voor conserveringsprojecten is de inzet van vrijwilligers gebruikelijk en onontbeerlijk.

Financiën

Na de afronding van de herijking van de gehele collectie (exclusief het prentenkabinet) voert het hoofd FA/controller in 2018 een collectie-inventarisatie uit met als doel het vaststellen van de fysieke aanwezigheid van de collectie. Er wordt gecontroleerd op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de collectieregistratie. Alle depots zijn bezocht en er is een steekproef genomen van 120 kunstwerken. Hieruit is gebleken dat de geselecteerde stukken uit de collectie aanwezig waren. Op basis van de inventarisatie zijn aanbevelingen gedaan die in concrete procedures zijn vertaald om de veiligheid van de collectie te garanderen. Ook zijn de protocollen met betrekking tot de ophanden zijnde verhuisbewegingen aangescherpt.

De subsidie van de gemeente dekt dit jaar 82,4% van de kosten van de bedrijfsvoering, dat is inclusief de subsidies voor depot en beheersmaatregelen. Alle kosten voor het programma (educatie, tentoonstellingen, aankopen, conservering en restauratie) worden uit eigen inkomsten gefinancierd. De inkomsten uit horeca, winkel en entree bedragen in 2018 afgerond 3,7 miljoen euro.

ICT en informatiebeheer

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Onder leiding van het hoofd ICT heeft een interne projectgroep een volledige inventarisatie gemaakt van de wijze waarop persoonsgegevens in het museum worden opgeslagen en gebruikt. Op basis van de AVG is een strikt protocol opgesteld voor de omgang met persoonsgegevens. Dit protocol is juridisch getoetst. Er zijn verwerkersovereenkomsten gesloten met alle leveranciers van het museum. Daarnaast zijn bewustwordingssessies voor het personeel georganiseerd.

Beveiliging, bewaking en veiligheid

De druk op de beveiliging is hoog. De noodmaatregelen ten behoeve van de brandveiligheid vereisen extra controlerondes, administratie en extra inzet van personeel op zaal en in de meldkamer. Er zijn veel mutaties in het team als gevolg van de wijziging van de Wvz, het niet opvullen van vaste informatie, het kwalitatief beperkte aanbod van stagiaires en de krapte op de arbeidsmarkt.

Huisvesting, onderhoud en floormanagement

Er wordt gewerkt aan de realisatie van het depot, de voorbereiding van de renovatie, de ontwikkeling van een mogelijke dependance op Zuid en de zoektocht naar tijdelijke kantoorhuisvesting gedurende de renovatieperiode. Er heeft intensief contact plaats met de gemeente en de veiligheidsregio in verband met de noodmaatregelen die van kracht zijn. Het museum pand gaat zienderogen achteruit omdat er vanwege de aanstaande renovatie weinig onderhoud wordt uitgevoerd. Met het oog op de aanstaande sluiting wordt het schoonmaakteam ingevuld met tijdelijke contracten.

Personeel en organisatie

Met de realisatie van het depot en de ambitieuze sanering en vernieuwing worden er nieuwe taken en functies aan het museum toegevoegd, veranderen de werkprocessen en neemt de omvang van de organisatie toe. De arbeidscontracten in de flexibele schil worden afgestemd op de sluiting. Met het oog op planning, financiën en risico-beheersing gebeurt de voorbereiding voor het depot en de renovatie op projectmatige wijze. Tot voor kort werkte alleen de sector Presentaties met een op Prince2 gebaseerde Boijmans Methode voor projectmatig werken. Deze methodiek is geschikt gemaakt voor alle projecten binnen het museum en in de hele organisatie ingevoerd, waarbij diverse trainingen zijn aangeboden voor opdrachtgevers, projectleiders en project-medewerkers. Onder begeleiding van een externe deskundige is in 2017 een organisatie-ontwikkelingstraject gestart. Voor afdelingen zijn feedbacksessies georganiseerd, waarin

is gesproken over samenwerking, communicatie en ondernemerschap. Het organisatieontwikkelingstraject moet leiden tot een organisatie(structuur) die aansluit op de lange termijn organisatiedoelen: een internationaal en dynamisch museum, betrokken bij Rotterdam, financieel zelfstandig, met een verdubbeling van het aantal bezoekers. Naast de reguliere museale taken, de realisatie van het depot en de voorbereiding op de renovatie, werken de medewerkers aan het programma In Transit: Boijmans bij de Buren, Boijmans in de Klas, Boijmans op Zuid en Boijmans in het Buitenland.

Zie voor de kengetallen Personeel en organisatie bijlage G.

Museumwinkel en horeca

De omzet van de winkel blijft achter bij de begroting. Eind 2017 is er een nieuw hoofd voor de winkel aangetrokken. Na het bijwerken van de administratie en het ontwikkelen van nieuwe merchandise producten en een nieuw assortiment trekt de omzet weer aan. Het jaar van de horeca is met goed resultaat afgesloten.

Depot Boijmans Van Beuningen

Depot Boijmans Van Beuningen gaat toegang bieden tot de complete museale kunstcollectie. Het spectaculaire 39,5 meter hoge gebouw is een ontwerp van het Rotterdamse architectenbureau MVRDV. De dynamiek van het depot is anders dan die van het museum: hier kan het publiek – zelfstandig of met een gids – grasduinen door de 151.000 kunstobjecten uit de collectie van Museum Boijmans Van

Beuningen en de wijze zien waarop deze verzorgd worden. Bezoekers kijken achter de schermen mee met het voorbereiden van transporten, met conservering en restauratie. Per jaar wordt het depot, na een piek in de eerste openingsjaren, door 100.000 bezoekers per jaar bezocht. In het depot zijn vier professionele restauratie-ateliers, twee filmcabines, diverse educatieve ruimtes, verdiepingsplekken en een filmzaal gepland. Een deel van het depot (circa 1.900 m²) is bestemd voor verhuur aan particuliere verzamelaars. Bezoek aan de daktuin met restaurant is gratis. Via de transparante expreslift krijgen bezoekers, op weg naar het spectaculaire uitzicht over Rotterdam, een voorproefje van wat er zich in het depot afspeelt.

Nadat in maart 2017 de bouw startte, is bij het aanleggen van de fundering een vertraging van ongeveer een half jaar opgetreden. De opening van het depot voor het publiek is nu voorzien in lente/zomer 2021. In het atrium van het depot komen spectaculaire glazen vitrines, een ontwerp van Marieke van Diemen en MVRDV, en het ontwerp van de entreehal is van John Körmeling. Concrete tekende het restaurant en de evenementenruimte op de zesde verdieping van het depot. Eind 2018 zijn de eerste drie verdiepingen van het depot gereed. Het hoogste punt wordt in de zomer 2019 bereikt. Regelmatig ontvangt het museum buitenlandse delegaties die willen worden geïnformeerd over het concept en rondgeleid op de bouw. Daarnaast wordt het museum vaak uitgenodigd voor lezingen over het depot in het buitenland.

Renovatie museumgebouw

Vanaf de verzelfstandiging in 2006 is het eigenaarsonderhoud van het museum uitgevoerd door de gemeente Rotterdam. Met ingang van dat jaar is gaandeweg een achterstand in het onderhoud van de gebouwen ontstaan waarvan de gevolgen naarmate de jaren verstreken steeds ernstiger werden. Watermassa's uit de hemel die hun weg zochten, stijgend grondwater dat de depots in de kelders onder het museum bedreigde. Het elektrische circuit begaf het bij piekbelasting. Het museale binnenklimaat bleek nauwelijks nog controleerbaar, de brandveiligheid voldeed niet aan de eisen die de nooddiensten stelden. En als er plannen werden gemaakt voor verbetering zat het alomtegenwoordige asbest in de weg. Intussen liepen kosten die gemoed waren met het bruikbaar houden van de gebouwen op. In de loop der jaren bleef het museum regelmatig om concrete actie vragen: sanering van asbest, herstel van de goten, onderhoud van de spouwen en voegen, herstel van de kozijnen, vernieuwing van de klimaatapparatuur. De prioriteit lag meestal – niet altijd – elders. Soms was de tijd er niet naar of het geld gewoonweg niet aanwezig. Eerst maar een depot voor de verzamelingen, dan verder zien. Steeds duidelijker werd met het verstrijken van de jaren ook dat een steeds groter, alomvattend plan nodig was.

In 2017 was het verval van het museumgebouw en de apparatuur zo ver voortgeschreden dat alleen door noodmaatregelen het museum nog open kon blijven. De noodmaatregelen beslaan onder meer een eigen brandweer, die 24 uur per dag aanwezig is, uitbreiding van de dagbewaking teneinde de door de brandweer vastgestelde ontruimingstijd van het museum van

maximaal 3 minuten te kunnen waarmaken, verdubbeling van de nachtbewaking, dagelijkse temperatuurcontrole van alle elektrische circuits en schakelkasten. Het museum heeft in respons hierop vanaf de zomer van 2017 in gestaag tempo alle interne depots ontruimd en in goede samenwerking met de sector Stadsontwikkeling en de sector Maatschappelijke ontwikkeling een eerste plan met denkrichtingen voor de renovatie en vernieuwing van de museumgebouwen opgesteld.

In de loop van 2018 is hier met de nieuwe gemeenteraad over gesproken, vervolgens is de museumrenovatie en vernieuwing door B&W tot collegeprioriteit gemaakt en daarna formeel aan de nieuwe gemeenteraad voorgelegd. Op 20 december jongstleden nam deze met de zeer ruime meerderheid van 38:7 het voorstel aan om te gaan renoveren en vernieuwen voor een bedrag van 223,5 miljoen euro. In dit bedrag is bovendien een som van 55 miljoen euro opgenomen waarmee aan het Museumpark een nieuw gebouw dat de eenentwintigste eeuw ademt en omarmt kan worden ontwikkeld. Dit extra bedrag voor het 'ambitieuze scenario' wordt in beginsel gezocht bij particulieren en andere partijen die een investering in de stad willen doen. Uitgangspunt van de gehele bouwkundige operatie is dat de oorspronkelijke regie van de architecten Van der Steur en Bodon, dat wil zeggen de wijze waarop zij het gebouw inzichtelijk maakten en hadden georganiseerd, in oude luister wordt hersteld. Ook indien dat veroorzaakt dat later toegevoegde bouwdelen, binnen of buiten, moeten worden aangepast of geamoveerd. In 2019 wordt gestart met het schrijven van een programma van eisen en het selecteren van de architect.

De bouw van Depot Boijmans Van Beuningen, september, foto Studio Hans Wilschut

Bezoekers in de museumtuin tijdens de zomeropening op 9 juni, foto Aad Hoogendoorn

Financieel verslag

Controller: Theo Haarsma

Dit verkort financieel verslag is ontleend aan het financieel jaarverslag 2018 van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. De controleverklaring van de accountant mag niet aan het verkort financieel verslag worden toegevoegd. Bij het volledig financieel jaarverslag 2018 heeft de accountant een 393-verklaring afgegeven, waarvan de strekking goedkeurend is.

Resultaat en eigen vermogen

Het jaar 2018 wordt afgesloten met een negatief resultaat van 260.000 euro. De algemene reserve neemt met 260.000 euro af en bedraagt 120.000 euro negatief per 31 december 2018.

De bestemmingsreserves en -fondsen nemen tezamen 658.000 af toe en bedragen 1.665.000 euro per 31 december 2018.

Subsidie

Museum Boijmans Van Beuningen ontvangt conform artikel 11 lid 1 van de verzelfstandigingsovereenkomst een structurele subsidie van de gemeente Rotterdam. De subsidiebeschikking wordt jaarlijks vastgesteld en is gebaseerd op een voortschrijdende vierjarenperiode.

Balans per 31 december 2018 en per 31 december 2017

Bedragen in duizenden euro's

Activa	31 december 2018	31 december 2017
<i>Vaste activa</i>		
• Materiële vaste activa	30	85
• Financiële vaste activa	13	30
Totaal vaste activa	43	115
<i>Vlottende activa</i>		
• Voorraden	163	240
• Vorderingen	4.337	6.197
• Liquide middelen	5.796	3.632
Totaal vlottende activa	10.296	10.069
Totaal Activa	10.339	10.184

Passiva	31 december 2018	31 december 2017
<i>Eigen vermogen</i>		
• Algemene reserve	-120	140
• Bestemmingsreserves	577	654
Vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen	457	794
Bestemmingsfondsen	1.088	1.669
Eigen vermogen met een bestedingsverplichting	1.088	1.669
Totaal eigen vermogen	1.545	2.463
Voorzieningen	94	325
<i>Schulden</i>		
• Kortlopende schulden	8.700	7.396
Totaal schulden	8.700	7.396
Totaal Passiva	10.339	10.184

Staat van baten en lasten

Bedragen in duizenden euro's

Baten	2018	2017
Opbrengsten	4.689	5.662
Subsidie gemeente Rotterdam	12.094	11.707
Overige bijdragen	3.934	3.097
Totaal Baten	20.717	20.466
Lasten		
Personeelskosten	7.582	7.435
Afschrijvingen	55	101
Kosten van activiteiten	7.524	6.195
Overige bedrijfskosten	6.475	6.296
Totaal Lasten	21.636	20.027
Rentebaten en -lasten	1	2
Onverdeeld Resultaat	-918	441
Als volgt bestemd:		
• Bestemmingsreserves	-77	200
• Bestemmingsfondsen	-581	-55
Totaal bestemd	-260	296

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is opgericht op 4 oktober 2005. Per 1 januari 2006 werd het museum zelfstandig. Vanaf die datum voert de Stichting het beheer over het museum. De Stichting heeft ten doel het in stand houden en exploiteren van Museum Boijmans Van Beuningen te Rotterdam op een zodanige wijze dat het museum met haar collecties permanent ten dienste staat van de gemeenschap en haar ontwikkeling en tevens toegankelijk is voor het publiek.

Verbonden partijen

Eenzijdig is sprake van verbonden partijen indien de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen feitelijk beleidsbepalend is in een andere (beleidsafhankelijke) rechtspersoon. Anderzijds is eveneens sprake van verbonden partijen indien een sleutelfunctionaris van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen zitting heeft in het bestuur en of het management van een gelieerde rechtspersoon. De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is in geen van de verbonden partijen beleidsbepalend, maar de directeur/bestuurder is tevens bestuurder van de stichtingen Museum Boijmans Van Beuningen, Lucas van Leyden en Fonds Willem van Rede.

- Stichting Museum Boijmans Van Beuningen
Van deze stichting is de bestuurder van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen secretaris. In totaal heeft het museum in 2018 € 456.256 ontvangen van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen voor aankopen, tentoonstellingen en verleende diensten.

- Stichting Lucas van Leyden
Van deze stichting is de bestuurder van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen secretaris. In totaal heeft het museum in 2018 € 87.180 ontvangen van de Stichting Lucas van Leyden voor aankopen.
- Stichting Fonds Willem van Rede
Van deze stichting is de bestuurder van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen voorzitter. In totaal heeft het museum € 113.000 in 2018 ontvangen voor aankopen.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De jaarrekening is opgesteld conform boek 2 titel 9 BW, de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving in het bijzonder RJ 640, de WNT en artikel 7 van de uitvoeringsregeling van de Subsidieverordening Rotterdam 2014. Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)-publieke sector (WNT) heeft het museum zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn, waar nodig slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. Als begroting is de door de Raad van Toezicht vastgestelde begroting gebruikt. Daar waar tussentijds bij bestuursbesluit de begroting is aangepast en de Raad van Toezicht hiervan in kennis is gesteld, is de in

de jaarrekening gebruikte begroting daaraan aangepast mits dit het inzicht vergroot.

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Bedragen staan vermeld in duizenden euro's.

De collectie

Conform de collectiebeheersovereenkomst die op 5 december 2005 is afgesloten met de gemeente Rotterdam bestaat de collectie van het museum uit:

- de gemeentelijke collectie, in eigendom van de gemeente Rotterdam;
- voorwerpen in bruikleen van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, de Stichting Lucas van Leyden, de Stichting Willem van der Vorm, de Stichting Het Nederlands Gebruiksvoorwerk, de Stichting H&F Mecenaat;
- voorwerpen, langdurig geleend uit de Rijkscollectie, in beheer bij het Instituut Collectie Nederland;
- voorwerpen aan de gemeente geleend door particulieren of instellingen, anders dan voor tijdelijke tentoonstellingen;
- de bibliotheek van de Stichting;
- aan de collectie gerelateerd archief- en documentatiemateriaal.

Eveneens conform de collectiebeheersovereenkomst worden alle verworven kunstvoorwerpen eigendom van de gemeente Rotterdam tenzij eigendoms-

overdracht geschiedt aan een van de onder b. genoemde stichtingen. Kunstaankopen en bijdragen die bestemd zijn voor kunstaankopen worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De belangrijkste schattingsposten betreffen de voorzieningen onderhoud en personeelsregelingen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van lineaire jaarlijkse afschrijvingen. Vanaf het moment van ingebruikname wordt afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur. Investeringsubsidies en -bijdragen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies en bijdragen betrekking hebben.

Financiële vaste activa

Bankgaranties zijn als overige vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa tegen nominale waarde plus eventuele ontvangen rente.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. Bij de waardering van de voorraden is rekening gehouden met op de balansdatum opgetreden waardeverminderingen. Voor incurante voorraden wordt een voorziening getroffen.

Vorderingen

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde. Een eventuele voorziening wegens oninbaarheid wordt op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen bepaald.

Voorzieningen

Er zijn voorzieningen getroffen voor arbeidsongeschiktheid, jubileumgratificaties en groot onderhoud. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Alleen de voorziening voor jubileumgratificaties wordt gewaardeerd tegen de contante waarde.

Vooruitontvangen investeringsbijdragen voor Depot Boijmans Van Beuningen

Voor de opslag van de collectie van het museum wordt Depot Boijmans Van Beuningen gebouwd in opdracht van de Stichting Collectiegebouw. Als eigenaar van het grootste deel van de collectie financiert de gemeente Rotterdam dit gebouw voor een groot deel. Stichting De Verre Bergen is medefinancier. Gelden voor belangrijke inrichtingselementen zoals het entreegebied en een atriumvitruine worden door de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen door middel van een Capital Campaign geworven. Deze geworven gelden worden geboekt onder vooruitontvangen investeringsbijdragen. Wanneer deze bijdragen worden uitgegeven, worden ze in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de investeringen (zie onder materiële vaste activa).

Pensioenen

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen heeft zijn pensioenregeling ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), het bedrijfstakpensioenfonds voor overheid en onderwijs. De pensioenregeling van het ABP is een zogenaamde toegezegd-pensioenregeling. Echter, het museum verwerkt deze regeling in de jaarrekening als een toegezegde-bijdrageregeling, omdat in het geval van een tekort bij het ABP geen verplichting bestaat tot het doen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. Dit is conform de uitzonderingsregeling voor bedrijfstakpensioenfonds in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ 271.309).

Per jaareinde verschuldigde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. De indexatie van de pensioenen is, zowel formeel als feitelijk, voorwaardelijk en is afhankelijk van voldoende middelen bij het pensioenfonds. De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is niet verplicht bij te betalen voor indexatie van de uitkeringen.

Subsidie gemeente Rotterdam

De subsidie van de gemeente Rotterdam over het boekjaar 2018 wordt definitief vastgesteld nadat de jaarrekening is overlegd. Deze subsidie is vooruitlopend op de definitieve vaststelling geheel als bate verwerkt.

Bijdragen derden

Alle in de jaarrekening opgenomen bijdragen van derden zijn toegekend, maar sommige moeten nog verantwoord en/of formeel vastgesteld worden.

Nalatenschappen (en recht van vruchtgebruik)

Nalatenschappen worden verwerkt op het

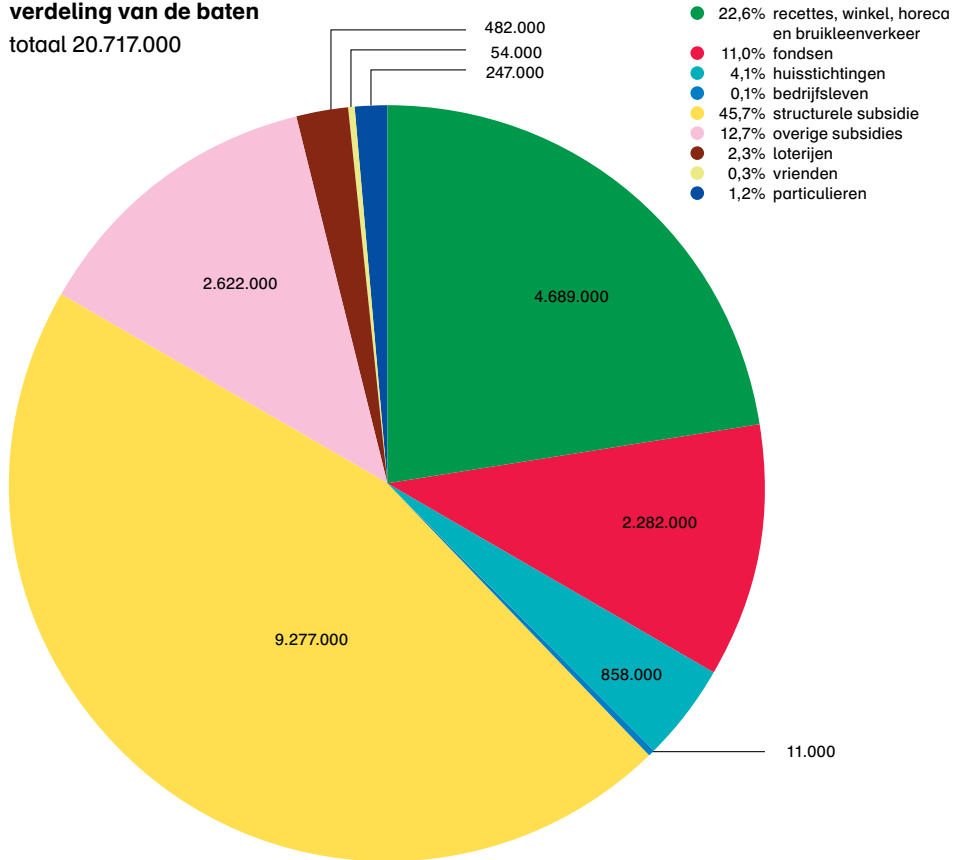
moment dat de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Dit vindt plaats op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt. Hiervan is in ieder geval sprake bij ontvangst van de akte van verdeling. Indien sprake is van nalatenschappen die met vruchtgebruik zijn belast, dient bij de waardering van de nalatenschappen hiermee rekening te worden gehouden.

Vennootschapsbelasting

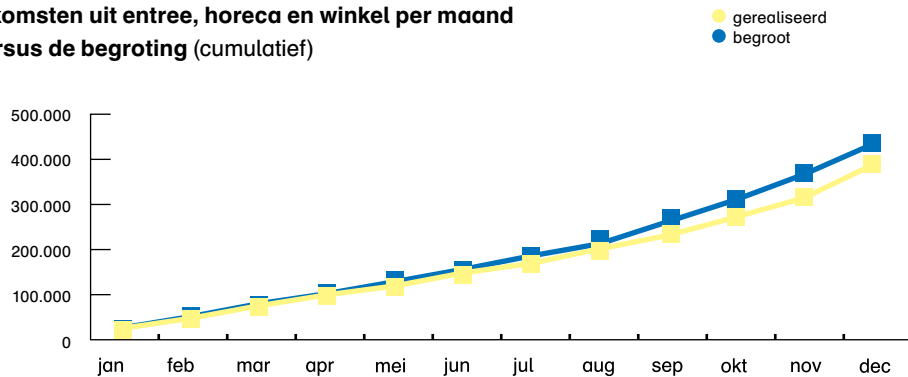
Sinds 2016 geldt een nieuw fiscaal regime voor indirecte overheidsbedrijven waarbij zij normaal onder de vennootschapsbelasting vallen. Dat betekent dat de Stichting vanaf 2016 voor het hele bedrijf aangifte vennootschapsbelasting moet doen. Echter, omdat de Stichting is aangemerkt als ANBI-cultuur zorgen fiscale aftrekposten ervoor dat veelal geen sprake is van belastingplicht. De Belastingdienst heeft over 2016 en 2017 daarom ook geen aangiftebiljet uitgereikt. De verwachting is dat dat ook niet over 2018 zal gebeuren.

Baten 2018

verdeling van de baten totaal 20.717.000

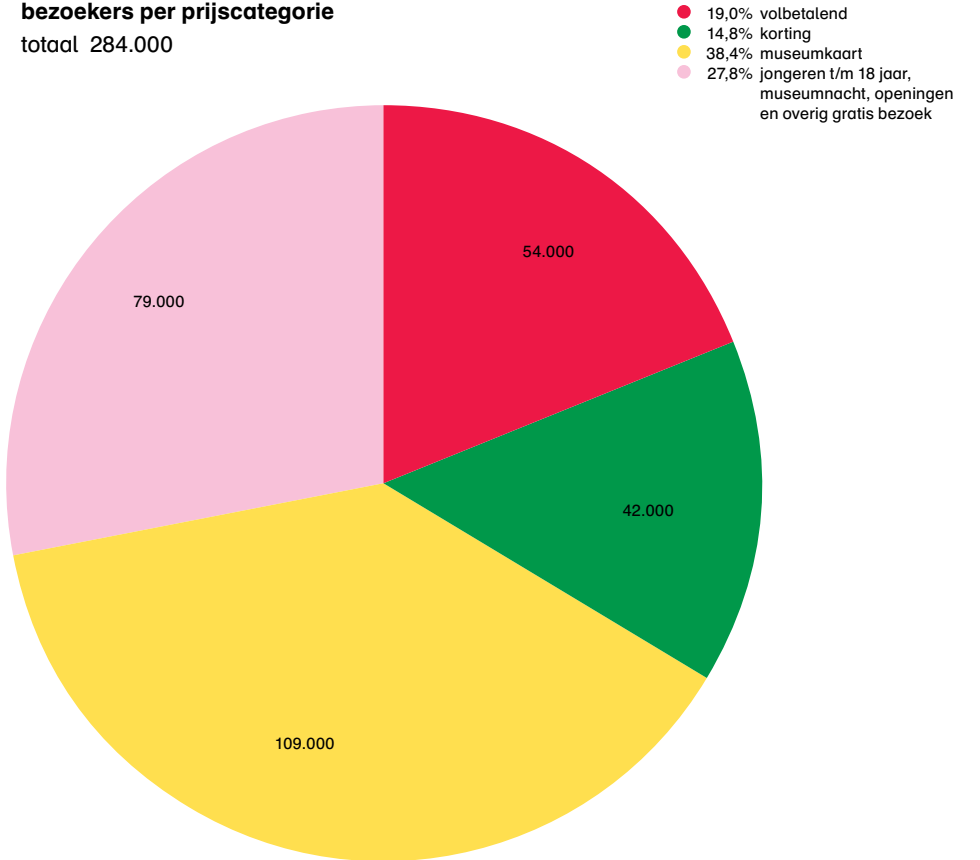
inkomsten uit entree, horeca en winkel per maand versus de begroting (cumulatief)

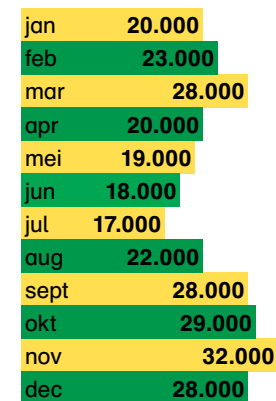
* De cijfers en grafieken op pp. 106-109 zijn geen onderdeel van de accountantscontrole.
De door de accountants afgegeven 393-verklaring is hierop niet van toepassing.

Bezoek in 2018

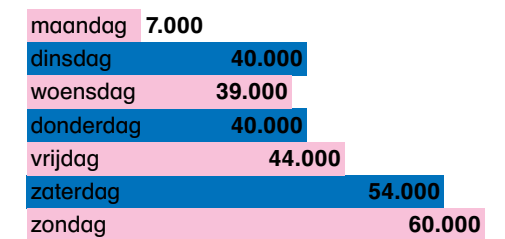
bezoekers per prijs categorie totaal 284.000

bezoekers per maand

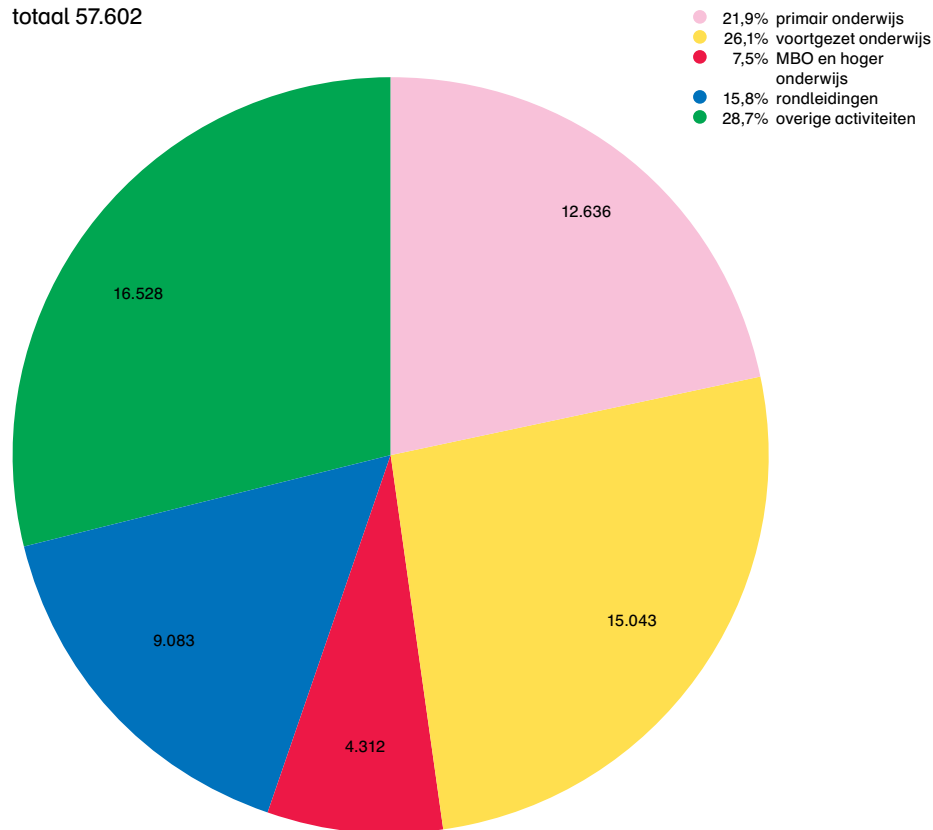
bezoekers per dag

Deelname aan educatieve activiteiten en onderwijsprogramma's

per onderwijsniveau

totaal 57.602

Het museum als werkgever

personeelskosten

loonkosten	8.349.000
inhuur algemeen	613.000
inhuur voor tentoonstellingen en overige projecten	1.504.000

totaal uitbetaald aan medewerkers 10.466.000

ziekteverzuim

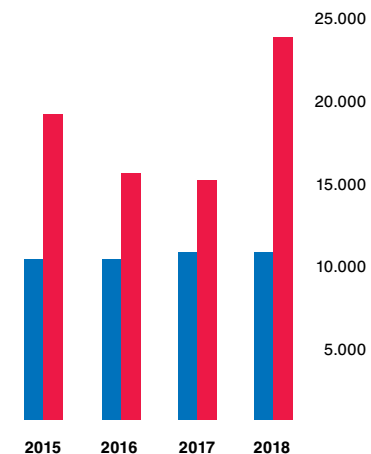
< 8 dagen	1,01%
8 – 43 dagen	1,49%
> 43 dagen	4,33%

totaal 6,83%

Impuls aan de stad

De impuls is wat het museum terugdoet voor de stad met de subsidie die het museum ontvangt. Deze impuls bestaat uit uitgaven die onze niet-Rotterdamse bezoekers in de stad doen en de waarde van de aangekochte kunstwerken. 90-95% van de aankopen die het museum doet, wordt gemeentelijk eigendom.

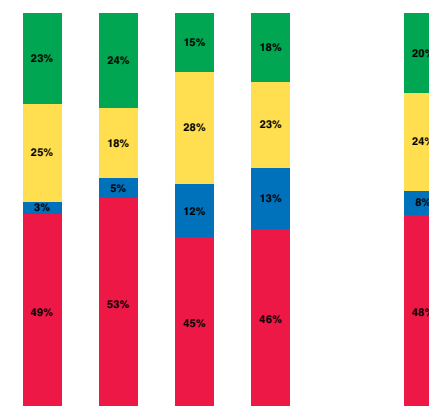
● **Totaal gemeentebijdragen**
● **Totaal impuls**

Bedragen in duizenden euro's

Subsidieafhankelijkheid

Het museum is gedurende 2015–2018 gemiddeld voor minder dan 50% afhankelijk van de basissubsidie die het jaarlijks van de gemeente ontvangt.

Baten

● Budgetsubsidie
● Overige subsidie
● Omzet
● Bijdragen derden

Jaar	2015	2016	2017	2018	gemiddeld
Budgetsubsidie	9.342	9.343	9.277	9.472	9.359
Overige subsidie	629	864	2.430	2.622	1.636
Omzet	4.711	3.223	5.662	4.689	4.571
Bijdragen derden	4.369	4.120	3.097	3.934	3.880

Saldo

2015	19.051
2016	17.550
2017	20.466
2018	20.717
gemiddeld	19.446

Bedragen in duizenden euro's

Raad van Toezicht

Museum Boijmans Van Beuningen wordt geëxploiteerd door de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. Deze stichting wordt bestuurd door een directeur/ bestuurder. De toezichthoudende taken worden vervuld door een Raad van Toezicht. Bestuur en toezicht verhouden zich tot elkaar conform het Raad-van-Toezicht-model, zoals dat is beschreven in de *Code Cultural Governance* (2006).

In de praktijk betekent dit dat de directeur/ bestuurder verantwoordelijk is voor het reilen en zeilen van het museum. De Raad van Toezicht stelt de begroting en de jaarrekening vast en ziet toe op de wijze waarop de directeur/bestuurder gestalte geeft aan het realiseren van de doelstellingen van het museum. De directeur/ bestuurder wordt benoemd en beoordeeld door de Raad van Toezicht. De leden van de Raad van Toezicht worden, op voordracht van de Raad, gehoord de bestuurder, benoemd door het college van B en W van de gemeente Rotterdam. In 2018 vergadert de Raad van Toezicht volgens schema vijf keer. Tevens evalueert de Raad dit jaar zijn eigen functioneren en neemt de kwaliteit van de governance onder de loep. Wegens de slechte conditie van de gebouwen zijn tijdelijke voorzieningen getroffen, de oplevering van het nieuwe depot zal het moment zijn waarop de Raad van Toezicht zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van het beheer van de collectie volledig herneemt.

De Raad van Toezicht wordt door de directie regelmatig geïnformeerd over de gang van zaken in het museum en overlegt minimaal

een keer per jaar met de OR. De Raad bespreekt met de directie de plannen die het museum ontwikkelt op inhoudelijk en financieel gebied. Op de expertise van de individuele raadsleden wordt regelmatig een beroep gedaan.

Samenstelling en profielschets

De Raad van Toezicht van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen bestaat uit zeven leden inclusief de voorzitter. Bij het opstellen van een voordracht voor een nieuw lid gaat de Raad uit van een profielschets waarin de meest gewenste deskundigheden en andere kwalificaties zijn opgenomen.

Deze profielschets luidt als volgt:
Voor het geheel van de Raad van Toezicht wordt gestreefd naar diversiteit, onder meer op het gebied van een evenwichtige verdeling over man/vrouw, leeftijd en (inter)nationale/lokale achtergrond. Een van de leden wordt geacht expliciet het vertrouwen te genieten van de families die Museum Boijmans Van Beuningen groot hebben gemaakt. De Raad van Toezicht dient bij voorkeur te beschikken over deskundigheden op wetenschappelijk, artistiek, financieel, economisch en politiek/ bestuurlijk gebied. Bij voorkeur heeft een van de leden een achtergrond in (inter)nationaal museumbeleid.

Samenstelling in 2018

De heer mr. J.D. Loorbach (1947),
voorzitter, advocaat bij NautaDutilh N.V.
De heer drs. J.A. van Barneveld RA (1950),
commissaris bij Brunel International N.V.
Mevrouw drs. J. Kriens (1954),
algemeen directeur van de Vereniging
van Nederlandse Gemeenten

De heer drs. R. Munsters (1963),
commissaris en bestuursadviseur
Mevrouw dr. E.M. Rovers (1978),
onafhankelijk cultuurhistorisch
onderzoeker

De heer mr. B. Vaandrager (1969), partner
en hoofd Benelux bij Rothschild & Co
Mevrouw drs. C.A. Pieters (1949),
freelance kunsthistoricus

De Raad kent een rooster van aftreden dat enerzijds doorstroming bewerkstelligt en anderzijds de continuïteit van het toezicht garandeert. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal acht jaar aanblijven, ongeacht het aantal herbenoemingen.

Cultural Governance

De in 2006 herschreven Code Cultural Governance wordt door de Raad van Toezicht als richtlijn gebruikt bij het

evalueren van zijn werkzaamheden en de samenwerking tussen directeur en toezichthouder. De in de code beschreven principes en best practices worden toegepast. De Raad van Toezicht kent twee commissies, te weten de remuneratiecommissie en de auditcommissie. De remuneratiecommissie voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur/ bestuurder en doet, indien daartoe aanleiding is, voorstellen aan de Raad inzake de honorering van de directeur. De auditcommissie komt jaarlijks vier maal bijeen en buigt zich over de financiële gang van zaken binnen het museum. Dit betreft met name de jaarrekening, de kwartaal- en halfjaarrapportages en de wijze waarop het museum zijn administratieve organisatie inricht. Leden van de Raad van Toezicht nemen regelmatig individueel deel aan programma's die door het museum worden geëntameerd.

Raad van Toezicht, v.l.n.r. en v.b.n.o. mevrouw Pieters, de heer Van Barneveld, de heer Ex (directeur), de heer Munsters, mevrouw Kriens, de heer Vaandrager, mevrouw Klaassen (zakelijk leider), mevrouw Rovers, de heer Loorbach (voorzitter)

Foreword

The museum will close for seven years for renovation and modernization. In December 2018, Rotterdam City Council voted by a majority of 38 to 7 in favour of investing 223.5 million euros. Two reactions illustrate what this means to our visitors. A week after the length of the project had been announced, a mother stormed through the revolving door and, still carrying her bags of shopping, walked through the foyer yelling, 'How dare you shut for seven years! My children are growing up here!' And then she was gone. A compliment and a reproach in the same breath. The second reaction came not long afterwards from a Rotterdam family, which approached us with the request to allow their mother, who had died aged 89, to be taken from the museum to her last resting place in Crooswijk Cemetery. A final journey starting in her favourite place in Rotterdam. Her white coffin was carried through the garden past Claes Oldenburg's Screw Arch.

Over the years we've received many responses. 'That Art4Kids was fun, but why did you run out of stock after only a week?' 'Hang on, isn't the restaurant open until 5 p.m.?' 'Tell me Mr Ex, why did you lend (or not lend) that particular painting of all things!?' Every year we reply to hundreds of questions and comments from visitors. The two reactions I described above, however, are of a different order. They touch on the essence of a museum. A museum of art endeavours to connect with artists and art history, to share – with restrained enthusiasm – a glimpse of eternity with the general public. Visitors, young and old, learn how to see and recognize, how to differentiate and select, how to understand

and reject. They can be individuals or members of groups, they can be residents of Rotterdam or tourists. But growing up in a museum and commemorating it, living and dying with the museum, is something else again. We thank everyone who has followed a well-trodden path through our beloved institution, some for generations.

We'll still be here in 2019, until 26 May, with three exhibitions. After that, the museum will maintain its visibility through temporary programmes in Rotterdam and elsewhere in the world: Boijmans in the Classroom, Boijmans Next Door, Boijmans in Zuid (South Rotterdam) and Boijmans Abroad. Together with the City Council, we're writing specifications and selecting the architect for the renovation of the museum building. We're looking for teams that can restore, can give gardens a new future, and as architects can elaborate the guiding principle that the Boijmans Van Beuningen of the future is not a forbidding edifice but a museum you can approach from all sides, that forms a network, with functions that jointly constitute the museum. A museum that breathes. The stunning wings designed by Van der Steur and Bodon restored. Seven years is far too long, of course, but the depot opens in two years. It will provide all the space we need to combine collection management and exhibitions. It will also help you and us somewhat to bear the absence of Museum Boijmans Van Beuningen, which will rise from the ashes like a phoenix.

Sjarel Ex
Director

Facts & Figures

Education and Visitor Information

- Over 49,000 children and young people visited the museum
- The 'Unheard Boijmans' and 'Unseen Boijmans' guided tours were launched on 15 May
- 6,858 visitors to *Pure Rubens* were able to view the ceiling of the Banqueting House in London by Rubens thanks to 360° photographs on the multimedia tour.
- The ARTtube video platform set up by the Education and Visitor Information department ten years ago ceased operation
- All the museum's educational activities are made possible by proceeds of the museum's activities and by donations from funds, private individuals and companies

Collection and Research

- The museum made 293 international loans and 90 in the Netherlands
- 202 artworks were donated, 104 were purchased and 34 were received on long-term loan
- 21 works of art were restored and 497 were conserved
- 292 orders for images were placed
- The provenance investigation was completed; 6,000 artworks were investigated
- The recalibration was completed; the registration information of 65,000 objects was improved

Exhibitions

- The museum's total floor area is 31,081 m², of which about 11,694 m² is exhibition space
- In the museum galleries there are 750 Boijmans spots and 500 fluorescent lamps
- The museum displayed 4,030 objects from its own collection on a permanent basis and, in 2018, 441 items on loan from third parties in exhibitions
- The museum raised 955,000 euros from third parties for exhibitions
- The museum has made plans with seven other museums in Rotterdam for Boijmans Next Door

External Relations and Patronage

- 1,364 people are Boijmans Friends
- 74 young art lovers are members of @Boijmans
- 132 private individuals are members of groups or

circles (of whom 106 are members of the Van Eyck Circle)

- 14 companies are members of the Boijmans Business Club
- 44 companies are associated with the museum as Boijmans Corporate Members
- 334 private individuals are members of the Zodiaque Circle
- 35 funds and foundations contributed to projects
- 91 gatherings in the museum were organized by individuals, groups, circles and businesses

Marketing and Communication

- The museum received 284,000 visitors
- The free publicity media value that the museum generated was 12,385,638 euros with an outreach of over 400 million people
- The growing economic stimulus for the city of Rotterdam resulting from Dutch and foreign visitors was 18.9 million euros
- The museum received over 1.1 million visitors on line, 32% from foreign countries
- The museum has a growing number of over 210,000 followers on social media

Operational Management

- On 20 December 2018, 38 of the 45 City Councillors voted in favour of an ambitious scenario for renovating and modernizing of the museum building
- The museum building will be closed in phases between January and June 2019, and all emergency measures will remain in place until then
- The museum has been developing plans for a museum location in South Rotterdam during the renovation, and is having discussions with investors to make this development a reality
- The organizational development pathway embarked upon in 2017 was continued
- The total proceeds from entrance charges, the museum shop and catering were 3.7 million euros
- The museum's grant represented 45.7% of total income
- Expenditure per visitor dropped from 14.05 euros to 13.64 euros per visit

Bijlagen

A	Educatieve activiteiten en evenementen	118
B	Aanwinsten en uitgaande bruiklenen	122
C	Bibliotheek	144
D	Presentaties	146
E	Publicaties	152
F	Externe activiteiten en nevenfuncties afdelingshoofden en wetenschappelijke staf	154
G	Personeel en organisatie	160

Educatieve activiteiten en evenementen

Mindfulness

Januari – december (met uitzondering van de zomervakantie)

Iedere tweede zondag van de maand neemt Peter Thissen, kunsthistoricus, museumdocent en mindfulnessdocent, deelnemers mee op een inspirerende mindfulnessstocht langs de kunst.

Onvergetelijk Boijmans

Januari – december
Iedere eerste vrijdag van de maand en op aanvraag

'Onvergetelijk Boijmans' is een rondleiding voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. In een ontspannen en positieve sfeer bekijken deelnemers kunstwerken in het museum en gaan met elkaar in gesprek over wat ze zien.

Pak een stoeltje met

Januari – december
(met uitzondering van de zomer- en kerstvakantie)

Elke woensdagmiddag kan het publiek tijdens lunchtijd kunst kijken met een museummedewerker. Eén werk staat centraal: een oefening in kijken.

Papegaai Paulo

Januari – december

Iedere laatste zondag van de maand is er een kleuterrondleiding waarin papegaai Paulo kinderen meeneemt langs zijn favoriete kunstwerken.

Peuterrondleiding

Januari – december

Twee keer per maand kunnen kinderen van 3 en 4 jaar samen met museumknuffel Bo op ontdekkingsreis door de vaste collectie.

Boijmans Backstage

Februari – december
(met uitzondering van de zomer- en kerstvakantie)

Iedere eerste woensdag van de maand laat een museummedewerker zien hoe het museum achter de schermen werkt, bijvoorbeeld door deelnemers een kijkje in de luchtkanalen of de toren te bieden of te laten zien hoe een kunstwerk wordt ingepakt en schoongemaakt.

Boijmans Club

Februari – december
(met uitzondering van zomer- en kerstvakantie)

Elke eerste zondag van de maand zijn er workshops voor kinderen van 5-9 jaar en van 10-14 jaar. Na een rondleiding door een tentoonstelling of de vaste collectie, wordt er getekend, geboetseerd, geschilderd of gebouwd.

Ongehoord Boijmans

Juni – december

Op de derde zondag van de maand kun je een rondleiding in de Nederlandse Gebarentaal volgen, met elke maand een ander thema. Tijdens de interactieve rondleiding bekijken deelnemers onder begeleiding van een museumdocent een aantal topstukken intensief via verschillende zintuigen.

Ongezien Boijmans

Juni – december

Op de derde zondag van de maand kun je een rondleiding volgen langs een aantal hoogtepunten in de collectie van het museum, speciaal gericht op blinde en slechtziende bezoekers. Tijdens deze interactieve rondleiding ervaren deelnemers een aantal topstukken intensief via verschillende zintuigen.

Familiedag

7 januari

Op de laatste dag van de kerstvakantie is er een familiedag met verschillende rondleidingen, workshops, concerten en performances voor het hele gezin. De dag staat in het teken van de tentoonstelling *Change the System*.

Gratis familierondleidingen

Change the System
2-7 januari

In de laatste week van de tentoonstelling *Change the System* kunnen families gratis rondleidingen volgen over de tentoonstelling.

Change! Public movement sessions Connor Schumacher

9 en 13 januari

Tijdens de interactieve bewegingsworkshops onderzoekt Connor Schumacher met het publiek hoe we door beweging, veranderingen in perspectief en het denken tweegg kunnen brengen.

Change the System: Conclusion Day

13 januari

Meet & Greets en presentaties in de tentoonstelling door verschillende ontwerpers en kunstenaars: Thomas Thwaites, Arne Hendriks, Melle Smets, Elisa van Joolen en Manon van Hoeckel.

Open dag – Babel

10 februari

Het museum viert de opening van zes nieuwe tentoonstellingen met gratis toegang voor alle bezoekers. De dag staat in het teken van de tentoonstelling *BABEL – Oude meesters terug uit Japan*.

Babel Book Space:

The Lost Library

17 februari, 21 april en 17 mei

Karin de Jong, kunstenaar en directeur van het Rotterdamse PrintRoom, geeft een toelichting bij de presentatie in het museum.

Performance Codarts

23 februari

Studenten dans van Codarts Rotterdam laten zich inspireren door de tentoonstellingen *BABEL* en *Kunst van formaat* en geven een performance tussen de kunstwerken.

Museumnacht

3 maart

De museumnacht staat dit jaar in het teken van de tentoonstellingen *BABEL* en *Kunst van formaat*. Er zijn performances van artiesten uit verschillende disciplines – dans, muziek en spoken word – die zich hebben laten inspireren door de tentoonstellingen. In de bouwplaats wordt een bouwwedstrijd georganiseerd, er kunnen gigantische *Toren van Babel*-kleurplaten gekleurd worden en bezoekers kunnen op de foto met de mascotte.

Gratis familierondeleiding Babel

24, 25, 27, 28 februari,
1, 2, 3, 4 maart

Dagelijks in de voorjaarsvakantie om 13:00 uur een gratis rondleiding voor families door de tentoonstelling. Onderdeel van de rondleiding is het experimenteren met bouwen in de bouwplaats.

Dubbellezing

zondag 11 maart

Conservator Friso Lammertse vertelt over de tentoonstelling *BABEL – Oude meesters terug uit Japan*, gevolgd door een lezing van gastconservator Carel Blokkamp over *Kunst van formaat. De collectie XL vanaf de jaren vijftig*.

Meet & Greet Joost Conijn

25 april

Kunstenaar Joost Conijn gaat in zijn installatie *Good evening to the people living in the camp* in gesprek met het publiek.

Inloopworkshop Babel

28, 29 april, 1, 2, 3, 4, 5, 6 mei

Tijdens de meivakantie kunnen kinderen en families in de Kunst Studio van het museum gezamenlijk werken aan een gigantische Toren van Babel.

Gratis familierondeleiding Babel

28, 29 april, 1, 2, 3, 4, 5, 6 mei

Dagelijks in de meivakantie om 13:00 uur een gratis rondleiding voor families door de tentoonstelling. Onderdeel van de rondleiding is het experimenteren met bouwen in de bouwplaats.

Spiritueel moment

18 mei

In samenwerking met het Laurens-beraad is er een spiritueel moment bij het kunstwerk *De toren van Babel*. Er worden teksten uit de bijbel voorgelezen en er is een bijdrage van twee vocalisten.

Meet & Greet Anne Hardy

22 mei

Kunstenaar Anne Hardy gaat met het publiek in gesprek over haar installatie voor *Sensory Spaces 13*.

Meet & Greet Gelatin

3 juni

De Weense kunstenaars Gelatin nemen het publiek mee voor een rondleiding en gesprek in hun tentoonstelling *Vorm – Fellows – Attitude*.

Expert Eye Tour

12 juni

Ann Demeester en Guillaume Bijl reflecteren op het werk van Gelatin in een presentatie voor publiek, gevolgd door een rondleiding.

Art Rocks X Popsport workshops

15 september

In samenwerking met Popsport is er in het kader van de muziekcompetitie Art Rocks een workshop in het museum. Vijftien deelnemers gaan deze dag aan de slag met het schrijven van een nummer bij een kunstwerk uit de collectie.

Performances Rubens op zaal

Iedere weekenddag en iedere dag in de herfstvakantie en kerstvakantie

Het museum nodigt artiesten van verschillende disciplines uit te reageren op de kunstwerken in de tentoonstelling *Pure Rubens* door middel van performances op zaal. Met: Connor Schumacher, Kristie Su, Rotterdams Philharmonisch Orkest, M., Jimmy Robert, Derek Otte, Shay Latukolan, Pyke, Scapino Ballet, Sedrig Verwoerd en Christiaan de Donder, Dansmakers, Tim Wes en Marlou Fernanda, Roos van Rijswijk en Bart de Vries, Aluin, Tamar Blom en Charles Pas.

Public Movement Sessions

Connor Schumacher –

The Shape We're In

16 september, 2 december

Tijdens interactieve bewegingsworkshops onderzoekt Connor Schumacher met het publiek hoe we door beweging, veranderingen in perspectief en het denken teweeg kunnen brengen.

Themamiddag ANIMA MUNDI

23 september

Pim Haselager, Johan Tahon, Stijn Bussels en gastconservator Hans van der Ham geven hun kunstzinnige, filosofische visie op de thematiek van de tentoonstelling *ANIMA MUNDI*.

Gelukswandeling

24 september, 1 december,
22 december

Kunstenaar Misja Immink neemt eenzame ouderen en vrijwilligers mee voor een tocht langs kunstwerken uit de collectie.

Open dag

13 oktober

Het museum is gratis toegankelijk voor alle bezoekers, we vieren de opening van de nieuwe tentoonstellingen: *Boijmans in de oorlog*, *Kunst in de verwoeste stad*, *Marten Hendriks – Time Slip* en *Sensory Spaces 15 – Sol Calero*. Ook zijn er gratis instaprondeleidingen, performances en boekpresentaties van Wessel Krul die de biografie *Hannema, museumdirecteur* schreef en Marten Hendriks en Alex de Vries, die *Marten Hendriks. Leven / Werk* schreef.

Opening Kunst4Kids

13 oktober

Samen met het kinderbestuur zorgt Anne Appelo voor een feestelijke opening van *Kunst4Kids*. In deze tweemaaljaarlijkse verkooptentoonstelling hebben kinderen van 5 tot 18 jaar de kans om voor € 35 een écht kunstwerk te kopen.

Symposium Boijmans in de oorlog

9 november

In een publiekssymposium presenteert het museum het onderzoek dat voorafging aan de tentoonstelling naar de eigen geschiedenis in een breder nationaal en internationaal perspectief. Sprekers zijn: Jort Kelder (presenterator), Sjarel Ex (inleiding), Ariëtte Dekker, Wessel Krul, Helen Schretlen, Wouter Veraart, Claartje Wesselink, Sandra Smets, Ian Buruma.

Viering Laurenskerk

10 november

Het is inmiddels een traditie: een keer in het jaar op een vroege zaterdagavond wordt er een liturgische viering georganiseerd in een expositie in het museum. Dit keer vindt de viering plaats in de tentoonstelling *Pure Rubens*.

Lezing omstrepen verleden

24 november

Op zaterdag 24 november geeft auteur Ariëtte Dekker een lezing over de Boijmans Studie *Omstrepen verleden. Museum Boijmans Van Beuningen en de Tweede Wereldoorlog*, die zij ter gelegenheid van de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog* schreef.

Museumronde Art Rocks

25 november

Met Art Rocks staat de cross-over tussen kunst en muziek centraal in het museum. Tijdens de halve finale speelt elke muzikant zijn of haar soundtrack bij het kunstwerk dat als inspiratie diende. Daarnaast speelt Blaudzun, die onderdeel uitmaakt van de vakjury, zijn Art Rocks-nummer live.

Themamiddag Geert Lap

1 december

Diverse sprekers, waaronder conservatoren Mienke Simon Thomas en Nora Leijen, spreken over het werk en leven van Geert Lap. Tevens wordt een opname van het laatste interview met Geert Lap vertoond.

Kamermuziek concerten

Rotterdams Philharmonisch

Orkest

14 oktober, 2 december

Twee keer is er een concert door het Rotterdams Philharmonisch Orkest met composities geïnspireerd op de tentoonstelling *Pure Rubens*.

Studiedag Rubens, Peter Thissen

26 oktober, 22 december

Tijdens deze studiedag gaat kunsthistoricus Peter Thissen in op de techniek van Rubens. Daarnaast plaatst hij de schilder en zijn werk in context van de tijd, waarin de authentieke barokkunstenaar een eigen plaats innam: als diplomaat bewoog hij zich ook in het politieke en maatschappelijk leven van de zeventiende eeuw.

Opening Randon de Boom

22 december

Tijdens de tweede editie van *Randon de Boom* nodigen het museum en kunstenaar Sander Bokkinga iedereen uit om samen te komen voor het delen van verhalen en tradities van, door en voor alle Rotterdammers. Onder het genot van gratis soep van de Wereldvrouwen en warme drankjes.

Aanwinsten en uitgaande bruiklenen

Aankopen

Eileen Agar
Silver Bird, 1965
tekening
aankoop Farleys House & Gallery,
Chiddinly met steun van de Bank-
Giro Loterij
MB 2018/T 38 (PK)

Eileen Agar
Untitled, 1940
tekening
aankoop Farleys House & Gallery,
Chiddinly met steun van de
BankGiro Loterij
MB 2018/T 39 (PK)

Eileen Agar
Untitled (Sea Object),
circa 1940-1950
tekening
aankoop Farleys House & Gallery,
Chiddinly met steun van de
BankGiro Loterij
MB 2018/T 40 (PK)

Eileen Agar
Untitled, circa 1960-1970
tekening
aankoop Farleys House & Gallery,
Chiddinly met steun van de
BankGiro Loterij
MB 2018/T 41 (PK)

Lara Almarcegui
Gravel, 2018
film
aankoop Ellen de Bruijne Projects,
Amsterdam
253

Anoniem
*Souvenir van Bad Soden am
Taunus, in de vorm van een roos*,
circa 1850
prent en envelop
aankoop met steun van Stichting
Lucas van Leyden
L 2018/13 a-b (PK)

Anoniem
Medaillon met de Gregoriusmis,
circa 1480-1525

prent
aankoop Th. Laurentius Old Master
Prints, Middelburg met steun van
Stichting Lucas van Leyden
L 2018/14 (PK)

Anoniem
*Jezus verdrijft de demonen
(half blad uit een geillumineerd
manuscript) / Het laatste avond-
maal*, circa 1390

recto en verso tekening
aankoop Karl & Faber Kunst-
auktionen GmbH, München met
steun van de BankGiro Loterij
MB 2018/T 24 recto/verso (PK)

Leonhard Beck
Heilige Amalberga, 1516-1519
prent
aankoop veiling Bassenge,
Berlijn met steun van Stichting
Lucas van Leyden
L 2018/2 (PK)

Hans Bellmer
Désarticulation sur fond rayé, 1958
schilderij
aankoop Le Claire Kunst, Hamburg
met steun van de BankGiro Loterij
4204 (MK)

Jurgen Bey en Jan Konings
Folding Bookcase, 1991
boekenkast
aankoop Venduehuis der
Notarissen, Den Haag met
steun van het Mondriaan Fonds
V 3309 (KN&V)

Marinus Boezem
*Signing the sky above the port
of Amsterdam by an aeroplane*,
1969

3-delige fotoserie
aankoop Upstream Gallery,
Amsterdam met steun van de
BankGiro Loterij
4188 a-c (MK)

Cees Braakman
Model FB03, 1954
fauteuil
aankoop Venduehuis der
Notarissen, Den Haag met steun

van het Mondriaan Fonds
V 3304 (KN&V)

Marcel Breuer voor Thonet
B 34, 1930-1935
buisstoel
aankoop Venduehuis der
Notarissen, Den Haag met
steun van de BankGiro Loterij
V 3306 (KN&V)

Marcel Breuer voor Thonet
B 27, 1930-1935
bijzettafel
aankoop Venduehuis der
Notarissen, Den Haag met
steun van de BankGiro Loterij
V 3305 a-b (KN&V)

Marcel Breuer
Rückenlehnstuhl Model ti 1a, 1923
stoel
aankoop Stichting Fonds Willem
van Rede, Galerie Ulrich Fiedler,
Berlijn
V 3265 (KN&V)

Sander Breure en Witte van Hulzen
Rosa, 2018
sculptuur
aankoop Galerie Tegenbosch-
vanvreden, Amsterdam met steun
van de BankGiro Loterij
BEK 2009 a-c (MK)

Frank Bruggeman
Marja, 2017-2018
vaas
aankoop kunstenaar met steun van
Stichting Van Achterbergh-Domhof
en Jan Arie en Joan van Barneveld
V 3322 (KN&V)

Frank Bruggeman
Madeleine, 2017-2018
vaas
aankoop kunstenaar met steun van
Stichting Van Achterbergh-Domhof
en Jan Arie en Joan van Barneveld
V 3323 (KN&V)

Frank Bruggeman
Elvire, 2017-2018
vaas
aankoop kunstenaar met steun van

Stichting Van Achterbergh-Domhof en Jan Arie en Joan van Barneveld V 3324 (KN&V)	aankoop Venduehuis der Notarissen, Den Haag met steun van de BankGiro Loterij V 3312 a1-e (KN&V)	Gelatin <i>A Bout de Soufflé</i> , 2014 sculptuur aankoop kunstenaars met steun van het Mondriaan Fonds en de BankGiro Loterij BEK 2023 (MK)	BankGiro Loterij DTM 304 a-b (KN&V)	Max Klinger <i>Prometheus bevrijd door Heracles</i> , 1891 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/20 (PK)	jaarlijkse bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Mondriaan Fonds, de BankGiro Loterij, Stichting Bevordering van Volkskracht, het Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij het Breeman Talle Fonds), Stichting Museum Boijmans Van Beuningen waaronder gelden uit een anonieme nalatenschap, de heer prof. dr. H.W. van Os en particuliere schenkers die anoniem wensen te blijven 3725 (OK)
Allard Budding <i>Zonder titel</i> , 2004 schilderij aankoop Galerie Cokkie Snoei, Rotterdam met steun van het Mondriaan Fonds 4157 (MK)	Erich Dieckmann kinderstoel, 1928 aankoop Galerie Ulrich Fiedler, Berlijn met steun van de BankGiro Loterij V 3313 (KN&V)	Gelatin <i>Tartagnion</i> , 2018 sculptuur aankoop kunstenaars met steun van het Mondriaan Fonds en de BankGiro Loterij BEK 2024 (MK)	Olivier van Herpt <i>Pebble</i> , 2017 vaas aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds V 3302 (KN&V)	Herman Kruyder <i>Landschap met regenboog</i> , circa 1913-1914 tekening aankoop Marius Sterrenburg Kunsthandel, Amsterdam met steun van de BankGiro Loterij MB 2018/T 1 (PK)	Willem van Mieris <i>Perseus en Andromeda</i> , 1691 tekening aankoop Galerie Lowet de Wotrenge, Antwerpen met steun van de BankGiro Loterij MB 2018/T 25 (PK)
Henri Castel en Madame Benoist naar een ontwerp van Alexandre Evariste Fragonard <i>Portretbuste van Napoléon</i> , 1811 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/11 (PK)	Erling Eckersberg naar een ontwerp van Christoffer Wilhelm Eckersberg <i>Zittend mannelijk naakt</i> , circa 1825-1850 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/18 (PK)	Gelatin <i>Englischer Garten</i> , 2018 sculptuur aankoop kunstenaars met steun van het Mondriaan Fonds en de BankGiro Loterij BEK 2025 a-c (MK)	Olivier van Herpt <i>Curves</i> , 2018 vaas aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds V 3303 (KN&V)	Dom Hans van der Laan karaf, 2010 (1986) aankoop Goods, Amsterdam 2542 (KN&V)	Jean Mignon <i>Herme met Hercules</i> , circa 1543-1545 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/17 (PK)
Henri Castel en Madame Benoist naar een ontwerp van Alexandre Evariste Fragonard <i>Portretbuste van Marie Louise, Keizerin van Frankrijk</i> , 1811 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/10 (PK)	Jeroen Eisinga <i>Nightfall</i> , 2018 film aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds, @Boijmans en met gelden uit de nalatenschap van Hans Sonnenberg 194	Giorgio Ghisi naar een ontwerp van Giulio Romano <i>Danaë in een boot, haar zoon Perseus in de armen van een man</i> , 1543 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/5 (PK)	Jacob van der Heyden <i>Vijf zintuigen</i> , 1592-1645 5-delige prentserie aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/15 a-e (PK)	Dom Hans van der Laan en Willem Noyons waterstel, 1995 aankoop Van der Laan Stichting, Bloemendaal 2543 a-g (KN&V)	Richard Müller <i>Das große Tier</i> , 1918 prent aankoop Galerie Saxonia, München met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/1 (PK)
Kari Cholnoky <i>Stink Bomb</i> , 2018 collage aankoop Safe Gallery, New York met steun van het Mondriaan Fonds 4189 (MK)	Antonio Fantuzzi naar een ontwerp van Giulio Romano <i>De grootmoedigheid van Scipio</i> , 1542 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/4 (PK)	Jacopo Guarana <i>Hercules doodt Nessus terwijl hij probeert Deianeira te ontvoeren</i> , circa 1750-1760 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/9 (PK)	Peter Vilhelm Ilsted <i>Eetkamer van Slot Liselund</i> , 1917 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/19 (PK)	Jacobus van Looy <i>De Kalverstraat met vlaggen, de Munttoren in de achtergrond</i> , circa 1895 tekening aankoop Hein A.M. Klaver Kunsthandel, Baarn met steun van de BankGiro Loterij MB 2018/T 48 (PK)	Johan Niegeman voor Artifort <i>ST 84</i> , 1957 vloerlamp aankoop MidMod-Design, Roosendaal met steun van het Mondriaan Fonds V 3268 a-b (KN&V)
Adriaen Collaert <i>3 ontwerpen voor ronde schalen met zeegoden</i> , 1570-1612 prentserie aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/3 a-c (PK)	Pieter Jathe Furnius naar een ontwerp van Gerard de Jode <i>De geschiedenis van de Trojaanse Oorlog</i> , circa 1571 8-delige prentserie aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/6 a-h (PK)	Christian August Gunther <i>Die Jägerin Migul auf dem Felsensitz am Strome Lubar</i> , 1811 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/12 (PK)	Johannes Itten <i>Mannelijke figuur</i> , 1919 prent aankoop veiling Nosbüsch & Stucke, Berlijn met steun van de BankGiro Loterij MB 2018/1 (PK)	Mark Manders <i>Dry Clay Head on Concrete Floor</i> , 2016 sculptuur aankoop met steun van een particulier via Stichting Endowment Museum Boijmans Van Beuningen BEK 2010 (MK)	Minoru Onoda <i>SAKUHIN 62-R</i> , 1962 schilderij aankoop Anne Mosseri-Marlio Galerie, Basel met steun van de BankGiro Loterij 4199 (MK)
Joost Conijn <i>Good evening welcome to the people living in the camp</i> , 2018 film aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds 251	Gelatin <i>Goedele</i> , 2011 sculptuur aankoop kunstenaars met steun van het Mondriaan Fonds en de BankGiro Loterij BEK 2022 (MK)	Iris van Herpen <i>Chemical Crows Dress</i> , zomer 2008 jurk aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds en de	Gerard de Jode <i>De vijf zintuigen</i> , circa 1560-1580 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/21 (PK)	Meester van de Heilige Veronica <i>Drieluik met Madonna te midden van heiligen</i> , circa 1410 triptiek aankoop Sotheby's Londen, met steun van de Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar Fonds voor Klassieke Beeldende Kunst, haar Themafonds Middel-eeuwen en Renaissance en de	David Oyens <i>Pijprokende man</i> , voor 1888 tekening aankoop Kunsthandel Pygmalion,

Maarssen met steun van de BankGiro Loterij MB 2018/T 49 (PK)	Wim Rietveld <i>Model 663</i> , 1954 kast aankoop Venduehuis der Notarissen, Den Haag met steun van het Mondriaan Fonds V 3308 (KN&V)	Kristians Tonny <i>De elektrische tafel</i> , circa 1930-1940 tekening aankoop particulier MB 2018/T 45 (PK)	Schenkingen	3 bladen bladmuziek schenking H. Louwriink MB 2018/2 a-c (PK)	tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 32 (PK)
Rob Parry maquette van Hunter Douglas Engineering, z.j. aankoop Vendu Notarishuis, Rotterdam met steun van het Mondriaan Fonds V 3257 (KN&V)	Jim Shaw <i>Crowd, House, Web</i> , 2013 assemblage aankoop Simon Lee Gallery, Londen met steun van het Mondriaan Fonds en de BankGiro Loterij BEK 4190 a-q (MK)	Kristians Tonny <i>Zonder titel (bergachtig landschap met katachtigen en onafgemaakte schets van een man)</i> , circa 1950-1960 tekening aankoop particulier MB 2018/T 46 recto/verso (PK)	Anoniem <i>Almanak voor 1861, in de vorm van een roos</i> , 1861 prent en envelop schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije MB 2018/9 a-b (PK)	Paul Beckman <i>2 schetsen voor 'Fata Morgana'</i> , 1984 tekeningen schenking Hans Beckman MB 2018/T 2 (PK) en MB 2018/T 3 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Cockteaser</i> , 1975 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 33 (PK)
Sef Peeters <i>NYDfence</i> , 1988 sculptuur aankoop Galerie Cokkie Snoei, Rotterdam met steun van de BankGiro Loterij BEK 2026 (MK)	Cornelis van der Sluys stoel, 1907 aankoop Venduehuis der Notarissen, Den Haag V 3310 (KN&V)	Kristians Tonny <i>Zonder titel (surrealistisch landschap met rotsformatie)</i> , circa 1970-1980 tekening aankoop particulier MB 2018/T 47 (PK)	Anoniem koffiekan, 1675-1700 schenking Willem de Hoog A 8988 a-b (KN&V)	Guillaume Marie Edmond Bellefroid <i>Wilma</i> , circa 1950 20-delig eetservies schenking uit de nalatenschap van F.J.M. Sibbel-Janssen V 3321 a-t (KN&V)	Rinus van den Bosch <i>Misthoornman</i> , 1977 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 34 (PK)
Giovanni Battista Pittoni (I) <i>Standbeelden van Castor en Pollux in een landschap met antieke ruïnes</i> , 1561 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/7 (PK)	Mart Stam voor Thonet <i>B-262</i> , 1930-1935 buisstoel aankoop Venduehuis der Notarissen, Den Haag met steun van de BankGiro Loterij V 3307 (KN&V)	Xavier Toubes <i>Abandon 5</i> , 2013 plastiek aankoop kunstenaar A 9008 (KN&V)	Atelier NL <i>ZandGlas#4 – Maasvlakte</i> , 2018 4-delig glasservies en glaswerk schenking Atelier NL 2546 a-d (KN&V)	Rinus van den Bosch <i>Das die Schöne Müllerin merkte meinen treuen Sinn</i> , 1962 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 26 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Koningin Beatrix voor het raam</i> , 1978 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 35 (PK)
Bertjan Pot <i>Gloves</i> , 2016-2018 5 handschoenen aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij V 3329 (KN&V) t/m V 3333 (KN&V)	Yves Tanguy <i>Le tabernacle</i> , 1928 sculptuur aankoop Christie's, Parijs met steun van de BankGiro Loterij BEK 2012 (MK)	Wolfgang Traut <i>Christus neemt afscheid van zijn moeder</i> , 1516 prent aankoop veiling Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2018/8 (PK)	Theo van Baaren <i>Woestijnlandschap</i> , 1985 collage schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 7 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Niet verder dan waar de bomen beginnen ben ik meegegaan</i> , 1962 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 27 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Droombeeld</i> , 1979 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 36 (PK)
Bertjan Pot <i>Hot Glue</i> , 2018 kast aankoop kunstenaar V 3328 (KN&V)	Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , na 1960 tekening aankoop particulier MB 2018/T 42 (PK)	Emo Verkerk <i>Paul Beckman</i> , 2015 schilderij aankoop Willem Baars Projects, Amsterdam met steun van het Mondriaan Fonds 4158 (MK)	Theo van Baaren <i>Offrande</i> , 1989 collage schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 8 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Situaties</i> , 1962 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 28 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Calliope</i> , 1982 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 37 (PK)
Benno Premsele spiegel, 1956 aankoop Venduehuis der Notarissen, Den Haag met steun van het Mondriaan Fonds V 3311 a-b (KN&V)	Kristians Tonny <i>Zonder titel (surrealistisch landschap met een man die wordt aangevallen door een vogel)</i> , na 1960 tekening aankoop particulier MB 2018/T 43 (PK)	Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek <i>001. Gabbers – Rotterdam 1994</i> , 1994 foto aankoop kunstenaars met steun van het Mondriaan Fonds 4176 (MK)	Theo van Baaren <i>Poème incousu</i> , 1981 collage schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 5 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Situaties</i> , 1962 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 29 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Papa</i> , 1963 schilderij schenking particuliere collectie 4182 (MK)
Hilla von Rebay <i>Largo</i> , 1947 schilderij aankoop Galerie Valentien, Stuttgart met steun van het Mondriaan Fonds en de Vrienden van Museum Boijmans Van Beuningen 4175 (MK)	Kristians Tonny <i>Zonder titel (surrealistische voorstelling met vissende figuren)</i> , circa 1930-1940 tekening aankoop particulier MB 2018/T 44 (PK)	Dré Wapenaar <i>Wallbirds</i> , 2016-2017 2 sculpturen aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds BEK 2000 a-b (MK)	Theo van Baaren <i>De trap</i> , 1985 collage schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 6 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Orpheo en Euridyce</i> , 1963 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 30 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Vliegtuigongeluk</i> , 1968 schilderij schenking particuliere collectie 4183 (MK)
			Nicolaas Barth <i>Zes trio's voor fluit, viool of twee violen en cello</i> , 1778-1805	Rinus van den Bosch <i>Grote Marktstraat</i> , 1963 tekening schenking particuliere collectie MB 2018/T 31 (PK)	Rinus van den Bosch <i>Portret H. v. Haaren 1</i> , 1976 schilderij schenking particuliere collectie 4184 (MK)
				Rinus van den Bosch <i>Nuances</i> , 1975	Rinus van den Bosch <i>Stilleven</i> , 1977 schilderij schenking particuliere collectie 4185 (MK)

Rinus van den Bosch <i>Co Westerik</i> , 1972 schilderij schenking particuliere collectie 4186 (MK)	vaas schenking kunstenaar V 3301 (KN&V)	Pantus, Tal R, Marisa Rappard, Klaas Rommelaere, Jacobien de Rooy, Maria Roosen, Ben Sleeuwen- hoek, Celina Teague, Sigrid van Woudenberg, Ronald Zuurmond 14 prenten, 5 tekeningen, 1 kom, 1 tas, 3 sculpturen, 2 wandobjecten schenking kunstenaars in opdracht van Museum Boijmans Van Beuningen voor Kunst4Kids MB 2018/10 (PK), MB 2018/11 (PK), MB 2018/T 51 (PK), MB 2018/13 (PK), V 3319 (KN&V), MB 2018/T 52 (PK), MB 2018/14 (PK), V 3318 (KN&V), MB 2018/T 50 (PK), BEK 2019 (MK), MB 2018/12 (PK), MB 2018/T 53 (PK), MB 2018/16 (PK), MB 2018/T 54 (PK), BEK 2020 (MK), BEK 2013 (MK), MB 2018/17 (PK), MB 2018/18 (PK), MB 2018/19 (PK), 4207 (MK), MB 2018/21 (PK), BEK 2014 (MK), MB 2018/22 (PK), MB 2018/23 (PK), MB 2018/24 (PK), MB 2018/25 (PK)	Willem van Leusden <i>Cocotte</i> , 1949 prent schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/3 (PK)	en Frida de Jong MB 2018/7 (PK)	Jörg Remé <i>Badhuis</i> , 1988 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 14 (PK)
Rinus van den Bosch <i>Portret H. v. Haaren 2</i> , 1976 schilderij schenking particuliere collectie 4187 (MK)	Matthew Day Jackson <i>Cadaver table</i> , 2011 sculptuur schenking Theo Schols en Bert Kreuk BEK 2008 a-n (MK)		Willem van Leusden <i>Laocoön</i> , 1949 prent schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/4 (PK)	Joop Moesman <i>Windkracht acht</i> , 1984 prent schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/8 (PK)	Jan Schlechter Duvall <i>Dreams of freedom</i> , 1968 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4167 (MK)
James Lee Byars 18 objecten, bestaande uit diverse correspondentie waaronder ansichtkaarten en brieven, circa 1980-1997 schenking dhr. Rudi Fuchs 4137 (MK) t/m 4154 a-f (MK)	Folkert de Jong <i>Meet me and Mr. Beefy</i> , 2001 assemblage schenking kunstenaar BEK 1990 c (MK)		Willem van Leusden <i>Alchimie de la passion</i> , 1965 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4160 (MK)	Joop Moesman <i>De stille omgang</i> , 1935 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4162 (MK)	Jan Schlechter Duvall <i>Erotisch</i> , 1971 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4168 (MK)
Andries Dirk Copier vaas, 1938 schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije 2547 (KN&V)	Ditty Ketting <i>Zonder titel</i> , 74, 1993 schilderij schenking particuliere collectie 4206 (MK)		Willem van Leusden <i>Levensloop</i> , 1947 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4161 (MK)	Jaap Mooy <i>Droomtuin</i> , 1958 assemblage schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4163 (MK)	Jan Schlechter Duvall <i>The painter</i> , 1980 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4169 (MK)
Pam Emmerik <i>Dapper Hart</i> , 1990 schilderij schenking Kunstmagazijn Nijmegen 4200 (MK)	Klaas Kloosterboer <i>18147</i> , 2018 serie van 21 tekeningen en 1 papieren sculptuur schenking kunstenaar MB 2018/T 55 a-v (PK)	Jacques Lacomblez <i>Déplier les énigmes</i> , 2009 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4159 (MK)	Raymond Loewy voor Nordmende <i>Spectra Futura</i> , 1969 radio schenking particuliere collectie V 3267 (KN&V)	Philips <i>Philips in2it (Kidcom)</i> , 1995-1996 computer schenking Annemartine van Kesteren V 3317 (KN&V)	Jan Schlechter Duvall <i>Gespleten wereld</i> , 1980 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4170 (MK)
Pam Emmerik <i>Betise, Matisse, Disease</i> , 1991 schilderij schenking Kunstmagazijn Nijmegen 4201 (MK)	Cornelis Knuysting inktstel, 1814 schenking Mevr. A. Krekel-Aalbers MBZ 561 a-d (KN&V)	Jacques Lacomblez <i>Le jardin du vide</i> , 2011 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 11 (PK)	Joop Moesman <i>Eppur si muove</i> , 1964 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 13 (PK)	Bertjan Pot <i>Non Camo Netting 3</i> , 2018 wandtapijt schenking kunstenaar V 3325 (KN&V)	Jan Schlechter Duvall <i>Magisch moment</i> , 1990 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4171 (MK)
Pam Emmerik <i>Holy Heart</i> , 1991 schilderij schenking Kunstmagazijn Nijmegen 4202 (MK)	Harri Koskinen <i>Block lamp</i> , 1997 lamp schenking Karina Zwetsloot V 3315 a-c (KN&V)	Jacques Lacomblez <i>L'île de Circé</i> , 1951 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 12 (PK)	Joop Moesman <i>De vlucht</i> , 1971 prent schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/5 (PK)	Jörg Remé <i>Zangeres</i> , 1988 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4164 (MK)	Kristians Tonny <i>Transferblad van 'Le chasseur de papillons'</i> , circa 1953 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 18 (PK)
Daan van Golden <i>A Prior</i> , 2004-2016 19-delige fotoserie schenking uit de nalatenschap van Daan van Golden 4156 a-s (MK)	Helena van der Kraan en Axel van der Kraan <i>Adler</i> , 1974 sculptuur schenking Collectie Heijlond van 't Hul BEK 2001 a-c (MK)	Jacques Lacomblez <i>Quel est donc ce pays lointain</i> , 2001 collage schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 9 (PK)	Joop Moesman <i>De geveldde stam</i> , 1973 prent schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/6 (PK)	Jörg Remé <i>Vogel en mens</i> , 1998 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4165 (MK)	Kristians Tonny <i>Imposition</i> , circa 1965 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 19 (PK)
Walter Gropius en Adolf Meyer voor S.A. Loevy deurkruk, 1922 schenking Galerie Ulrich Fiedler V 3266 a-d (KN&V)	Kunst4Kids 2018 Gam Bodenhausen, Mynke Buskens, Kari Cholnoky, Gelatin, Babs Haenen, C.J.M. van Herwaarden, Seet van Hout, Wouter Klein Velderman, Klaas Kloosterboer, Maartje Korstanje, Oscar Camilo de Las Flores, Alexandre Leger, Mark Manders, Bridget Mullen, Serge Onnen, Jet van Oosten, Helma	Jacques Lacomblez <i>Automatisme I</i> , 2007 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 10 (PK)	Joop Moesman <i>Half paard en figuur met vlag</i> , 1979 prent schenking Laurens van Krevelen	Jörg Remé <i>Demonen</i> , 1999 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4166 (MK)	Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , circa 1965

tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 20 (PK)	Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , circa 1965 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 23 (PK)	schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 614 (KN&V)	Her de Vries <i>Portret van André Breton</i> , 2006 assemblage schenking kunstenaar BEK 2004 (MK)	Meindert Huibert Zaalberg vaas, 1954 schenking Potterij Zaalberg A 8997 (KN&V)	<i>zien noch de oren vervuld van haren</i> , circa 1975 prent bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Hans Sonnenberg) St 527
Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , circa 1965 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 21 (PK)	Xavier Toubes <i>Abandon 7</i> , 2013-2014 plastiek schenking kunstenaar A 9007 (KN&V)	Viktor&Rolf <i>Look 28, The Coral Dress, Cutting Edge Couture Collection</i> , lente/ zomer 2010 jurk schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 663 (KN&V)	Her de Vries <i>Une Âme errante</i> , 2010 assemblage schenking kunstenaar BEK 2005 (MK)	Meindert Huibert Zaalberg schaal, circa 1950 schenking Potterij Zaalberg A 8998 (KN&V)	Henk Lampe <i>Leunkruk</i> , 1979 stoel bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 538
Kristians Tonny <i>Mexikaans landschap</i> , 1964 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4173 (MK)	Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek <i>013. Supporters – Rotterdam 1997</i> , 1997 foto schenking kunstenaars 4177 (MK)	Viktor&Rolf <i>The DREAM ON (Look 10), NO collectie</i> , herfst/winter 2008-2009 kleding schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 664 (KN&V)	Her de Vries <i>Forêt noire</i> , 1991 assemblage schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4174 (MK)	Meindert Huibert Zaalberg <i>Model E</i> , 1946 7-delig eetservies schenking Potterij Zaalberg A 9003 a1-g (KN&V)	Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks <i>Uitnodiging voor een tentoonstelling van de Staatlichen Handfertigkeits- kursus Hagen</i> , 1914 prent bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 540
Kristians Tonny <i>Le jardin féerique</i> , 1927 schilderij schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4172 (MK)	Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek <i>025. Grannies – Rotterdam 1998</i> , 1998 foto schenking kunstenaars 4178 (MK)	Viktor&Rolf <i>Fabiana, The Silver Collection</i> , herfst/winter 2006-2007 jurk schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 667 a-j (KN&V)	Dré Wapenaar <i>Nestbivak</i> , 1996 sculptuur schenking kunstenaar BEK 2021 (MK)	Meindert Huibert Zaalberg <i>Ons Thuis</i> , 1936 8-delig eetservies schenking Potterij Zaalberg A 9004 a1-h (KN&V)	Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks <i>Uitnodiging voor een tentoonstelling van de Kunstnijverheidsschool Quellinus</i> , 1918 prent bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 541
Kristians Tonny <i>Rêve de la faim</i> , 1942 schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong 4205 (MK)	Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek <i>056. Homeboys – Rotterdam 2002</i> , 2002 foto schenking kunstenaars 4179 (MK)	Viktor&Rolf <i>Alternative No. 1</i> , 2009 installatie schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 612 a-f (KN&V)	Herman Zaalberg (I) vaas, circa 1920 schenking Potterij Zaalberg A 8993 (KN&V)	Meindert Huibert Zaalberg <i>Klei en Vuur</i> , 1958 6-delig eetservies schenking Potterij Zaalberg A 9005 a1-f (KN&V)	Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks <i>Uitnodiging voor een tentoonstelling van de Kunstnijverheidsschool Quellinus</i> , 1918 prent bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 541
Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , 1928 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 15 (PK)	Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek <i>111. Gitanes – Paris 2008</i> , 2008 foto schenking kunstenaars 4180 (MK)	Viktor&Rolf <i>Irina, Shirt Symphony Collection</i> , lente/zomer 2011 jurk schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 684 a-d (KN&V)	Herman Zaalberg (I) vaas, 1926 schenking Potterij Zaalberg A 8995 (KN&V)	Alvar Aalto voor Artek Helsinki kruk, circa 1955 bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 536	Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks <i>Aankondiging voor een tentoon- stelling van de Staatliche Handfertigkeitskursus Hagen</i> , 1911 prent bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 547
Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , 1929 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 16 (PK)	Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek <i>136. Uomo Espresso – Milaan 2011</i> , 2008 foto schenking kunstenaars 4181 (MK)	Viktor&Rolf <i>Look 19, Haute Couture Red Carpet Dressing</i> , Collection 49, herfst/ winter 2014 jurk schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 697 a-b (KN&V)	Herman Zaalberg (II) vaas, 1982 schenking Potterij Zaalberg A 9000 (KN&V)	Eileen Agar <i>Seated Figure</i> , 1956 schilderij bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen St 528	Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks <i>Visitekaartje van Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks</i> , 1911 prent
Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , 1951 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 17 (PK)	Viktor&Rolf <i>Look 33, The Fashion Show Collection</i> , herfst/winter 2007-2008 installatie schenking Han Nefkens Fashion on the Edge B 613 a-f (KN&V)	Her de Vries <i>Le Bal des débutantes</i> , 1957-1991 assemblage schenking kunstenaar BEK 2003 (MK)	Herman Zaalberg (II) vaas, 1995 schenking Potterij Zaalberg A 9002 (KN&V)	Walter Dahn <i>Exvoto</i> , 1987 schilderij bruikleen G.H. ART BRL 2018-04 (MK)	Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks <i>Visitekaartje van Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks</i> , 1911 prent
Kristians Tonny <i>Zonder titel</i> , circa 1965 tekening schenking Laurens van Krevelen en Frida de Jong MB 2018/T 22 (PK)	Viktor&Rolf <i>Look 46 B, Bedtime Story Collection</i> , herfst/winter 2005-2006 installatie		Meindert Huibert Zaalberg vaas, 1936 schenking Potterij Zaalberg A 8996 (KN&V)	Pieter Holstein <i>Het oog wordt niet verzadigd van</i>	

bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 548

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Visitekaartje van Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks, 1914
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 552

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Toegangsbewijs tot een lezing van de Theosofische Vereniging Adyar, circa 1874-1932
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 553

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Vignet voor Le Nobel & Labots, 1896-1903
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 554

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Brievenhoofd voor Le Nobel & Labots, 1896-1903
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 555

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Visitekaartje van H. Wegerif, 1879-1932
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor

de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 560

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Reclamekaart voor het tijdschrift 'Bouw- en Sierkunst', 1898
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 561

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Visitekaartje van A.H.J.M. Schreurs, 1896
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 557

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Vignet voor Duwaer & Van Ginkel, 1904
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 558

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Monogram van De Bazel & Lauweriks, 1894
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 559

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Visitekaartje van Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks, 1912
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 549

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Visitekaartje van Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks, 1913
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 550

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Ontwerp voor een visitekaartje van Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks, 1913
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 551

Johannes Ludovicus Mattheus Lauweriks
Bloem met een gezicht, 1894
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 556

Sven Markelius voor Ljungbergs
Pythagoras, 1952
kleed
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 535

Piero Manzoni
Archief met brieven van Piero Manzoni, 1958-1963
correspondentie
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Hans Sonnenberg) St 539

Tal R
Nü (no. 33), 2001
collage
bruikleen G.H. ART
BRL 2018-01 (MK)

Tal R
Rarely Entrance, 2002
schilderij
bruikleen G.H. ART
BRL 2018-02 (MK)

Paul Secon
Swag-lamp, 1960
lamp
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 537

Kara Walker
The Last Memory of Birdie Africa, 2016
prent
bruikleen G.H. ART
BRL 2018-03 (MK)

Hendrikus Theodorus Wijdeveld
Groet aan Sjoukje De Wit-Jelsma, februari 1975
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 562

Hendrikus Theodorus Wijdeveld
Programma voor een optreden van de danseres Gertrud Leistikow in de Revolutionair Socialistische Vrouwenbond Amsterdam, 1917-1921
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 542

Hendrikus Theodorus Wijdeveld
Notitiekaartje voor het maandblad Wendingen, 1918-1933
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 545

Hendrikus Theodorus Wijdeveld
Notitiekaartje voor het maandblad Wendingen met advertentie voor een theatervoorstelling van Vereni-

ging Kunst aan het Volk, 1921
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 546

Hendrikus Theodorus Wijdeveld
Programma voor de afscheidsvoorstelling van Eduard Verkade in de Stadsschouwburg Amsterdam, 1920
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 543

Hendrikus Theodorus Wijdeveld
Aanvraagformulier voor een abonnement op de Engelstalige editie van het tijdschrift Wendingen, 1921-1931
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen (uit de nalatenschap van Cor de Wit en Sjoukje de Wit-Jelsma) St 544

Uitgaande bruiklenen nationaal

Rijksmuseum Amsterdam
Onderzoek Pieter de Hooch
17 mei 2018 – 11 okt 2019

- Pieter de Hooch
Het lege glas, 1650-1655
2499 (OK)

Rijksmuseum Amsterdam
Kwab
29 jun 2018 – 16 sep 2018

- Emanuel de Witte
Interieur met vrouw aan het virginaal, 1665-1670
2313 (OK)
- Theodorus van Kessel
Ontwerp voor een zilveren tafelandelaar met kwab-ornamenten en dolfinnen, circa 1650
BdH 17984 (PK)
- Anoniem
traphek, circa 1650
Div. M 3 (KN&V)

- Herman Doomer
kustkabinet, 1640-1650
Div. M 90 (KN&V)

Rijksmuseum Amsterdam
80 Jaar Oorlog

- 12 okt 2018 – 20 jan 2019
- Willem Pietersz. Buytewech
Vrolijk gezelschap, circa 1620
1103 (OK)
 - Adriaen Hanneman
Portret van Johan de Witt (1625-1672), 1652
1280 (OK)

Museum Beelden aan Zee, Den Haag

- Zadkine aan Zee*
6 okt 2018 – 3 mrt 2019
- Ossip Zadkine
Tête de femme, 1925
BEK 1367 (MK)
 - Ossip Zadkine
Orpheus, 1948
BEK 1370 (MK)

Rijksmuseum Twenthe, Enschede
Lief en Leed

- 8 sep 2018 – 6 jan 2019
- Abraham van den Tempel
Portret van Jan van Amstel en zijn vrouw Anna Boxhoorn, 1671
1852 (OK)

Museum MORE, Gorssel

- Bezielde Realisten*
3 feb 2018 – 13 mei 2018
- Floris Verster
Lelies in een roodkoperen pan, 1891
2317 (MK)
 - Floris Verster
Stilleven met camelia's en kristallen schaalpje, 1916
2663 (MK)
 - Floris Verster
Sierpompoeenen, 1895
MB 541 (PK)

Museum MORE, Gorssel

- Johan Poet I Beeldhouwer*
23 sep 2018 – 6 jan 2019
- Johan Poet
Vrouwenkop, 1929
BEK 1304 (MK)
 - Johan Poet
Liggend vrouwelijk naakt, circa 1932
BEK 1305 (MK)

- Johan Polet
Liggend vrouwelijk naakt, 1934
BEK 1306 (MK)
- Johan Polet
Staande mannenfiguur,
1935/1952
BEK 1307 (MK)

Museum MORE, Gorssel

- Kees Timmer*
23 sep 2018 – 6 jan 2019
- Kees Timmer
Liggende tijger, 1965
2705 (MK)
 - Kees Timmer
Felis onca, circa 1953
2857 (MK)
 - Kees Timmer
Hyena, 1960
3176 (MK)
 - Kees Timmer
Zelfportret, 1972
3514 (MK)
 - Kees Timmer
Bedelaar in Pretoria II, 1954
BRL 2017-02
 - Kees Timmer
Timmer en de dieren, 1943-1944
L 1993/68 a-w (PK)
 - Kees Timmer
Slingerende orang-oetang,
circa 1942
MB 1942/124 a (PK)
 - Kees Timmer
Slapende tijger, circa 1937
MB 1943/28 (PK)
 - Kees Timmer
Café-interieur, circa 1937
MB 1943/29 (PK)
 - Kees Timmer
Vrouw zittend aan een bar,
circa 1937
MB 1943/30 (PK)
 - Kees Timmer
*Vrouw zittend aan een tafel
in een café*, circa 1937
MB 1943/31 (PK)
 - Kees Timmer
Marabou, circa 1943
MB 1945/17 b (PK)
 - Kees Timmer
Schildpad, circa 1943
MB 1945/18 a (PK)
 - Kees Timmer
Neushoornvogel, circa 1943
MB 1945/18 b (PK)
 - Kees Timmer
Zebra, circa 1943
MB 1945/25 a (PK)

- Kees Timmer
Olifant, 1943
MB 1945/26 b (PK)
- Kees Timmer
Twee liggende tijgers, circa 1937
MB KT gi.1 (PK)
- Kees Timmer
Zelfportret, circa 1967
Stad-G 25
- Kees Timmer
Cheetah in nachthok, 1967
Stad-S 9
- Kees Timmer
Gekooide dril, 1968
Stad-S 20
- Kees Timmer
Zelfportret (Himself) 1, 1968
Stad-S 163
- Kees Timmer
Zelfportret, 1968
Stad-S 164

Museum Gouda

- Pieter Pourbus*
20 feb 2018 – 17 jun 2018
- Pieter Pourbus
*Portret van Joris (?) van
den Heede*, circa 1555
1681 (OK)

Teylers Museum, Haarlem

- Leonardo da Vinci*
5 okt 2018 – 6 jan 2019
- Agostino Veneziano naar een
ontwerp van Leonardo da Vinci
Lelijk stel met oude toekijker,
1516
BdH 3900 (PK)
 - Anoniem, navolger van
Leonardo da Vinci
*Kop van een oude man in profiel
naar rechts*, circa 1500-1525
I 464 (PK)
 - Anoniem, school van
Leonardo da Vinci
Mannenkop naar rechts, circa
1500-1525
I 465 recto (PK)
 - Leonardo da Vinci
Leda en de zwaan, circa
1504-1506
I 466 (PK)

Fries Museum, Leeuwarden

- Phantom Limb*
26 jan 2018 – 6 jan 2019
- Thomas Huber
Bildaushub II, 2013
3719 a-b (MK)

Keramiemuseum Prinsessehof, Leeuwarden

- Made in Holland – 400 jaar
wereldmerk*
2 jun 2018 – 30 jun 2019
- Pieter Adriaensz. Kocks voor
De Grieksche A
tulpenvaas, 1700-1800
A 2807 a-b (KN&V)
 - Wilhelmus Petrus Hartgring voor
N.V. Haagsche Plateelfabriek
Rozenburg
vaas, 1899-1900
A 3091 (KN&V)
 - Frederik Regout
bord, 1893-1896
V 1320 (KN&V)
 - Chris van der Hoef
kom, 1902
V 1441 (KN&V)
 - Plateelbakkerij De Distel
vaas, 1900-1923
V 1647 a-c (KN&V)
 - Plateelbakkerij De Distel
kandelaar, 1896-1910
V 1650 (KN&V)
 - Plateelbakkerij De Distel
vaas, 1900-1923
V 1656 (KN&V)

Museum Het Valkhof, Nijmegen

- Ik, Maria van Gelre – de hertogin en
haar uitzonderlijke gebedenboek*
13 okt 2018 – 6 jan 2019
- Anoniem
apothekerspot, 1400-1425
A 3702 (KN&V)

Kröller-Müller Museum, Otterlo

- Als kunst je lief is*
30 sep 2018 – 3 feb 2019
- René Magritte
Le miroir vivant, 1928
3825 (MK)
 - James Lee Byars
Boodschap aan Flor Bex, zonder
datum (na 1988)
3892 a-h (MK)
 - James Lee Byars
Brief aan Flor Bex, 1980
3908 a-b (MK)
 - James Lee Byars
*Brief aan Flor Bex in vorm van
een L*, 1980
3910 a-b (MK)
 - James Lee Byars
Brief aan Flor Bex, 1984
3911 a-f (MK)
 - James Lee Byars

- *Brief aan Flor Bex*, 1990
3954 a-c (MK)
- James Lee Byars
Brief aan Flor Bex, 1983
3956 a-c (MK)
- James Lee Byars
Ansichtkaart aan Flor Bex, 1984
3967 a-b (MK)
- James Lee Byars
Brief aan Flor Bex, 1976
4006 a-c (MK)
- Sebald Beham
Proviandmeester, circa 1530
MB 2010/1 D (PK)
- Sebald Beham
Veldwevel, circa 1530
MB 2010/1 E (PK)
- Sebald Beham
Haakbuschutter, circa 1530
MB 2010/1 Q (PK)
- Erhard Schön
Busmeester, circa 1530
MB 2010/1 S (PK)
- Sebald Beham
Sultan Soleiman de Grote,
circa 1530
MB 2010/2 A (PK)
- Sebald Beham
Generaal Sansaco, circa 1530
MB 2010/2 D (PK)
- Erhard Schön
*Turkse ruiter met twee
gevangenen*, circa 1530
MB 2010/2 G (PK)
- Erhard Schön
*Turkse gruweldaden in het
Wienerwald*, circa 1530
MB 2010/2 H (PK)
- Erhard Schön
Turkse ruiter op dromedaris,
circa 1530
MB 2010/2 I (PK)
- Henry Van de Velde voor Firma
Theodor Müller Hofjuwelier
bord, circa 1905
MBZ 525 (KN&V)

Oud-Katholieke Parochie HH. Petrus en Paulus/Paradijkerk, Rotterdam

- Paasviering 2018*
28 mrt 2018 – 4 apr 2018
- Anoniem
miskelk, 1681
BZ 7 (KN&V)
 - Cornelis de Haan
schaal, 1681
BZ 8 (KN&V)
 - Rudolp Sondagh

- ampul, 1767
BZ 9 (KN&V)
- Rudolp Sondagh
ampul, 1767
BZ 10 (KN&V)
- Michiel de Bruyn van
Berendrecht
wijnkan, 1652
BZ 13 (KN&V)

Kunsthal, Rotterdam

- Viktor&Rolf: Fashion Artists
25 years*
26 mei 2018 – 30 sep 2018
- Viktor&Rolf
*Look 33, The Fashion Show
Collection*, herfst/winter
2007-2008
B 613 a-f (KN&V)
 - Viktor&Rolf
*Look 46 B, Bedtime Story
Collection*, herfst/winter
2005-2006
B 614 (KN&V)
 - Viktor&Rolf
*Look 28, The Coral Dress,
Cutting Edge Couture Collection*,
lente/zomer 2010
B 663 (KN&V)
 - Viktor&Rolf
*Look 17, Red Carpet Dressing,
Haute Couture Collection*, herfst/
winter 2014
DTM 294 a-b (KN&V)
 - Viktor&Rolf
*Look 18, Van Gogh Girls, Haute
Couture Collection*, lente/zomer
2015
DTM 295 a-c (KN&V)
 - Viktor&Rolf
*Look 10, Wearable Art, Haute
Couture Collection*, herfst/winter
2015
DTM 298 a-c (KN&V)

Het Nieuwe Instituut, Rotterdam

- Speculatief Design Archief*
18 okt 2018 – 10 mrt 2019
- Willem Gilles voor Diepenbrock
& Reigers N.V. – DRU
*Twee foto's vooroorlogse
DRU-ketel*, 1953-1954
MB 1980/T 62-1 a (KN&V)
 - Willem Gilles voor Diepenbrock
& Reigers N.V. – DRU
Ontwerptekening voor fluitketel,
1953-1954
MB 1980/T 62-3 a (KN&V)

- Willem Gilles voor Diepenbrock
& Reigers N.V. – DRU
*Ontwerptekening voor
handgreep*, 1953-1954
MB 1980/T 62-3 b (KN&V)
- Willem Gilles voor Diepenbrock
& Reigers N.V. – DRU
Schetsen voor eindvorm,
1953-1954
MB 1980/T 62-3 d (KN&V)
- Willem Gilles voor Diepenbrock
& Reigers N.V. – DRU
waterketel, 1953-1954
V 204 a-g (KN&V)

Stedelijk Museum Schiedam

- Jan Henderikse*
3 mrt 2018 – 10 jun 2018
- Jan Henderikse
Assemblage van nummerplaten,
1966
3262 (MK)
 - Jan Henderikse
Rejects, 1980
MB 1981/T 33 (MK)

Uitgaande langdurige bruiklenen nationaal

Het Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch

- Jan Sluijters, de wilde jaren*
17 nov 2018 – 17 nov 2023
- Jan Sluijters
Kipkarretjes, 1907
2482 (MK)

Uitgaande bruiklenen internationaal

Fondazione Ferrero, Alba

- Dal nulla al sogno*
27 okt 2018 – 25 feb 2019

- René Clair
Entr'acte, 1924
34
- Jean-Christophe Averty
*Salvador Dali: A Soft Self-
Portrait*, 1969
134
- André Breton
*Le surréalisme et la peinture,
suivi de Génèse et perspective
artistiques du surréalisme et de
Fragments inédits*, 1945
1981/225

- André Breton en Paul Éluard
Dictionnaire abrégé du surréalisme, 1938
1994/268
- Max Ernst
Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: premier cahier, Dimanche: élément: la boue: exemple: le lion de belfort, 1934
1996/256 (1)
- Max Ernst
Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: deuxième cahier, Lundi: élément: l'eau: exemple: l'eau, 1934
1996/256 (2)
- Max Ernst
Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: quatrième cahier, Mercredi: élément: le sang: exemple: Oedipe, 1934
1996/256 (4)
- André Breton
Nadja, 1928
1998/194
- Max Ernst
Rêve d'une petite fille qui voulait entrer au Carmel, 1930
1998/196
- Salvador Dalí
Metamorphosis of Narcissus, 1937
1998/493
- André Breton
Qu'est-ce que le surréalisme?, 1934
1999/223
- Comte de Lautréamont
Les chants de Maldoror: illustrations de René Magritte, 1948
1999/226
- André Breton
Manifeste du surréalisme: poisson soluble, 1929
2000/301
- André Breton
Notes sur la poésie, 1936
2000/303
- Anoniem
Ampoule contenant 50 c.c. d'air de Paris, 1937
2001/288 (1)
- Anoniem
Poème-Objet, 1937
2001/288 (2)
- Anoniem
On tue comme on respire, 1937
2001/288 (4)
- Anoniem
29, Rue d'Astorg, 1937
2001/288 (5)
- Anoniem
Horaire, 1937
2001/288 (6)
- Anoniem
La mélancolie gâteuse des chiens comme une vertigineuse descente en ski, 1937
2001/288 (7)
- Anoniem
Ce qui nous manque à tous, 1937
2001/288 (9)
- Anoniem
Ouverture, 1937
2001/288 (11)
- Anoniem
Côté à ouvrir, 1937
2001/288 (12)
- Anoniem
Au pied de la lettre, 1937
2001/288 (13)
- Anoniem
Ma Gouvernante, 1937
2001/288 (14)
- Anoniem
La solution de rébus, 1937
2001/288 (15)
- Anoniem
Pont du demi-sommeil, 1937
2001/288 (16)
- Anoniem
La Terre en bouteille, 1937
2001/288 (17)
- Anoniem
Paris à vol d'oiseau, 1937
2001/288 (18)
- Anoniem
A l'échelle du désir, 1937
2001/288 (19)
- Anoniem
Bois des Iles, 1937
2001/288 (20)
- Anoniem
Poisson d'Avril, 1937
2001/288 (21)
- Man Ray
Facile, 1935
2001/292
- Julien Levy Gallery
Drawings and etchings to illustre Lautréamont's 'Chants de Maldoror' by Dalí, 1934
2001/360
- André Breton
Cycle systématique de conférences sur les plus récentes positions du surréalisme, 1935
2004/549
- Carel Willink
Late bezoekers van Pompei, 1931
2005 (MK)
- André Breton
Le surréalisme en 1947: exposition internationale du surréalisme, 1947
2015/0006 a-y
- Max Ernst
Le couple, 1923
2708 (MK)
- René Magritte
Au seuil de la liberté, 1930
2709 (MK)
- Anoniem
La visage de la guerre, 1940
2766 (MK)
- Paul Delvaux
La ville rouge, 1944
2782 (MK)
- Man Ray
Mon premier amour, 1952
2797 (MK)
- Man Ray
Rayografie, 1925
2798 a (MK)
- Salvador Dalí
Landscape with a Girl Skipping Rope, 1936
2937 a-c (MK)
- Salvador Dalí
Table solaire, 1936
2938 (MK)
- René Magritte
La reproduction interdite, 1937
2939 (MK)
- René Magritte
La jeunesse illustrée, 1937
2940 (MK)
- René Magritte
La saignée, 1938-1939
2941 (MK)
- René Magritte
La maison de verre, 1939
2942 (MK)
- René Magritte
Le poison, 1939
2943 (MK)
- Salvador Dalí
Couple aux têtes pleines de nuages, 1936
2988 a-b (MK)
- Salvador Dalí
Le grand paranoïaque, 1936
2989 (MK)
- Salvador Dalí
Espagne, 1938
2990 (MK)
- Salvador Dalí
Impressions d'Afrique, 1938
2991 (MK)
- René Magritte
Le modèle rouge III, 1937
2992 (MK)
- Man Ray
Composition, 1952
3234 (MK)
- Claude Cahun
Self-Portrait, 1929
3394 (MK)
- Claude Cahun
Self-Portrait, 1928
3395 (MK)
- Hans Bellmer
L'idole, 1937
3396 (MK)
- Hans Bellmer
La poupée, 1938
3397 (MK)
- Francis Picabia
Egoïsme, 1947-1950
3400 (MK)
- Francis Picabia
Portrait van Arthur Cravan, 1923
3401 (MK)
- Francis Picabia
Viens avec moi là-bas, 1948
3402 (MK)
- Francis Picabia
Radio Concerts, circa 1921
3403 (MK)
- Francis Picabia
Danger de la Force, 1947-1950
3404 (MK)
- Francis Picabia
Spaanse vrouwen, circa 1925
3405 (MK)
- Man Ray
Coat Stand, 1920 (1975)
3414 (MK)
- Hans Bellmer
Les jeux de la poupée, 1949
3497 e (MK)
- Hans Bellmer
Les jeux de la poupée, 1949
3497 g (MK)
- Hans Bellmer
Les jeux de la poupée, 1949
3497 i (MK)
- Hans Bellmer
Les jeux de la poupée, 1949
3497 k (MK)
- Hans Bellmer
Les jeux de la poupée, 1949
3497 o (MK)
- Hans Bellmer
Les jeux de la poupée, 1949
3497 r (MK)
- Man Ray
Portrait of Nelly van Doesburg, 1923
3500 (MK)
- Man Ray
La plus belle statue d'Amérique, 1920
3501 (MK)
- Man Ray
The Rope Dancer Accompanies Herself with Her Shadows, 1928-1940
3502 (MK)
- Man Ray
La mer de merde, 1920
3503 (MK)
- Man Ray
Portret van Francis Picabia, 1925-1930
3504 (MK)
- Vincent Mentzel
Sir Edward James, Xilitla, Mexico, 1980
3556 (MK)
- Vincent Mentzel
Sir Edward James, Xilitla, Mexico, 1980
3557 (MK)
- Salvador Dalí
Midsummer Night's Mare, circa 1944
3561 (MK)
- Yves Tanguy
Paysage avec nuages roses, 1928
3577 (MK)
- Man Ray
Life Saver, 1944
3754 (MK)
- Victor Brauner
Le Déserteur, 1931
4026 (MK)
- Salvador Dalí
Tête otorhinologique de Vénus, 1964 (1970)
BEK 1466 (MK)
- Salvador Dalí
Vénus de Milo aux tiroirs, 1936 (1964)
BEK 1467 (MK)
- Man Ray
Le témoin, 1941 (1971)
- BEK 1481 a-b (MK)
- Man Ray
L'enigme d'Isidore Ducasse, 1920 (1971)
BEK 1491 (MK)
- Man Ray
Vénus restaurée, 1936 (1971)
BEK 1502 (MK)
- Joan Miró
Monsieur et madame, 1969
BEK 1541 a-b (MK)
- René Magritte
Le puits de vérité, 1967
BEK 1677 (MK)
- Man Ray
Cadeau/Audace, 1921 (1974)
BEK 1685 (MK)
- Joseph Cornell
Untitled (for Chiarina), circa 1958
BEK 1808 (MK)
- Salvador Dalí
Métronome, 1944
BEK 1868 (MK)
- Hans Arp
Homme vu par une fleur, 1958
BEK 1912 (MK)
- Man Ray
Non-Euclidean Object, 1932 (1973)
BEK 1936 a-b (MK)
- Man Ray
La Fortune III, 1946 (1973)
BEK 1937 (MK)
- Joop Moesman
Namiddag, 1932
BRL 93-04 (MK)
- Salvador Dalí
Illustrations for 'The Songs of Maldoror', 1934 (1952)
BRL 1999-01 1-45 (PK)
- Tristan Tzara
Anthologie Dada (4-5) (met werken van o.a.: Picabia, Richter, Hansmann), 1919
MB 1970/18 (PK)
- Salvador Dalí
Zelfportret (studie voor 'Impressions d'Afrique' I), circa 1938
MB 1979/T 10 (PK)
- Salvador Dalí
Zelfportret (studie voor 'Impressions d'Afrique' II), 1938
MB 1979/T 11 (PK)
- Marcel Duchamp
La mariée mise à nu par ses célibataires, même (La boîte verte), 1934

- MB 1990/2 1 (MK)
- Marcel Duchamp
De ou par Marcel Duchamp ou Frose Sélavy (La boîte-en-valise), 1952
- MB 1990/3 (MK)
- Man Ray
Au Poil, 1971
- MB 1991/8 (MK)
- Salvador Dalí
Souvenir – Catalogue, 1936
- MB 1992/3 (MK)
- Marcel Duchamp
A l'infinif (La boîte blanche), 1967
- MB 1992/4 1-91 (MK)
- Man Ray
Lèvres d'or, 1967
- MB 1995/1 (MK)
- Max Ernst
Petites tables autour de la terre, 1926
- MB 1995/3 4 (PK)
- Max Ernst
La châte à fleurs de givre, 192
- MB 1995/3 5 (PK)
- Max Ernst
Les mœurs des feuilles, uit de serie Histoire Naturelle, 1926
- MB 1995/3 19 (PK)
- Max Ernst
Le pain vacciné, 1926
- MB 1995/3 24 (PK)
- Max Ernst
L'origine de la pendule, 1926
- MB 1995/3 27 (PK)
- Max Ernst
La roue de la lumière, 1926
- MB 1995/3 30 (PK)
- Max Ernst
Eve, la seule qui nous reste, 1926
- MB 1995/3 35 (PK)
- Giorgio de Chirico
Il trovatore, circa 1924
- St 125
- Paul Delvaux
Les phases de la lune III, 1942
- St 132
- Man Ray
La photographie n'est pas l'art, 1937
- ST.B.2003/1
- Marcel Duchamp
Marchand du Sel: écrits de Marcel Duchamp, 1958
- ST.B.2003/2
- André Breton
l'Amour fou, 1937
- ST.B.2003/4
- George Hugnet
L'Aventure Dada (1916-1922), 1957
- ST.B.2003/5
- Leonora Carrington
La maison de la peur, 1938
- ST.B.2003/8
- George Hugnet
Petite anthologie poétique du surréalisme, 1934
- ST.B.2003/13
- Edouard Léon Théodore Mesens
Intervention Surréaliste: Documents 34, nouvelle série no.1, 1934/06
- ST.B.2003/14
- Noël Arnaud
Le Surréalisme Révolutionnaire, 1948
- ST.B.2003/16
- André Breton
La révolution surréaliste, 1926
- Tijds.1322 (6)
- André Breton
La révolution surréaliste, 1926
- Tijds.1322 (7)
- André Breton
La révolution surréaliste, 1928
- Tijds.1322 (11)
- André Breton
La révolution surréaliste, 1929
- Tijds.1322 (12)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1933
- Tijds.1324 (1)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1933
- Tijds.1324 (2)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1933
- Tijds.1324 (3-4)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1934
- Tijds.1324 (5)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1934
- Tijds.1324 (6)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1935
- Tijds.1324 (7)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire
- *littéraire*, 1936
- Tijds.1324 (8)
- E. Tériade
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1936
- Tijds.1324 (9)
- Albert Skira
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1937
- Tijds.1324 (10)
- Albert Skira
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1938
- Tijds.1324 (11)
- Albert Skira
Minotaure: revue artistique et littéraire, 1938\
- Tijds.1324 (12/13)
- Man Ray
Cahiers d'Art, 1935
- Tijds.1410 (10)
- Edouard Léon Théodore Mesens
London Bulletin, 1938
- Tijds.1417 (1)
- Elsa Schiaparelli
Snuff, 1939
- V 2228 a-c (KN&V)
- Salvador Dalí voor Baccarat
Le Roy Soleil, 1946
- V 2229 a-c (KN&V)
- Salvador Dalí
Mae West Lips Sofa, 1938
- V 2280 (KN&V)
- Salvador Dalí
poederdoos, 1935
- V 2909 a-c (KN&V)
- Salvador Dalí
Swan-Elephant II ashtray, 1967
- V 3121 (KN&V)
- Salvador Dalí
chocolatedoos, 1967
- V 3122 (KN&V)
- Salvador Dalí
speelkaart, 1967
- V 3123 (KN&V)
- **Staatliche Kunsthalle Baden-Baden**
Exhibiting the Exhibition
2 mrt 2018 – 17 jun 2018
- Charles Rochussen
Kunstbeschouwing in Arti et Amicitiae, 1850
- MB 516 (PK)
- **Schaulager, Basel (venue 1)**
Bruce Nauman: Disappearing Acts
17 mrt 2018 – 26 aug 2018
- **MoMA PS1, New York (venue 2)**
- 16 okt 2018 – 25 feb 2019
- Bruce Nauman
Double Steel Cage Piece, 1974
- BEK 1568 1-37 (MK)
- **Liebermann-Villa, Berlin**
London 1938: Defending 'Degenerate' German Art
7 okt 2018 – 14 jan 2019
- Wassily Kandinsky
Grosse Studie, 1914
- 2677 (MK)
- **Groeningemuseum, Brugge**
Haute Lecture by Colard Mansion. Vernieuwing van tekst en beeld in middeleeuws Brugge
1 mrt 2018 – 3 jun 2018
- Anoniem, navolger van Dieric Bouts
Maria met Kind, circa 1490
- N 68 recto (PK)
- **BOZAR Paleis voor de Schone Kunsten, Brussel**
Silence on canvas. Spanish Still Life
20 feb 2018 – 27 mei 2018
- Meester van de Amsterdamse Bodegone
Keukenstuk (bodegone), circa 1625
- BRL 2004 SK-A-2962 (OK)
- **Musée départemental de Flandre, Cassel**
Gaspar de Crayer
30 jun 2018 – 4 nov 2018
- Gaspar de Crayer
De marteldood van de Heilige Petrus, 1646-1650
- 2519 (OK)
- **Stiftung Museum Kunstpalast, Düsseldorf (venue 2)**
Monochrome: Painting in Black and White
21 mrt 2018 – 15 jul 2018
- Adriaen van de Venne
Arme Weelde, 1635
- 1896 (OK)
- Hendrick Goltzius
De grote Hercules, 1589
- BdH 8079 (PK)
- Pieter de Jode (II)
Rinaldo en Armida, 1644
- BdH Boek FA 76/16154 (PK)
- **Scottish National Gallery, Edinburgh**
Rembrandt. Britain's Discovery of the Master
7 jul 2018 – 14 okt 2018
- Rembrandt van Rijn
De man met de rode muts, circa 1660
- 2113 (OK)
- Rembrandt van Rijn
Titus aan de lezenaar, 1655
- St 2
- **Palazzo dei Diamanti, Ferrara**
Gustave Courbet and Nature
22 sep 2018 – 6 jan 2019
- Gustave Courbet
De appelboomgaard van de vader van Courbet te Ornans, 1873
- 2591 (MK)
- **Städel Museum, Frankfurt am Main (venue 2)**
Rubens – The Power of Transformation
8 feb 2018 – 3 jun 2018
- Peter Paul Rubens
Blad met kopieën naar Tobias Stimmer, circa 1595-1600
- MB 5000 (PK)
- **Schirn Kunsthalle, Frankfurt am Main (venue 2)**
Basquiat: Boom for Real
16 feb 2018 – 27 mei 2018
- Jean-Michel Basquiat
Untitled, 1982
- 3047 (MK)
- **Museum für Moderne Kunst, Frankfurt am Main**
Cady Noland
26 okt 2018 – 31 mrt 2019
- Cady Noland
Eat Yer Fuckin Face Off, 1990
- 3253 (MK)
- **Museum voor Schone Kunsten, Gent**
Medardo Rosso
17 mrt 2018 – 24 jun 2018
- Medardo Rosso
Ecce Puer, circa 1910-1915
- BRL 2014-16 (MK)
- Medardo Rosso
Ecce Puer, circa 1910-1915
- BRL 2014-18 (MK)
- Medardo Rosso
- *Malato all'ospedale*, circa 1900
- BRL 2014-19 (MK)
- Medardo Rosso
Malato all'ospedale, circa 1920-1928
- BRL 2014-20 (MK)
- Medardo Rosso
La Conversazione, circa 1904
- BRL 2014-22 (MK)
- Medardo Rosso
La Conversazione, 1910
- BRL 2014-23 (MK)
- Medardo Rosso
Medardo Rosso come Bookmaker, 1910-1920
- BRL 2014-24 (MK)
- Medardo Rosso
Medardo Rosso come Bookmaker, 1910-1920
- BRL 2014-25 (MK)
- Medardo Rosso
Medardo Rosso come Bookmaker
- BRL 2014-26 (MK)
- Medardo Rosso
Medardo Rosso come Bookmaker, 1901
- BRL 2014-27 (MK)
- Medardo Rosso
Medardo Rosso come Bookmaker, 1910-1920
- BRL 2014-29 (MK)
- Medardo Rosso
Bambino malato, 1895-1924
- BRL 2014-30 (MK)
- Medardo Rosso
Bambino malato, 1895-1924
- BRL 2014-31 (MK)
- Medardo Rosso
Bambino malato, 1895-1924
- BRL 2014-32 (MK)
- Medardo Rosso
Bambino malato, 1895-1924
- BRL 2014-33 (MK)
- Medardo Rosso
Bambino al seno, 1923
- BRL 2014-35 (MK)
- Medardo Rosso
Impressione d'omnibus, 1915-1920
- BRL 2014-39 (MK)
- Medardo Rosso
Impressione d'omnibus, 1915-1920
- BRL 2014-40 (MK)
- Medardo Rosso
Impressione d'omnibus, 1906-1908
- BRL 2014-41 (MK)

- Medardo Rosso
Impressione d'omnibus, 1884-1889
BRL 2014-42 (MK)
 - Medardo Rosso
Rouart al salon, 1904
BRL 2014-46 (MK)
 - Medardo Rosso
Ecce Puer, 1906
BRL 2014-56 (MK)
 - Medardo Rosso
Impression de Omnibus, datering onbekend
BRL 2015-04 (MK)
 - Medardo Rosso
Impression de Omnibus, datering onbekend
BRL 2015-05 (MK)
 - Medardo Rosso
Impression de Omnibus, datering onbekend
BRL 2015-06 (MK)
 - Medardo Rosso
Impression de Omnibus, datering onbekend
BRL 2015-08 (MK)
 - Medardo Rosso
Impression de Omnibus, 1884-1889
BRL 2015-09 (MK)
 - Medardo Rosso
Impression de Omnibus, datering onbekend
BRL 2015-11 (MK)
 - Medardo Rosso
Impression de Omnibus, datering onbekend
BRL 2015-12 (MK)
 - Medardo Rosso
Bookmaker, 1910-1920
BRL 2015-19 (MK)
 - Medardo Rosso
Bookmaker, 1910-1920
BRL 2015-20 (MK)
 - Medardo Rosso
Bookmaker, 1910-1920
BRL 2015-21 (MK)
 - Medardo Rosso
Bookmaker, 1910-1920
BRL 2015-22 (MK)
 - Medardo Rosso
Bookmaker, 1910-1920
BRL 2015-23 (MK)
 - Medardo Rosso
Bookmaker, datering onbekend
BRL 2015-24 (MK)
 - Medardo Rosso
Rieuse, circa 1910
BRL 2015-26 (MK)
 - Medardo Rosso
Rieuse, circa 1910
BRL 2015-27 (MK)
 - Medardo Rosso
Rieuse, circa 1910
BRL 2015-28 (MK)
 - Medardo Rosso
Rieuse, circa 1910
BRL 2015-29 (MK)
 - Medardo Rosso
Rieuse, circa 1910
BRL 2015-30 (MK)
 - Medardo Rosso
Conversazione, datering onbekend
BRL 2015-34 (MK)
 - Medardo Rosso
Ecce Puer, 1911-1914
BRL 2015-37 (MK)
 - Medardo Rosso
Ecce Puer, 1911-1914
BRL 2015-38 (MK)
 - Medardo Rosso
Ecce Puer, 1911-1914
BRL 2015-39 (MK)
 - Medardo Rosso
Ecce Puer, 1911-1914
BRL 2015-40 (MK)
 - Medardo Rosso
Ecce Puer, datering onbekend
BRL 2015-41 (MK)
- Louisiana Museum of Modern Art, Humlebaek**
Picasso: Ceramics
1 feb 2018 – 27 mei 2018
- Pablo Picasso
Le hibou gris, 1953
A 3233 (KN&V)
- The J. Paul Getty Museum, Los Angeles**
Rembrandt and the Inspiration of India
13 mrt 2018 – 24 jun 2018
- Rembrandt van Rijn
Een Indische dame, naar een Mughal miniatuur, circa 1656-1661
R 35 (PK)
 - Rembrandt van Rijn
Keizer Akbar en Jahangir in apotheose, naar een Mughal miniatuur, circa 1656-1661
R 36 (PK)
- The J. Paul Getty Museum, Los Angeles (venue 1)**
The Renaissance Nude, 1400-1530

- 30 okt 2018 – 27 jan 2019
- Pisanello
Vier studies van een vrouwelijk naakt, een Annunciatie en twee studies van een zwemmende vrouw, circa 1428-1432
I 520 recto (PK)
 - Fra Bartolommeo
Studie voor de centrale groep van de 'Pavia Pietà' (Bewening van Christus), circa 1511-1513
I 563 M 164 (PK)

- Museo Nacional del Prado, Madrid (venue 1)**
Rubens. Painter of Sketches
9 apr 2018 – 5 aug 2018
- Peter Paul Rubens
Allerheiligen, circa 1614
1738 (OK)
 - Peter Paul Rubens
Achilles doodt Hector, 1630-1635
1760 d (OK)
 - Peter Paul Rubens
Thetis dompelt Achilles in de Styx, 1630-1635
1760 (OK)
 - Peter Paul Rubens
Hercules met de neergevelde Discordia (de Tweedracht), 1615-1620
2297 (OK)
 - Peter Paul Rubens
Achilles te midden van de dochters van Lykomedes, 1630-1635
2310 (OK)
 - Peter Paul Rubens
De kroning van Maria, 1620-1621
2416 (OK)
 - Peter Paul Rubens
Avondlandschap met boerenkar, 1630-1640
2514 (OK)
 - Peter Paul Rubens
De vereniging van Engeland en Schotland, 1630-1633
2516 (OK)
 - Peter Paul Rubens
Narcissus wordt op zijn eigen spiegelbeeld verliefd, 1636
2518 (OK)
 - Peter Paul Rubens
De Graflegging van Christus, circa 1600-1608
MB 340 (PK)
 - Peter Paul Rubens
Het martelaarschap van twee heiligen, circa 1615-1616

- MB 5002 recto (PK)
- Peter Paul Rubens
Christus aan het kruis, circa 1630-1631
MB 5005 (PK)
- Paulus Pontius (I)
Portret van Don Gasparo de Guzman, 1626
MB 5036 (PK)
- Peter Paul Rubens
Bacchus en Ariadne, 1636
St 29
- Peter Paul Rubens
De dood van Eurydice, 1636
St 30
- Peter Paul Rubens
De triomftocht van Bacchus, 1636
St 31
- Peter Paul Rubens
Drie vrouwen met guirlandes, circa 1622-1627
V 6 recto (PK)
- Peter Paul Rubens
Knielende naakte man, circa 1609-1610
V 52 (PK)

- Hof van Busleyden, Mechelen**
Roep om rechtvaardigheid
23 mrt 2018 – 24 jun 2018
- Bernard van Orley
Christus aan het kruis tussen Maria en Johannes, circa 1525
1629 (OK)
 - Cornelis Saffleven
"Die wil rechten om een koe...", 1629
1768 (OK)

- Palazzo Reale, Milaan**
Dürer e il Rinascimento Tedesco
21 feb 2018 – 24 jun 2018
- Albrecht Dürer
Hoofd van een jonge vrouw, 1505
MB 1947/T 17 (PK)
 - Albrecht Dürer
Krab (Eriphia Spinifrons), circa 1494-1495
MB 1958/T 30 (PK)

- New Orleans Museum of Art, New Orleans**
The Orléans Collection
25 okt 2018 – 27 jan 2019
- Paolo Veronese
De maaltijd te Emmaus, 1565-1570
2571 (OK)

- Red Bull Arts New York, New York**
Rammellzee, Racing for thunder
3 mei 2018 – 26 aug 2018
- Vincent Vlasblom
New York Graffiti: Rammellzee, 1983
250.6_203.01

- Fondation Custodia, Parijs**
Georges Michel, le paysage sublime
27 jan 2018 – 29 apr 2018
- Jan van Kessel en Johannes Lingelbach
Vergezicht met valkenjacht, 1665-1670
1399 (OK)
 - Jacob Isaacksz. van Ruisdael
Het korenveld, op de achtergrond de Zuiderzee, circa 1660
1742 (OK)
 - Herman Saffleven
Duinrand onder stormachtige lucht, circa 1632
1769 (OK)
 - Georges Michel
Seinelandschap bij onweer, circa 1800-1843
2240 (OK)

- Petit Palais, Parijs (venue 3)**
Retour de Paris
4 feb 2018 – 13 mei 2018
- Jan Frans van Dael
Het huis van de schilder, 1828
2193 (OK)
 - Honoré Daumier
De schilderijen-liefhebbers, 1860-1865
2597 (OK)
 - George Hendrik Breitner
Zelfportret, 1882
VdV 6

- Musée de Montmartre, Parijs**
Van Dongen et le Bateau Lavoir
15 feb 2018 – 26 aug 2018
- Kees van Dongen
Huizen in Montmartre, circa 1903-1904
1171 (MK)
 - Kees van Dongen
L'épouvantail, 1905
KvD 17 (PK)
 - Kees van Dongen
Maaimachine met paarden in een korenveld, 1905
KvD 31 (PK)

- Kees van Dongen
Lieuses, 1905
KvD 32 (PK)
- Kees van Dongen
Café de Nachtlamp, 1895
MB 2015/T 39 (PK)

- Musée du Luxembourg, Parijs (venue 2)**
Un fou de peinture – le jeune Tintoret
6 mrt 2018 – 1 jul 2018
- Jacopo Tintoretto
Maria met Kind, circa 1550
2564 (OK)
 - Jacopo Tintoretto
De wijze en de dwaze maagden, 1547-1550
2567 (OK)

- Musée du Louvre, Parijs (venue 1)**
Delacroix (1798-1863)
26 mrt 2018 – 23 jul 2018
- Metropolitan Museum of Art, New York (venue 2)**
12 sep 2018 – 6 jan 2019
- Eugène Delacroix
Christus aan het kruis, 1846
2625 (OK)
- Alleen naar Parijs:
- Eugène Delacroix
Krijtotsen nabij Etretat, 1849
F II 163 (PK)

- Instituto Valenciano de Arte Moderno (IVAM), Valencia**
Miró. Order and disorder
15 feb 2018 – 17 jun 2018
- Joan Miró
Monsieur et madame, 1969
BEK 1541 a-b (MK)

- Gallerie dell'Accademia, Venetië**
Tintoretto giovane
7 sep 2018 – 6 jan 2019
- Jacopo Tintoretto
Maria met Kind, circa 1550
2564 (OK)

- Palazzo Ducale, Venetië**
Tintoretto 500
7 sep 2018 – 6 jan 2019
- Jacopo Tintoretto
Studie voor zwaardzwaaiende man, voor 'De verdediging van Brescia' op het plafond van de Sala del Maggior Consiglio in

- *het Palazzo Ducale, Venetië*, circa 1579-1582
I 76 recto (PK)
- Jacopo Tintoretto
Studie van een mannelijk naakt, op de rug gezien, zittend op een globe, circa 1570-1590
I 82 recto (PK)
- Jacopo Tintoretto
Studie naar een antieke kop, circa 1540-1550
I 205 recto (PK)
- Jacopo Tintoretto
Studie voor man met stok en spons in de Kruisiging in de Albergo van de Scuola Grande di San Rocco, Venetië, circa 1565
I 206 (PK)
- Jacopo Tintoretto
Studie naar een model gebaseerd op een antieke sculptuur van een staand mannelijk naakt, circa 1540-1570
I 225 recto (PK)
- Jacopo Tintoretto
Studie van een mannelijk naakt met stok, voor het schilderij het Martelaarschap van St Laurentius, circa 1578-1580
I 452 recto (PK)

Kunstforum, Wenen

Man Ray

14 feb 2018 – 24 jun 2018

- Man Ray
Mon premier amour, 1952
2797 (MK)

Kunsthistorisches Museum, Wenen

Bruegel

2 okt 2018 – 13 jan 2019

- Pieter Bruegel (I)
De toren van Babel, circa 1568
2443 (OK)
- Anoniem
kruik, 1500-1550
F 2035 (KN&V)
- Anoniem
spaarpot, circa 1550-1600
F 2439 (KN&V)
- Anoniem
kruik, 1550
F 4929 (KN&V)
- Anoniem
haal, 1500-1600
F 5545 (KN&V)
- Anoniem
teljoor, 1500-1600
F 5640 (KN&V)
- Anoniem
schoen, 1500-1600
F 5760 (KN&V)
- Anoniem
tripschoen, 1400-1500
F 5762 (KN&V)
- Anoniem
werptol, 1600-1700
F 5792 c (KN&V)
- Anoniem
doppelsteen, 1575-1625
F 7657 (KN&V)
- Anoniem
doppelsteen, 1575-1625
F 7660 (KN&V)
- Anoniem
kinderschoen, 1500-1600
F 8360 (KN&V)
- Anoniem
pollepel, 1650-1725
F 8484 (KN&V)
- Anoniem
schuimspaan, 1550-1650
F 8526 (KN&V)
- Anoniem
vetvanger, 1550-1650
F 9034 (KN&V)
- Anoniem
patacon, 1500-1600
F 9046 (KN&V)
- Anoniem
patacon, 1500-1650
F 9047 (KN&V)
- Anoniem
patacon, 1500-1650
F 9048 (KN&V)
- Anoniem
patacon, 1500-1650
F 9049 (KN&V)
- Anoniem
schotel, 1500-1550
F 9372 (KN&V)
- Anoniem
beslagkom, 1475-1525
F 9680 (KN&V)
- Anoniem
wandluchter, 1450-1500
KB 7 a-b (KN&V)
- Pieter Bruegel (I)
Een van de zeven deugden: Temperantia (Matigheid), 1560
MB 331 (PK)
- Pieter Bruegel (I)
Een van de zeven deugden: Caritas (Naastenliefde), 1559
N 18 (PK)

- Pieter Bruegel (I)
*Berglandschap met muil-
drijvers*, circa 1552-1555
N 146 (PK)

Instituto Buena Vista (IBB), Willemstad

Henkes op Curaçao

25 sep 2018 – 12 jan 2019

- Dolf Henkes
Geestesziekte – Curaçao, 1988
Stad-S 35

Maritiem Museum Curaçao, Willemstad

Henkes op Curaçao

25 sep 2018 – 12 jan 2019

- Dolf Henkes
Lasser in de raffinaderij, 1959
Stad-S 26

Bibliotheek

De bibliotheek in cijfers

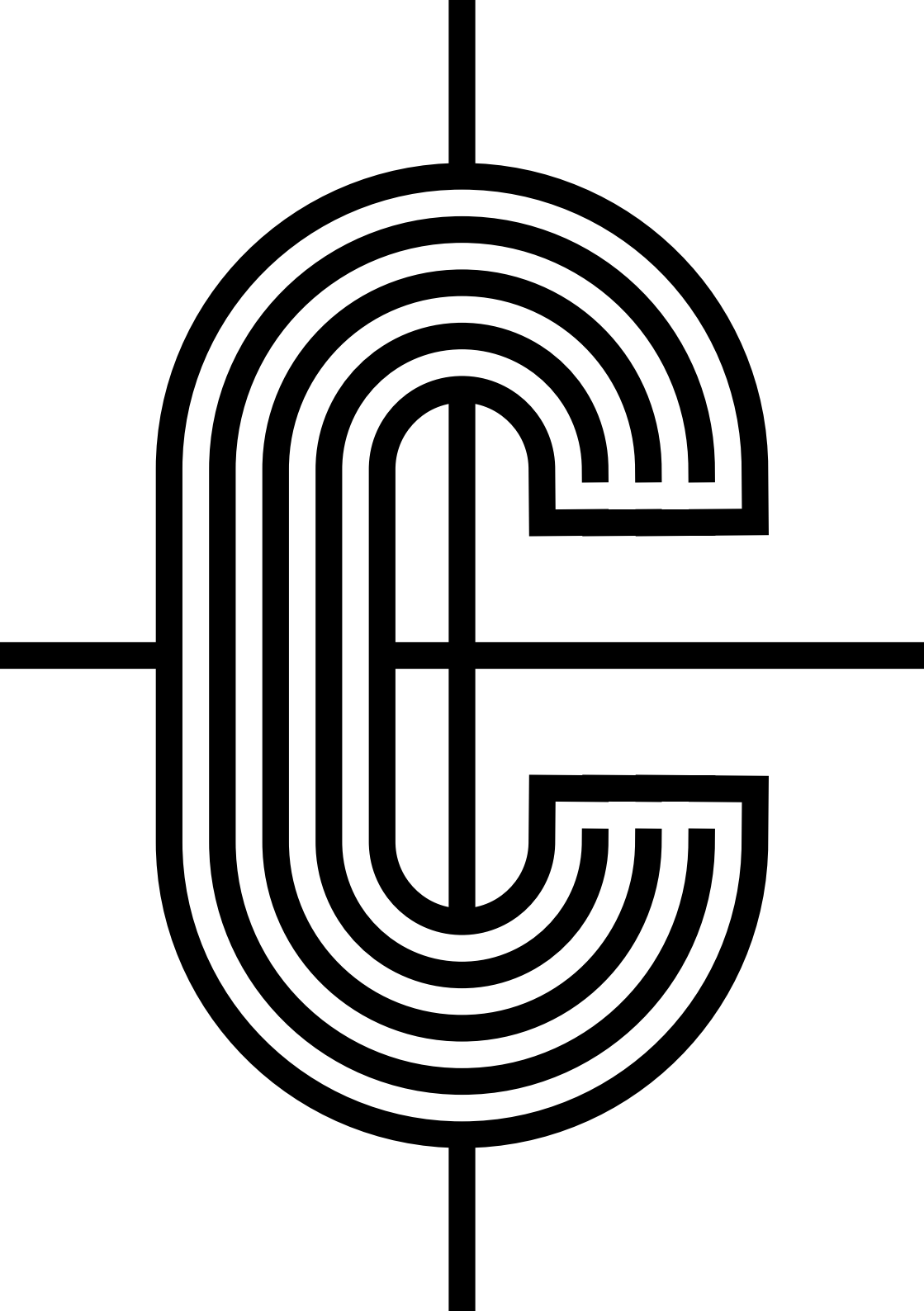
Bibliotheekbezoekers	331
Aanvragen bibliotheekbezoekers	707
Aanvragen personeel	987
Informatievragen via bibliotheekmail	411
Collectie- en documentatievragen intern	1.020

Aantal nieuwe publicaties monografieën	456
tentoonstellingscatalogi	417
artikelen	150
bestandscatalogi	36
veilingcatalogi	38
retrospectief	2.453
museumuitgaven	46

Nieuwe publicaties met objectverwijzing (totaal nu 16.627 objecten gekoppeld aan 11.039 publicaties)	246
Aangepaste records in Adlib	7.156

Schenkeningen

De bibliotheek ontvangt schenkingen van onder anderen W. Donker, de heer Frenkel, J. Giltaij, de heer G. de Goede, K. Logger & I. Stadler, C. Schimmelpenninck van der Oije.

Presentaties

BABEL – Oude meesters terug uit Japan

03.02.2018 – 21.05.2018
Conservatoren: Friso Lammertse en Peter van der Coelen
Tentoonstellingsontwerp: MAXWAN + MASA architects

De toren van Babel en negentig andere topstukken uit de collectie zijn in 2017 te zien in Tokio en Osaka. Het is de eerste keer dat in Japan zo'n rijke expositie van de vroege Nederlandse kunst getoond wordt. De beeldingswereld van Jheronimus Bosch en het realisme spreekt het Japanse publiek enorm aan. In hun enthousiasme zien ze Bruegels *Toren van Babel* als een bestaand bouwwerk waarvan ook de binnen- en achterkant kan worden onderzocht en voorzien de presentatie van reproducties, reconstructies, interpretaties en gadgets. *BABEL – Oude meesters terug uit Japan* toont hoe 660.000 Japanners vijftiende- en zestiende-eeuwse meesters uit de verzameling van Rotterdam zagen. Deze benadering inspireert het museum om de tentoonstelling ook in het eigen museum te laten zien, met een op de Japanse zienswijze geïnspireerde publieksbegeleiding. De tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met het Japanse mediaconcern Asahi Shimbun, Tokio Metropolitan Art Museum en het National Museum of Art Osaka, Tokio Universiteit voor de Kunsten, Technische Universiteit Tokio en de manga-kunstenaar Katsuhiko Otomo.

Babel Bookspace door PrintRoom

10.02.2018 – 21.05.2018
Conservator: Cathy Jacob

In *Babel Bookspace* zoomt Karin de Jong, directeur van de Rotterdamse PrintRoom, in op de vitale rol van het boek als bron van kennis en op de vertaling als bron van verwarring. Er is werk te zien van vier kunstenaars, die verspreid over de

wereld wonen en werken en er vindt een gevarieerd programma van lezingen en activiteiten plaats. Deelnemende kunstenaars zijn: Zoe Beloff (Edinburgh, 1958), Masha Krasnova-Shabaeva (Ufa, Rusland, 1981), Sara Sejin Chang (Sara van der Heide) (Busan, Zuid-Korea, 1977) en Sora Kim (Seoul, Zuid-Korea, 1965).

Kunst van formaat. De collectie XL vanaf de jaren vijftig

10.02.2018 – 29.04.2018
Gastconservator: Carel Blotkamp

Bij het samenstellen van *De collectie als tijdsmachine* in 2017, in het oude gedeelte van het museumgebouw, heeft gastconservator Carel Blotkamp met bloedend hart een aantal favoriete werken niet kunnen selecteren vanwege het formaat. Ruim vijftig van de grootste werken, soms wel 5 meter hoog en 6 meter breed, zijn daarom te zien in de tentoonstelling *Kunst van formaat. De collectie XL vanaf de jaren vijftig* in de Bodonzaal. Met onder andere *Driftwood Circle* van Richard Long, *Notung* van Anselm Kiefer en *D'red Dwarf, B'lack Hole* van Jim Shaw.

Joost Conijn – Good evening to the people living in the camp

10.02.2018 – 06.05.2018
Conservator: Annemartine van Kesteren

Kunstenaar Joost Conijn (Amsterdam, 1971) reist vaak af naar plekken waar niemand anders komt. De onvoorziene gebeurtenissen tijdens deze reizen en de ontmoetingen met anderen die eruit voortkomen vormen de kern van zijn werk. In de Serrazaal toont hij zijn meest recente videowerk *Good evening to the people living in the camp*, waarin de kijker kennismakend met mensen in vluchtelingenkampen in Europese grensgebieden. Zijn perspectief is

niet het actuele directe drama, maar juist het dagelijks leven van deze onbekende figuranten uit het nieuws. De Serrazaal heeft hij daarbij ingericht met materialen die ook in vluchtelingenkampen worden gebruikt: zwart bouwplastic en oud hout.

Sensory Spaces 13 – Anne Hardy

10.02.2018 – 27.05.2018
Gastconservator: Nina Folkersma

De Britse kunstenaar Anne Hardy (Engeland, 1970) maakt ruimte vullende installaties waarin objecten, licht, kleur en geluid samenkomen. Voor de dertiende editie van *Sensory Spaces*, maakt Hardy een site-specifiek 'FIELD work', geïnspireerd op de stad Rotterdam en haar woonplaats Londen. De objecten en geluiden die Hardy verzamelt voor haar installaties vindt ze op straat; spullen die zijn afgedankt of weggegooid en hun oorspronkelijke functie hebben verloren. Hardy transformeert de Willem van der Vorm Galerij tot een atmosferische ruimte die de bezoeker meevoert in een wereld die duidelijk verschilt van het alledaagse maar wel op basis van elementen uit de werkelijkheid tot stand is gekomen. *Sensory Spaces* wordt mogelijk gemaakt door Stichting Ammodo. De kunstenaar heeft voor deze presentatie een bijdrage ontvangen van OUTSET.

Tomas Rajlich

10.02.2018 – 27.05.2018
Conservator: Luuk Hoogewerf

Als de schilderkunst begin jaren zeventig doodverklaard wordt, verzet kunstenaar Tomas Rajlich (Jankow, Tsjechoslowakije, 1940) zich hiertegen en probeert het medium nieuw leven in te blazen. Hij doet dit door het schilderen zelf als onderwerp te nemen. Rajlich is één van de belangrijkste vertegenwoordigers van de funda-

mentele schilderkunst: een verzamelaarsnaam voor schilderijen waarin idee en materiaal samenvallen. Aan de hand van een aantal grote monumentale kleurrijke schilderijen, die een ongekennde ervaring van licht, ruimte en kleur bieden, laat Rajlich de kijker nadenken over wat verstaan wordt onder schilderkunst.

Geert Lap – Perfecte eenvoud

10.02.2018 – 10.02.2019

Conservator: Nora Leijen

Tentoonstellingsontwerp:

Peter Struycken

In de vier ruimtes van het Klaverblad eert het museum het werk van de recent overleden keramist Geert Lap (1951-2017). In al zijn eenvoud, harmonie en sereniteit, neemt het werk een bijzondere plek in de keramiekgeschiedenis in en wordt het op internationaal niveau gewaardeerd en verzameld. Lap streeft een uitzonderlijke perfectie na, zowel qua vorm als kleur en ontwikkelt met zijn werk een eigen vocabulaire en kleursysteem. Dit komt duidelijk tot uiting in het werk *Kleurendriehoek*, een van zijn belangrijkste werken.

Francisco Goya – De verschrikkingen van de oorlog

05.05.2018 – 23.09.2018

Conservator: Peter van der Coelen

In het prentenkabinet is deze zomer de serie etsen *Los Desastres de la Guerra* (De verschrikkingen van de oorlog) van de Spaanse kunstenaar Francisco Goya (1746-1828) te zien. Een bijzondere samenstelling, het komt maar zelden voor dat de gehele serie in Nederland getoond wordt. Met deze reeks levert Goya commentaar op de Spaanse Onafhankelijkheidsoorlog (1808-1814). De etsen laten scènes zien van de misdaden die het leger pleegde op de Spaanse burgerij. De tentoonstelling is een reprise uit 2013 en bestaat uit tachtig etsen. Op de relatief vroege exemplaren die in het bezit zijn van het museum zijn de verschillende grafische technieken die Goya heeft gebruikt nog goed te onderscheiden.

GELATIN Vorm – Fellows – Attitude

19.05.2018 – 12.08.2018

Conservator: Francesco Stocchi

In de sculpturententoonstelling *Vorm – Fellows – Attitude* onderzoeken de kunstenaars Gelatin, bestaande uit Wolfgang Gantner, Ali Janka, Florian Reither en Tobias Urban, op speelse wijze de menselijke conditie. De expositie viert de nieuwsgierigheid, de open blik, het oordeelvrij ervaren en de afwezigheid van hiërarchie en sociale conventies. Het aanstekelijk enthousiaste werk van het in Wenen woonachtige viertal nodigt het publiek nadrukkelijk uit tot deelname. Gekleed in een van de 101 handgemaakte blootpakken wordt de bezoeker aangemoedigd een onbevangen wereld in te stappen en, al wandelend tussen de sculpturen lijkend op grote drollen, zijn of haar volwassen identiteit achter zich te laten en zich weer even kind te voelen.

De tentoonstelling is mogelijk gemaakt door Phileas, Legero United en Bundeskanzleramt Österreich.

The Shape We're In – Mensbeelden in hedendaagse sculptuur

19.05.2018 – 13.01.2019

Conservator: Esmee Postma

In de Serrazaal toont het museum twaalf hedendaagse sculpturen uit eigen collectie, waarin de mensfiguur een vertrekpunt is om onze leefwereld te bevragen. Hoewel zeer verschillend, spreken de mensbeelden ons aan op een fysiek niveau en maken ze ons bewust van ons eigen lichaam, van onze plaats en tijd en hoe we ons als bezoeker door de ruimte bewegen. Met werk van onder anderen Folkert de Jong, Atelier van Lieshout, Cady Noland, Sarah Lucas, Siobhán Hapaska, Alexandra Bircken, Dwight Marica, Rachel Harrison en Sander Breure en Witte van Hulzen.

Hella Jongerius – Breathing Colour

09.06.2018 – 12.08.2018

Conservator: Annemartine van Kesteren

Tentoonstellingsontwerp:

Claus Wiersma

Ontwerper Hella Jongerius (De Meern, 1963) presenteert na vijftien jaar kleuronderzoek een serie installaties die ons begrip van kleur en vorm verliepen. Ze toont een verzameling speciaal ontworpen objecten die laten zien hoe de beleving van kleur en vorm wordt beïnvloed door het daglicht, dat verandert gedurende de ochtend, middag en avond. Daarbij selecteert Jongerius samen met kunstenaar Mathieu Meijers werken uit de collectie. De tentoonstelling is een statement over de kracht, de imperfectie en veelzijdigheid van kleur.

De tentoonstelling is ontwikkeld in samenwerking met het Design Museum in Londen. Met financiële steun van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

ANIMA MUNDI

09.06.2018 – 23.09.2018

Gastconservator: Hans van der Ham

ANIMA MUNDI toont het onderzoek van kunstenaar en gastconservator Hans van der Ham naar de bezielende kracht van de mens. Wie zijn wij? Wat onderscheidt ons, levende wezens, van dode materie? *ANIMA MUNDI* laat zien dat wij als mens van oudsher proberen om grenzen te verleggen. We zoeken contact met de doden, bezielen objecten en gaan een relatie aan met een kunstzinnig of kunstmatig evenbeeld. De tentoonstelling bevat een grote diversiteit aan kunstwerken uit heden en verleden in de context van etnografica, alchemie, biotechnologie, anatomie en robotica.

Sensory Spaces 14 – Latifa Echakhch

09.06.2018 – 30.09.2018

Gastconservator: Nina Folkersma

De in Zwitserland woonachtige kunstenaar Latifa Echakhch (El Khnansa, Marokko, 1974) maakt installaties waarin zij vooropgezette ideeën over identiteit, nationaliteit en culturele tradities onder de loep neemt. Voor de veertiende editie van *Sensory Spaces* creëert Echakhch een dramatische scène met in zwarte inkt gedrenkte kledingstukken. Op de vloer zijn de sporen zichtbaar die de kledingstukken hebben achtergelaten toen zij door de kunstenaar over de grond zijn gesleept. Al wandelend door de ruimte ontdekt de bezoeker langzaam dat de sporen betekenisvolle patronen vormen. *Sensory Spaces* wordt mogelijk gemaakt door Stichting Ammodo.

Bertjan Pot – Hot Glue

09.06.2018 – 30.09.2018

Conservator: Annemartine van Kesteren

Voor de Nederlandse productontwerper Bertjan Pot (Nieuwleusen, 1975) is design een zoektocht naar een eenvoudige maar eigenzinnige oplossing van het gebruik van materialen. Vaak is het een kleine vondst: een steek, een knoop of een onverwachte manier om iets samen te brengen. Zijn streven is om het eindproduct te optelsom van de individuele materialen te laten overstijgen. In de eerste oogopslag zit de verleiding, in de tweede mogelijk de herkenning. Voor deze tentoonstelling probeerde Pot zo veel mogelijk van de ideeën die hij kreeg in het jaar voorafgaand aan de tentoonstelling te realiseren, zonder vraag van een fabrikant of andere opdrachtgever.

Pure Rubens

08.09.2018 – 13.01.2019

Conservator: Friso Lammertse

Tentoonstellingsontwerp:

Ard de Vries

Museum Boijmans Van Beuningen en het Museo Nacional del Prado in Madrid bezitten beide een unieke

verzameling olieverfschetsen van Peter Paul Rubens (1577-1640). Al jarenlang bestond de gezamenlijke wens om de mooiste werken uit beide collectie samen te brengen en aan te vullen met topstukken uit andere musea, zodat een uniek overzicht ontstaat. *Pure Rubens* is de publiekstrekker van 2018 en toont het grootste overzicht van Rubens' olieverfschetsen uit de afgelopen 65 jaar. Terwijl zijn voorgangers en tijdgenoten hun schilderijen voorbereiden met tekeningen, pen of krijt op papier, gebruikt Rubens hiervoor vrijwel altijd olieverf op paneel. De schetsen zijn bedoeld om de opdrachtgever een idee te geven van wat zal komen en dienen als voorbeeld voor zijn medewerkers om de ontwerpen in het groot uit te voeren. Door het onvoltooid karakter wordt de bezoeker bij het bekijken van de schetsen aan het werk gezet om de voorstelling instinctief te voltooien. *Pure Rubens* toont de ongekende verbeeldingskracht van de Vlaamse meester en zijn vermogen om steeds op andere manieren verhalen te vertellen. De schetsen tonen de hand van de meester in al zijn facetten en verraden zijn temperament: gretig, levendig, overvloedig. De tentoonstelling is van 9 april tot 5 augustus in het Museo Nacional del Prado in Madrid te zien. *Pure Rubens* is tot stand gekomen dankzij de steun van de BankGiro Loterij, Blockbusterfonds, Fonds 21, Turing Foundation, VSBfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij het Breeman Talle Fonds), Mondriaan Fonds, K.F. Hein Fonds, Stichting Verzameling Van Wijngaarden-Boot, Boijmans Business Club en de Boijmans Corporate Members.

De goden van Rafaël

29.09.2018 – 27.01.2019

Conservator: Peter van der Coelen

De verhalen over de Griekse en Romeinse goden en helden, zoals onder meer verteld door Ovidius in zijn *Metamorphosen*, zijn een geliefd onderwerp van de bekende Italiaanse Renaissanceschilder

Rafaël (1483-1520). Vanaf 1510 werkt Rafaël nauw samen met de graveur Marcantonio Raimondi (1480-1534), die zijn ontwerpen met grote vaardigheid in prent brengt. Raimondi's vernieuwende graveerstijl leent zich bij uitstek voor het reproduceren van tekeningen en schilderijen en was een voorbeeld voor veel leerlingen. In het prentenkabinet toont het museum een selectie gravures van Raimondi en zijn navolgers, zoals Giorgio Ghisi en Marco Dente.

Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad

13.10.2018 – 27.01.2019

Conservator: Peter van der Coelen en gastconservator Sandra Smets
Tentoonstellingsontwerp:
Via Vermeulen

Met Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad staat het museum stil bij zijn eigen verleden in de Tweede Wereldoorlog. In een veelzijdige tentoonstelling en een publicatie in de serie Boijmans Studies wordt aan de hand van documenten, voorwerpen en kunstwerken ingegaan op het reilen en zeilen van het toenmalige Museum Boijmans in de oorlogsjaren. Met aandacht voor de rol van directeur Dirk Hannema en de kring van verzamelaars en mecenasen rond het museum.

Het bombardement en de bezetting hebben ingrijpende gevolgen voor alle inwoners van Rotterdam. In de verhaallijn over de rol van kunst in de stad komen onder andere de verschillende posities die kunstenaars innamen aan de orde: artistiek, politiek en de soms onvermijdelijke combinatie van de twee. Wat is je rol als kunstenaar, wanneer ben je nog vrij? Met werk van Rotterdamse kunstenaars, onder wie Dick Elffers, Kees Timmer, Herman Bieling, Henk Chabot en Wally Elenbaas. De tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad* wordt mede mogelijk gemaakt door Stichting Bevordering van Volkskracht, Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland, Stichting stad Rotterdam anno 1720, Erasmus-

stichting, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting en een anonieme schenker. De bijbehorende Boijmans Studie wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Westerhuis, Stichting 'de Leeuwenberg', Stichting Pieter Haverkorn van Rijsewijk en Stichting dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds.

Marten Hendriks – Time Slip
13.10.2018 – 13.01.2019
Gastconservator: Alex de Vries

Time Slip is een selectie van 55 jaar kunstenaarschap. Marten Hendriks (Doetinchem, 1941) brengt met uiteenlopende middelen en technieken levendig werk tot stand dat nooit voltooid kan worden. Ieder beeld waaruit zijn kunstenaarschap bestaat, is een commentaar, verklaring of bevraging van alle andere beelden die hij heeft gemaakt. Ondanks de enorme variëteit is er sprake van een sterke samenhang. De tentoonstelling gaat vergezeld van de monografie *Marten Hendriks. Leven / Werk* van Alex de Vries, verschenen bij Uitgeverij De Zwaluw.

Sensory Spaces 15 – Sol Calero
13.10.2018 – 13.01.2019
Conservator: Saskia van Kampen-Prein

Sol Calero (Caracas, 1982) heeft voor de laatste editie van *Sensory Spaces* een kleurrijke ontmoetingsplek gecreëerd: een patio-achtige setting waar bezoekers kunnen verblijven of met elkaar in gesprek kunnen gaan. De installatie gaat over de complexe Latijns-Amerikaanse identiteit en het stereotype beeld dat veel mensen daarover hebben. Calero doet onderzoek naar het fenomeen waarbij de ene cultuur al dan niet gedwongen opgaat in de andere en legt in haar werk culturele clichés onder loep. *Sensory Spaces* wordt mogelijk gemaakt door Stichting Ammodo.

Kunst4Kids
13.10.2018 – 28.10.2018
Samengesteld door:
Fieke Dieleman

In *Kunst4Kids* hebben kinderen van 5 tot 18 jaar de kans een écht kunstwerk te kopen. Ze kiezen geheel zelfstandig hun kunstwerk uit: volwassenen zijn niet toegestaan en ook ontbreken de namen van de kunstenaars bij de kunstwerken. Zo kunnen de kinderen alleen op basis van hun eigen smaak hun kunstwerk uitkiezen. Voor deze kunstverzamelaars in de dop een mooie kans om een eigen collectie te starten. De kunstenaars die in 2018 speciaal voor *Kunst4Kids* werk maken, zijn: Gam Bodenhausen, Mylke Buskens, Oscar Camilo De Las Flores, Kari Cholnoky, Gelatin, Babs Haenen, Caren van Herwaarden, Seet van Hout, Klaas Kloosterboer, Maartje Korstanje, Alexandre Leger, Mark Manders, Bridget Mullen, Serge Onnen, Jet van Oosten, Helma Pantus, Tal R, Marisa Rappard, Klaas Rommelaere, Maria Roosen, Jacobien de Rooij, Ben Sleeuwenhoek, Celina Teague, Wouter Klein Velderman, Sigrid van Woudenberg en Ronald Zuurmond. *Kunst4Kids* wordt mogelijk gemaakt door de Van der Mandele Stichting, Stichting STOER en de Pieter de Joodse Stichting.

Rondom de Boom 2019 – Sander Bokkinga 'Merry Christmas to All 2.0'
10.12.2018 – 13.01.2019
Conservator: Annemartine van Kesteren

In de donkere weken voor de kerst bouwt kunstenaar-architect Sander Bokkinga op het binnenplein van het museum een fabelachtige kerststal waar iedereen welkom is. Bezoekers worden ontvangen door een groep Space Pigs, uiterst sociale ruimtewezens. Ze hebben er een handje van om contact te maken met mensen en willen vooral samenbrengen en verbroederen. *Merry Christmas to All 2.0* is de tweede editie van *Rondom de*

Boom, een plek waar ruimte is voor de tradities, culturen en verhalen van alle Rotterdammers – en niet-Rotterdammers – en hun diverse achtergronden. Het programma is tot stand gekomen in samenwerking met basisschool De Provenier, Gelukswandelingen, Pauluskerk Rotterdam en de Wereldvrouwen.

Presentaties in wisselzalen

Marie-Louise von Motesiczky
20.01.2018 – 06.05.2018
Conservator: Carel Blotkamp

Charlotte Schleiffert
27.01.2018 – 30.09.2018
Conservator: Carel Blotkamp

Jan Toorop
15.03.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Co Westerik
21.03.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Claude Lorrain en Anthonie Waterloo
18.04.2018 – 23.09.2018
Conservator: Carel Blotkamp

Kandinsky en Hilla van Rebay
12.05.2018 – 5.08.2018
Conservator: Carel Blotkamp

Abstractie in meervoud
17.09.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Figuratieve beeldhouwkunst
17.09.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Jacoba van Heemskerck
01.10.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Etzen van Pieter Holstein en collages van Wim T. Schippers
01.10.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Daan van Golden
17.10.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Surrealistische aanwinsten
26.11.2018 – 13.01.2019
Conservator: Carel Blotkamp

Abraham Bloemaert 'De Bewening van Christus' (Iustrum-jaar Vereniging Rembrandt)
29.09.2018 – 13.01.2019
Conservatoren: Friso Lammertse en Albert Elen

Tomás Saraceno, Raphael Hefti, Matthew Day Jackson
13.10.2018 – 10.02.2019
Conservator: Saskia van Kampen-Prein

Mark Manders 'Dry Clay Head on Concrete Floor'
28.05.2018 – 26.05.2019
Conservator: Sjarel Ex

Diversen

Jack de Deugd
Garderobekluisje 230
De Rotterdamse kunstenaar Jack de Deugd maakt op eigen initiatief kleine presentaties in garderobekluisje 230 van de garderobe van Wieki Somers in het entreegebied van het museum. De organisator van deze kunstinvloeging is het Ministerie van Fantasie van de Vrijstaat Jaderland. Het is een onderdeel van het Jaderland-kunstproject waar Jack de Deugd aan werkt. In 2018 doet hij de volgende ingrepen:

- 03.02.2018 – 08.06.2018: Bruegel's Babel is Back
- 09.06.2018 – 23.09.2018: Robo Universalis
- 25.09.2018 – 13.01.2019: P.P. Rubens & the Sketches

Arne Hendriks – workspace
10.02.2018 – 30.09.2018
Conservator: Annemartine van Kesteren

Sinds de opening van de tentoonstelling *Change the System* (14.10.2017 – 14.01.2018) heeft Arne Hendriks zijn werkplek naar het museum verplaatst. Samen met het publiek gaat hij op zoek naar het mensbeeld van 50 cm en wat de

belofte kan zijn van de overvloed die dit brengt. Hendriks werkt nu aan de contouren van een nieuwe economische theorie, die uitgaat van een andere balans tussen overvloed en schaarste.

Pop-up Restauratie Studio – Uithuizing prentenkabinet
19.05.2018 – 13.01.2019
Samengesteld door: Christel van Hees

Met het oog op de aanstaande renovatie van het museumgebouw en de verhuizing van de collectie naar Depot Boijmans Van Beuningen in 2020, worden in de Pop-up Restauratie Studio de voorbereidingen getroffen voor het verplaatsen van de prenten- en tekeningencollectie naar een andere locatie.

Elders

Change the System
03.09.2018 – 05.11.2018
Politieacademie Ossendrecht
Conservator: Annemartine van Kesteren

De Politieacademie in Apeldoorn toont een selectie werken uit de tentoonstelling *Change the System*.

Publieksoeningen

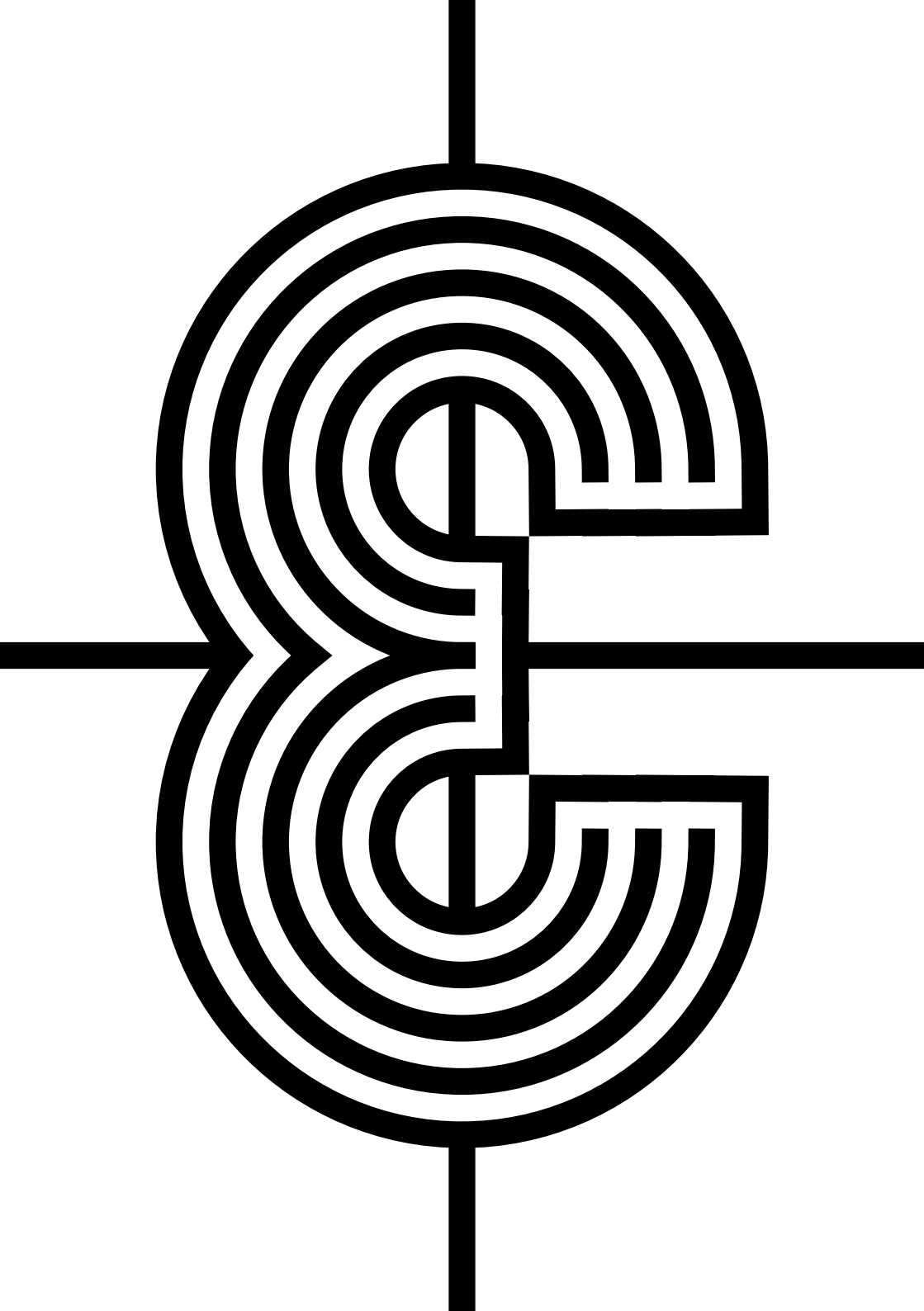
Vrijdag 9 februari 2018 en zaterdag 10 februari 2018
BABEL – Oude meesters terug uit Japan
Kunst van formaat. De collectie XL vanaf de jaren vijftig
Joost Conijn – Good evening to the people living in the camp
Sensory Spaces 13 – Anne Hardy
Tomas Rajlich
Geert Lap – Perfecte eenvoud
Babel Bookspace door PrintRoom

Vrijdag 18 mei
GELATIN Vorm – Fellows – Attitude
The Shape We're In – Mensbeelden in hedendaagse sculptuur

Zaterdag 9 juni
Hella Jongerius – Breathing Colour
ANIMA MUNDI
Sensory Spaces 14 – Latifa Echakhch
Berlijn Pot – Hot Glue

Donderdag 6 september
Pure Rubens

Zaterdag 13 oktober
Sensory Spaces 15 – Sol Calero
Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad
Marten Hendriks – Time Slip
Kunst4Kids
Tomas Saraceno, Raphael Hefti, Matthew Day Jackson

Publicaties

Uitgaven in eigen beheer

Rubens: schilder van schetsen

Auteurs: Friso Lammertse, Alejandro Vergara; voorwoord: Miguel Falomir, Sjarel Ex, Rotterdam: Museum Boijmans Van Beuningen/Madrid: Museum Nacional del Prado, 241 p., ISBN: 9789069183046
Vormgeving: Adela Morán

Rubens: painter of sketches

Auteurs: Friso Lammertse, Alejandro Vergara; voorwoord: Miguel Falomir, Sjarel Ex, Rotterdam: Museum Boijmans Van Beuningen/Madrid: Museum Nacional del Prado, 241 p., ISBN: 9788484804710
Vormgeving: Adela Morán

Rubens: pintor de bocetos

Auteurs: Friso Lammertse, Alejandro Vergara; proloog: José Pedro Pérez-Llorca, Íñigo Méndez de Vigo y Montojo, Jean-Paul Rignault; voorwoord: Miguel Falomir, Sjarel Ex, Rotterdam: Museum Boijmans Van Beuningen/Madrid: Museum Nacional del Prado, 241 p., ISBN: 9788484804703
Vormgeving: Adela Morán

Jaarverslag 2017 Museum Boijmans Van Beuningen

Tekst, redactie en productie: medewerkers Museum Boijmans Van Beuningen, voorwoord: Sjarel Ex; 176 p.
Vormgeving: Thonik

Het lichaam verbeeld / The body imagined (Agenda 2019)

Auteur: Alex de Vries, Museum Boijmans Van Beuningen, ISBN: 9789069183053
Vormgeving: Tessa van der Waals / opmaak Willem Morelis

Omstreden verleden: Museum Boijmans Van Beuningen en de Tweede Wereldoorlog

Auteur: Ariëtte Dekker; voorwoord: Sjarel Ex; auteurs herkomst-onderzoek: Albert J. Elen, Mieke Fransen, Hanna Leijen, Lisette

Sulenta, Museum Boijmans Van Beuningen, 180 p., ISBN: 9789069183060
Vormgeving: Thonik / opmaak Kees van Gelder, Studio Yellow

A controversial past: Museum Boijmans Van Beuningen and the Second World War

Auteur: Ariëtte Dekker; voorwoord: Sjarel Ex; auteurs herkomst-onderzoek: Albert J. Elen, Mieke Fransen, Hanna Leijen, Lisette Sulenta, Museum Boijmans Van Beuningen, 180 p., ISBN: 9789069183077
Vormgeving: Thonik / opmaak Kees van Gelder, Studio Yellow

Sensory Spaces 2013-2019

Auteurs: Nina Folkersma, Saskia van Kampen-Prein, Noor Mertens, Francesco Stocchi; voorwoord Sjarel Ex, Cathy Jacob, Museum Boijmans Van Beuningen, 254 p., ISBN: 9789069183084
Vormgeving: COUP (Peter van den Hoogen)

Eigen publicaties in het kader van publieksbegeleiding en communicatie

Depot Journaal 01

Tekst/hoofdredactie: Thierry Somers; eindredactie: Linda Haest; voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen
Vormgeving: Thonik / opmaak: Hilde Speet

Depot Journaal 02

Tekst/hoofdredactie: Thierry Somers; eindredactie: Franklin Neuteboom; voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen
Vormgeving: Thonik / opmaak: Hilde Speet

Pure Rubens: informatiekant

Interview met Friso Lammertse en Alejandro Vergara, Museum Boijmans Van Beuningen, 8 p.
Vormgeving: Thonik

Sensory Spaces 13 – Anne Hardy

Auteur: Nina Folkersma, Museum Boijmans Van Beuningen, 12 p.
Vormgeving: COUP (Peter van den Hoogen)

Sensory Spaces 14 – Latifa Echakhch

Auteur: Nina Folkersma, Museum Boijmans Van Beuningen, 12 p.
Vormgeving: COUP (Peter van den Hoogen)

Sensory Spaces 15 – Sol Calero

Auteurs: Sol Calero, Saskia van Kampen-Prein; Museum Boijmans Van Beuningen, 12 p.
Vormgeving: COUP (Peter van den Hoogen)

Externe publicaties gerelateerd aan Museum Boijmans Van Beuningen

Gelatin. Vorm – Fellows – Attitude

Auteurs: Francesco Stocchi, Scott Clifford Evans, Dieter Roelstraete, Peter Sloterdijk, Sjarel Ex, Keulen: Verlag der Buchhandlung Walther König, [76] p., ISBN: 9783960984320
Vormgeving: Aki Namba

Dal nulla al sogno. Dada e Surrealismo dalla Collezione del Museo Boijmans Van Beuningen

Marco Vallora (red.), voorwoord Sjarel Ex, tent.cat. Alba (Fondazione Ferrero), uitgever Silvana Editoriale, Milaan, 423 p., ISBN: 9788836641192

Marten Hendriks. Leven / Werk

Auteur: Alex de Vries; inleiding: Sjarel Ex, Den Haag: Uitgeverij De Zwaluw, 2 dln., ISBN: 9789077794159
Vormgeving: Stern/Den Hartog & De Vries

Externe activiteiten en nevenfuncties afdelingshoofden en wetenschappelijke staf

Sandra Broeren

Advies- en bestuursfuncties

- Lid Werkgroep Publieksbereik Rotterdam Festivals
- Lid van de Raad van Advies van Uitagenda Rotterdam
- Lid van de Raad van Advies van collectieve marketing
- Lid EGN (Executives Global network)

Peter van der Coelen

Advies- en bestuursfuncties

- Redactielid *Delineavit et Sculpsit. Journal for Dutch and Flemish Prints and Drawings*
- Redactielid *Kroniek van het Rembrandthuis*

Publicaties

- *The De Jode Dynasty* (The New Hollstein Dutch & Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts 1450-1700), Marjolein Leesberg (samenst.), Peter van der Coelen (red.), dln. I-IV, Ouderkerk aan de IJssel/ Amsterdam 2018
- Peter van der Coelen, Marjolein Leesberg, 'Introduction: Depicting the Bible and Mapping the World. Gerard de Jode and his Legacy', in: *The De Jode Dynasty* (The New Hollstein Dutch & Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts 1450-1700) dl. I, Ouderkerk aan de IJssel/Amsterdam 2018, pp. xxviii-xciii
- Peter van der Coelen, Feike Dietz, Annerieke Schreuder, Els Stronks, 'Strategisch zetten. De eerste druk van de Statenvertaling gelezen als product van de boekindustrie', *Spiegel der Letteren* 59 (4), pp. 487-519

Presentaties

- 'Rembrandt prints', tutorial studenten researchmaster Arts

of the Netherlands (UvA/Rijksmuseum), o.l.v. prof. dr. Frans Grijzenhout, Museum Boijmans Van Beuningen, 9 januari

- Lezing 'Boijmans in de oorlog', voor het Rotterdamsch Lees-kabinet, Museum Boijmans Van Beuningen, 23 oktober
- 'Boijmans in de oorlog', bijeenkomst 'Exhibition histories', studenten master Curating Arts and Cultures (VU/UvA) o.l.v. dr. Ingrid Vermeulen, Museum Boijmans Van Beuningen, 16 november

Overig

- Peer reviews voor de tijdschriften *Early Modern Low Countries (EMLC)*, *Oud Holland – Journal for Art of the Low Countries en Journal of Historians of Netherlandish Art*

Alexandra van Dongen

Advies- en bestuursfuncties

- Lid ICDAD: International Committee of Decorative Arts & Design
- Lid International Research Group Global Things, University of London
- Gastconservator Wereldmuseum
- Freelance onderzoeker Museum Bokrijk, België
- Bestuurslid Stichting De Tijdtrap, Markthal Rotterdam

Publicaties

- 'De rekvisieten van Adriaen Brouwer. Het gebruiksvoorwerp als schildersmodel', in: Katrien Lichtert (red.), *Adriaen Brouwer: meester van emoties*, tent.cat. Oudenaarde (Museum Oudenaarde), Amsterdam 2018, pp. 51-61
- Alexandra van Dongen e.a., *Voorwerp van gesprek. De wereld van Bruegel*, Veurne 2018

Overig

- Freelance onderzoeker tentoonstelling *Adriaen brouwer – meester van emoties*, Museum Oudenaarde, België, 15 september – 16 december

Albert Elen

Advies- en bestuursfuncties

- Bestuurslid/penningmeester Stichting Delineavit et Sculpsit
- Lid International Advisory Committee of Keepers of Public Collections of Graphic Art
- Lid Editorial Advisory Board van het tijdschrift *Master Drawings*
- Redactielid *Delineavit et Sculpsit. Journal for Dutch and Flemish Prints and Drawings*

Publicaties

- '(Artists') Drawing-Books and (Collectors') Albums: Similarities & Differences', in congresbundel *Libri di Disegni e Album di Disegni nell'Età moderna*, Convegno internazionale di studi, Rome, Koninklijk Nederlands Instituut/Accademia di Belli Arti di Roma, pp. 1-10
- 'Fra Bartolommeo: Study for the Central Group of a Lamentation (Pietà)', entry in tent.cat. *The Renaissance Nude*, Los Angeles (The J. Paul Getty Museum) 2018, pp. 226-227

Presentaties

- Lezing 'Drawing-Books and Albums: Similarities & Differences', Convegno internazionale di studi *Libri di Disegni e Album di Disegni nell'Età moderna*, Rome, Koninklijk Nederlands Instituut / Accademia di Belli Arti di Roma, 30 mei
- Lezing 'Acta & Agenda at the Boijmans', XXVI Conference of the International Advisory Committee of Keepers of Public Collections of Graphic Art

- (50Lux), Warschau, Prentenkabinet Universiteitsbibliotheek, 3 juni
- Toelichting op de door het museum ontvangen beurs van de Getty Foundation, studiemiddag *Onderzoek naar tekeningen in Nederlandse collecties*, Utrecht, Museum Catharijneconvent, 14 juni

Overig

- Webmaster www.delineavit.nl
- Lid scientific committee Convegno internazionale di studi *Libri di Disegni e Album di Disegni nell'Età moderna*, Rome, Koninklijk Nederlands Instituut / Accademia di Belli Arti di Roma, 30 mei – 1 juni
- Adviseur Mondriaan Fonds inzake subsidieaanvraag Teylers Museum

Sjarel Ex

Advies- en bestuursfuncties

- Secretaris Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam
- Bestuurslid Stichting Lucas van Leyden, Rotterdam
- Voorzitter Stichting Fonds van Rede, Rotterdam
- Bestuurslid Stichting Museumpark, Rotterdam
- Secretaris Stichting Paleis voor Volksvlucht, Amsterdam
- Secretaris Stichting Onafhankelijk Kunsthistorisch Onderzoek
- Lid Directeurenoverleg Rotterdamse culturele instellingen
- Lid Miniconvent (overleg directeuren van de grote Nederlandse musea voor moderne kunst)
- Lid CIMAM (International Committee of ICOM for Museums and Collections of Modern Art)

Naast deze reguliere werkzaamheden incidenteel deelname aan stedelijke en landelijke adviescommissies, ad-hocadviezen voor cultuurfondsen enzovoort.

Publicaties

- Necrologie Hans Sonnenberg, *Rotterdam Jaarboekje 2018*, pp. 91-93
- Inleiding in: *Gelatin. Vorm – Fellows – Attitude*, tent.cat. Rotterdam (Museum Boijmans Van Beuningen), Keulen 2018, z.p.

Presentaties

- Lezing 'Public/private museums, ups-and-downs', gastcollege tijdens symposium *Kunst-geschiedenis, Actuele posities, inzichten en discussies over kunst NU!* voor studenten master kunstgeschiedenis UvA, i.s.m. docent Rachel Esner, 1 februari
- Gast in Rotterdam Late Night show met Ernest van der Kwast over drie- tot vierjarige verbouwing van Museum Boijmans Van Beuningen, 1 februari
- Lezing 'De kunst van het verzamelen, verzamelen in Museum Boijmans Van Beuningen', Art Rotterdam, i.s.m. *Museumtijdschrift*, 9 februari
- Ontvangst directie delegatie Asahi Shimbun en manga-kunstenaar Katsuhiko Otomo, Museum Boijmans Van Beuningen, 9 februari
- Klankbordavonden herstel en vernieuwing Museum Boijmans Van Beuningen, 14 en 19 maart, 21 juni
- Opening bijeenkomst mini-conferentie *Kritisch denken en cultuureducatie*, auditorium Museum Boijmans Van Beuningen, 16 mei
- Lezing 'Rol en functie van de directeur in een complexe context', voor opleiding 'Waar-neming, realiteit, context en geheel', Uninitiative, Museum Boijmans Van Beuningen, 29 mei
- Presentatie 'Depot Boijmans Van Beuningen' voor Deutsches Technikmuseum Berlin, in Museum Boijmans Van Beuningen, 6 juni
- Klankbordavond herstel en vernieuwing Museum Boijmans Van Beuningen, ontvangst nieuwe leden van de gemeenteraad, 21 juni

- Presentatie 'Depot Boijmans Van Beuningen' voor delegatie Finse Musea, Museum Boijmans Van Beuningen, 6 juli
- Ontvangst minister-president Thüringen, in het kader van samenwerking en bruikleen aan de geplande Bauhaustentoonstelling, 5 september
- Spreker bij ontvangst advocatenkantoor Ploum in Museum Boijmans Van Beuningen, 20 september
- Spreker bij ontvangst Price Waterhouse Coopers in Museum Boijmans Van Beuningen, 2 oktober
- Welkomstwoord bij RAAK Stimuleringsprijs, Museum Boijmans Van Beuningen, 8 oktober
- Opening tentoonstelling *Sef Peeters*, Galerie Cokkie Snoei, 13 oktober
- Lezing 'Beyond the Museum', IVAM-congres, Valencia, 19-20 oktober
- Openingspeech en pers-ontvangst reizende tentoonstelling *Dal Nulla al Sogno. Dada e Surrealismo dalla Collezione del Museo Boijmans Van Beuningen*, Alba, 25-27 oktober
- Deelname discussies en programma's tijdens CIMAM-congres, Stockholm, 2-4 november
- Spreker bij ontvangst wethouder Said Kasmi, avond met klankbordgroep over herstel en vernieuwing Museum Boijmans Van Beuningen, Stadhuis Rotterdam, 19 november
- Ontvangst en presentatie Victoria & Albert Museum, voortgang en ontwikkeling Depot Boijmans Van Beuningen en V&A East, Museum Boijmans Van Beuningen, 17 december
- Hoofdgast BNR Nieuwsradio, 21 december
- Te gast in de media, diverse onderwerpen, bij onder andere EenVandaag, Pauw en Sprakmakers

Cathy Jacob

Advies- en bestuursfuncties

- Voorzitter Stichting BK-informatie
- Voorzitter en redactielid Stichting Kunstpublicaties Rotterdam
- Bestuurslid Stichting Henkes
- Bestuurslid/secretaris *Extra Extra – Nouveau Magazine Erotique*
- Lid stuurgroep Museumnacht010
- Adviseur West Den Haag

Publicaties

- Cathy Jacob (red.), *Dolf Henkes op Curaçao*, Amsterdam 2018

Presentaties

- Gastles bij BCademy, Rotterdam, 13 mei
- Openbaar interview met Hans van der Ham over zijn project SHADOW ARCHIVE, te zien in galerie Nouvelles Images, en de relatie met de tentoonstelling *ANIMA MUNDI* die op hetzelfde moment in het museum te zien is, Nouvelles Images, Den Haag, 16 juni
- Ontvangst OSK summercourse van prof. emeritus dr. Peter Hecht, thema 'Why we still collect for our public collections', dagthema 'The collection as a dilemma – and the need to turn the visit into an event', Museum Boijmans Van Beuningen, 18 juni

Overig

- Initiatiefnemer en organisator van *Henkes op Curaçao*, een samenwerkingsproject op Curaçao, met tentoonstellingen, educatieprogramma en debat in Het Curaçaosch Museum, Instituto Buena Bista en het Maritiem Museum Curaçao, 21 september 2018 – 12 januari 2019

Saskia van Kampen-Prein

Advies- en bestuursfuncties

- Mede-initiator SBMK Summit on (Inter)national Collaboration. Acting in Contemporary Art Conservation
- Stuurgroep lid Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK)

- Lid Klankbordgroep Contemporary Art, UvA, Master en Postmaster 'Conserving en restauratie van cultureel erfgoed'
- Deelname aan UvA adviesgroep 'Conservation and Restoration Advisory Group Expert Meeting', 14 december, Veem, Amsterdam
- Lid Kunstcommissie Erasmus Universiteit Rotterdam

Publicaties

- 'Da acquisto accidentale a collezione principale. La formazione di una collezione di arte surrealista', in: *Dal Nulla al Sogno. Dada e Surrealismo dalla Collezione del Museo Boijmans Van Beuningen*, tent.cat. Alba (Fondazione Ferrero) 2018, pp. 18-29
- 'Carel Willink', 'Georges Hugnet', 'Max Ernst', 'Joseph Cornell', 'Jean (Hans) Arp', in: *Dal Nulla al Sogno. Dada e Surrealismo dalla Collezione del Museo Boijmans Van Beuningen*, tent.cat. Alba (Fondazione Ferrero) 2018, pp. 78-79, 80-81, 206-207, 224-225, 254-255

Presentaties

- Gastles bij cursus 'Collecting' van het Curatorial Studies Programme van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK) in Gent, Museum Boijmans Van Beuningen, 4 december

Overig

- Docent SBMK-introductie 'Beheer en behoud van moderne kunst, wat komt daar zoal bij kijken?' i.s.m. Paulien 't Hoen en Rebecca Timmermans, 22 juni
- Interview met Manus Groenen over Eileen Agar voor de 'Collectie Nederland 2018' bijlage tijdschrift *Metropolis M*, 25 oktober

Annemartine van Kesteren

Advies- en bestuursfuncties

- Studio van Kesteren, design consultant

Presentaties

- Deelname panelgesprek 'Value Futures, how to cultivate product value over time?', Het Nieuwe Instituut, 15 februari
- Interview en deelname panelgesprek 'Change the System', Design Exhibition Schotland, Edinburgh, 14 mei
- Presentatie 'Change the System' voor ABN Amro, Museum Boijmans Van Beuningen, 4 juni
- Gastles en presentatie 'The making of Change the System & Design Column', Master Design WdK, Rotterdam, 15 juni
- Presentatie 'Change the System', Boijmans Business Club, A. de Jong Groep, Schiedam, 20 september
- Presentatie 'Change the System', i.s.m. Rotterdam partners, Venture Café, Rotterdam, 28 juni
- Presentatie 'Change the System', politieacademie, Apeldoorn, 13 november
- Gastles Gerrit Rietveld Academie, afd. architectuur tweedajaars, 11 december
- Lezing 'museaal verzamelen', Venduhuis Rotterdam, Young Collectors Circle, Rotterdam, 13 december

Overig

- Organisatie designworkshop 'Changemakers in Rotterdam, armoede dat kan anders...', De Bouwkeet, Rotterdam, 11 oktober
- Deelname reflectiegroep 'innovatie' ter voorbereiding van nieuw cultuurplan advies RRRK, Rotterdam, 13 november
- Deelname expertmeeting Fashion, minor UvA, Amsterdam, 20 november

Sandra Kisters

Advies en bestuursfuncties

- Adviseur ethische commissie Marie Curie Innovative Training Network NACCA (New Approaches in the Conservation of Contemporary Art)
- Adviesgesprekken met Miriam Windhausen over de omgang met kunstenaarsnalatenschappen

Presentaties

- Lezing 'The Lure of the Biographical', voor studenten Universiteit Utrecht binnen de cursus Meesterwerken, dr. Linda Boersma, Utrecht, 15 januari
- Publieke recensie over vier negentiende-eeuwse tentoonstellingen, 'Maris, Jongkind, Schilders van Barbizon en Nederlanders in Parijs', tijdens Winter Seminar van de European Society of Nineteenth-Century Art (ESNA), Museum Mesdag, Den Haag, 26 januari
- Lezing Gent Jokerweek, *Museum Boijmans Van Beuningen, Opening up the collection*, Universiteit Gent, 27 maart
- Lezing over 'The Lure of the Biographical', omgaan met (zelf-) representatie en publiek imago, Academie Minerva Masterclass, Groningen, 1 juni
- Ontvangst OSK summercourse van prof. emeritus dr. Peter Hecht, thema 'Why we still collect for our public collections', dagthema 'The collection as a dilemma – and the need to turn the visit into an event', Museum Boijmans Van Beuningen, 18 juni
- Lezing voor studenten Rijksuniversiteit Groningen, 'Boijmans' cursus dr. Peter de Ruiter, Museum Boijmans Van Beuningen, 13 september
- 'Proces, organisatie en collectie-beheer rondom het ontwikkelen en bouwen van Depot Boijmans Van Beuningen', delegatie directeurs en sectorhoofden van Science Museum Group, Londen, Museum Boijmans Van Beuningen, 16 oktober
- Ontvangst studenten Universiteit Utrecht voor de onderzoekswerkgroep 'Echt of vals' van dr. Martine Meuwese, Museum Boijmans Van Beuningen, 21 november
- Lezing en publiek interview bij symposium *Making more of your stored collections*, Museum's Association, British Museum, Londen 3 december
- Ontvangst Victoria & Albert Museum, voortgang en ontwikkeling Depot Boijmans

Van Beuningen en V&A East, Museum Boijmans Van Beuningen, 17 december

Publicaties

- 'Introduction', in: Rachel Esner, Sandra Kisters (red.), *The Mediatization of the Artist*, New York 2017, pp. 1-12
- 'Interviewing the Artist: Richter versus Bacon', in: Rachel Esner, Sandra Kisters (red.), *The Mediatization of the Artist*, New York 2017, pp. 165-180
- Interview, 'De mens achter de kunstenaar', in *Metropolis M*, 'Life & Work', 39 (2018) 1, pp. 71-75

Overig

- Deelname oefening Civil Bridge, Koninklijke Landmacht, Museum Boijmans Van Beuningen, 9 oktober
- Opnames *Geheim van de Meester*, over *Le doigt sur la joue* van Kees van Dongen, uitzending 19 februari 2019, Museum Boijmans Van Beuningen, 19 november

Ina Klaassen

Advies- en bestuursfuncties

- Lid Museumconvent, overleg zakelijke directeurs Nederlandse kunstmusea

Presentaties

- 'Depotsituatie Museum Boijmans Van Beuningen', Lions club Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, 16 januari
- 'Aanleiding, visie, uitdagingen en ontwikkelingen rond Depot Boijmans Van Beuningen', delegatie Directors and Executives for Culture, Sport and Leisure, omgeving Stockholm, Zweden, Museum Boijmans Van Beuningen, 13 april
- 'Depot Boijmans Van Beuningen', BAM relatiemiddag, Museum Boijmans Van Beuningen, 28 juni
- Deelname paneldiscussie 'Fantasies on how to strike', Pakhuis de Zwijger, Amsterdam, 28 juni

- 'Proces, organisatie en financiën rondom het ontwikkelen en bouwen van Depot Boijmans Van Beuningen', delegatie directeurs en sectorhoofden van Science Museum Group, Londen, Museum Boijmans Van Beuningen, 16 oktober
- Debat 'Boijmans Binnenste-buiten', over het advies van de RRC inzake de renovatie en vernieuwing van het museum, RRC, Arminius, 16 november
- 'Boijmans in Transitie', RND Kenniscafé, Rotary club Rotterdam Centrum, Podium O950, Rotterdam, 27 november
- Ontvangst Victoria & Albert Museum, voortgang en ontwikkeling Depot Boijmans Van Beuningen en V&A East, Museum Boijmans Van Beuningen, 17 december

Friso Lammertse

Advies- en bestuursfuncties

- Lid bestuur Stichting Uytenbogaert
- Lid Redactieraad Museum-tijdschrift
- Lid Programmacommissie Codart (voorzitter)
- Lid editorial board Boletín del Museo del Prado

Presentaties

- Lezing 'The Towel of Babel', op de SS Rotterdam, tijdens het Murakami weekend, 14 januari
- Lezing 'Commission and Design, Written sources on Rubens's sketches', Kunsthistorisch Museum, Wenen, tijdens Rubens Symposium, 19 januari
- Lezing 'Written sources on Rubens's sketches', tijdens Seminar *Rubens. Pintor del Bocetos*, Madrid, Museo del Prado, Escuela del Prado, 9 mei
- Lezing 'Tokyo-Osaka-Rotterdam-Madrid', studentenvereniging A.S.V. Prometheus, Leiden, 13 juni
- Lezing 'Pure Rubens', Lowlands, Biddinghuizen, 17 augustus
- Lezing 'Pure Rubens', Santpoorts belang, 't Brederode Huys,

Santpoort Zuid, 18 september

- Lezing 'Pure Rubens', Kunstkring Doorn en omstreken, Sint Maartenskerk, Doorn, 24 september
- Lezing 'Pure Rubens', georganiseerd door Museumtijdschrift in Museum Boijmans Van Beuningen, 26 september
- Met Christel van Hees, lezing naar aanleiding van het Nedspice Restauratiefonds, georganiseerd door Nedspice, Museum Boijmans Van Beuningen, 26 september
- Lezing 'Pure Rubens, an introduction', Rubenianum fund, Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, 20 oktober
- Lezing 'Pure Rubens', lezers van Spoor, Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, 27 oktober
- Lezing 'Pure Rubens', Toon Hermans Huis in Tiel, 30 oktober
- Lezing 'Salomon de Braij and Dutch Classicism', tijdens Seminar *La pintura holandesa en el contexto de las escuelas europeas del siglo XVII*, Madrid, Museo del Prado, Escuela del Prado, 7 november
- Openbaar interview met Stefan Kuiper over *Pure Rubens*, Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, 18 november
- Lezing 'Pure Rubens', Vrienden van het Mauritshuis, Mauritshuis, Den Haag, 11 december

Publicaties

- 'Pieter Fransz de Grebber, Musicians, c. 1620-1623', in: tent. cat. *110 years 110 works*, Bilbao (Fine Arts Museum), pp. 118-119

Catrien Schreuder

Advies- en bestuursfuncties

- Algemeen bestuurslid Stichting ARTmatch
- Lid professionele leergemeenschap Kunsteducatie in het mbo, met Fonds 21, CJP, LKCA, Nationaal Theater, MU Eindhoven, Jonge Harten Festival, Grafisch Lyceum Utrecht, e.a.
- Externe deskundige eindexamen-

commissie Docentenopleiding Beeldende Kunst, Willem de Kooning Academie, Rotterdam

Publicaties

- *Vijf eenvoudige politieke impulsen om cultuur in Rotterdam uit haar ivoren toren te halen*, 7 maart 2018, www.cultureelkapitaal.nl

Mienke Simon Thomas

Advies- en bestuursfuncties

- Bestuurslid J.W. Frederiks-stichting
- Lid Adviesraad Prins Bernard Cultuurfonds Beeldende Kunst en Vormgeving
- Bestuurslid Stichting Vedute

Presentaties

- Ontvangst en presentatie 'Nederland ⇌ Bauhaus' voor minister-president van Thüringen in het kader van samenwerking en bruikleen aan de geplande Bauhaus-tentoonstelling, 5 september
- Lezing 'Nederland ⇌ Bauhaus' op de conferentie *Die Welt neu Denken: 100 Jahre Bauhaus im Westen*, Zollverein Museum Essen, 13 september
- Lezing 'Nederland ⇌ Bauhaus' ter voorbereiding van het project van de vierdejaarsstudenten interieurvormgeving van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag, 30 oktober

Francesco Stocchi

Advies- en bestuursfuncties

- Jurylid Stand Prize op Frieze, Londen
- Jurylid Galeries Lafayette acquisition committee, Parijs

Publicaties

- Meerdere artikelen voor dagblad *Il Foglio*, Italië
- 'Osvaldo Borsani + artists', in: Giampiero Bosoni (red.), *Osvaldo Borsani: Architect, Designer, Entrepreneur*, Milaan, pp. 34-39

- 'Thoughts without language', CURA, Rome, pp. 222-227
- Essay in: *Gelatin. Vorm – Fellows – Attitude*, tent.cat. Rotterdam (Museum Boijmans Van Beuningen), Keulen 2018, z.p.

Presentaties

- 'Medardo Rosso', MUSE, Principauté de Monaco, 5 maart
- 'Pino Pascali', Museo Pascali, Polignano a Mare (BA), 24 mei

Overig

- Gastdocent, De Ateliers, Amsterdam
- Conservator tentoonstelling *Kerstin Braetsch and KAYA. Ruine / KOVO*, Fondazione Memmo, Rome, 4 mei – 11 november
- Conservator tentoonstelling *Giulio Paolini. Del Bello ideale*, Fondazione Carriero, Milaan, 26 oktober 2018 – 10 februari 2019

Personeel en organisatie

Medewerkers Museum cao in 2018

Aantal fte 122
Aantal medewerkers 157

Kengetallen personele samenstelling

Aandeel mannen 50 32%
Aandeel vrouwen 107 68%

Aandeel 55+ 32 21%
Aandeel 50 tot 55 11 7%
Aandeel 40 tot 50 35 22%
Aandeel 30 tot 40 44 28%
Aandeel tot 30 jaar 35 22%
Aantal medewerkers 157 100%

Gemiddelde leeftijd 42

Kengetallen mobiliteit

Instroom 30
Uitstroom 27

Medewerkers Leisure cao in 2018

Aantal fte 31
Aantal medewerkers 107

Kengetallen personele samenstelling

Aandeel mannen 42 39%
Aandeel vrouwen 65 61%

Aandeel 55+ 8 7%
Aandeel 50 tot 55 7 7%
Aandeel 40 tot 50 6 6%
Aandeel 30 tot 40 12 11%
Aandeel tot 30 jaar 74 69%
Aantal medewerkers 107 100%

Gemiddelde leeftijd 31

Kengetallen mobiliteit

Instroom 52
Uitstroom 57

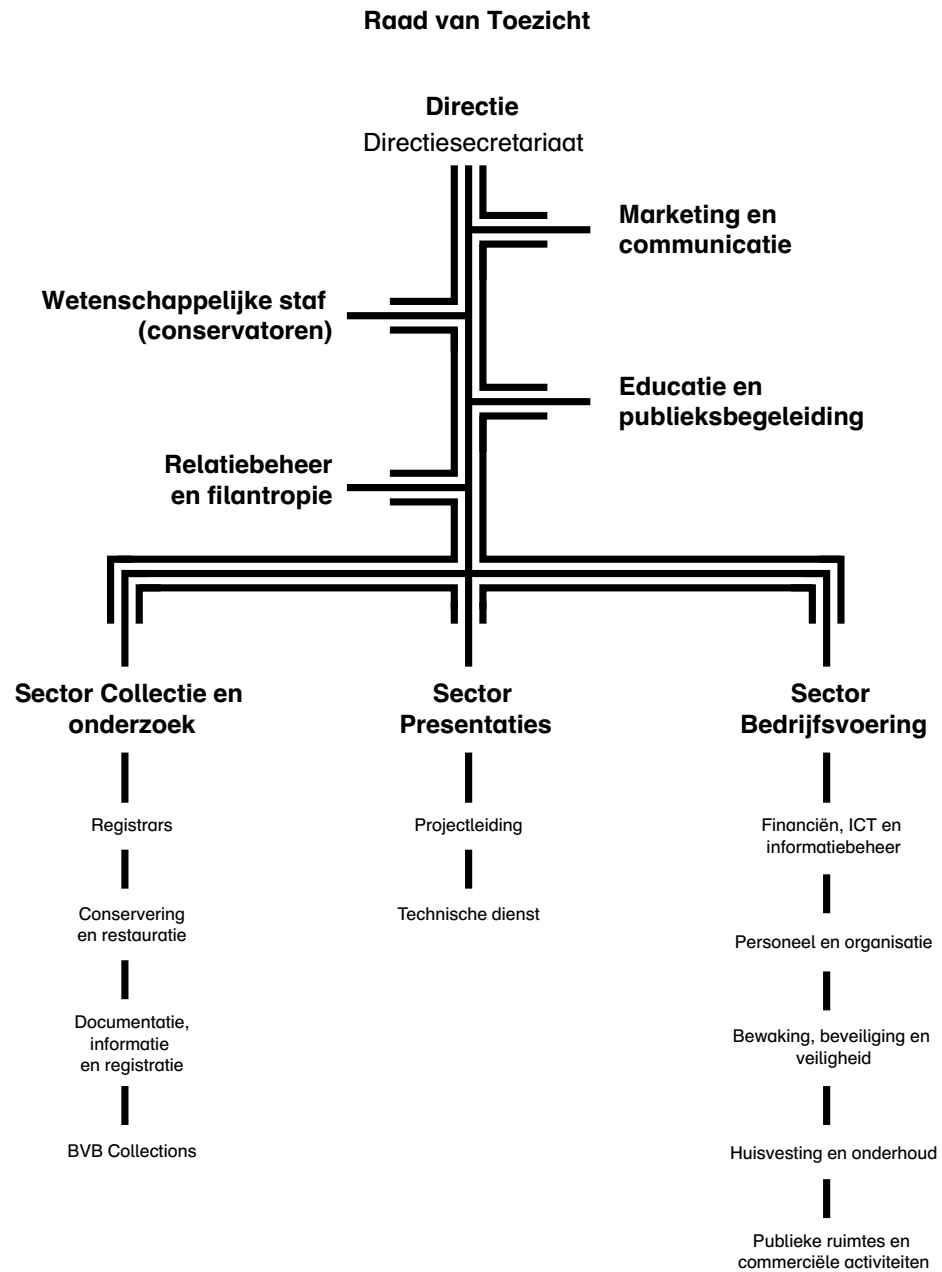
Totaal aantal mede- werkers op 31-12-2018

Aantal fte 129
Aantal medewerkers 200

Ziekteverzuim

Verzuim 2017 5,31%
Verzuim 2018 6,83%

Organogram

Colofon

Redactie, tekst en productie

Medewerkers Museum Boijmans
Van Beuningen

Vertaling

Lynne Richards

Vormgeving

thonik, Amsterdam

Druk

EMP grafimedia

Papier

Arctic Volume, Muskat brown

Uitgave

Museum Boijmans Van Beuningen

Museumpark 18/20

3015 CX Rotterdam

Postbus 2277

3000 CG Rotterdam

T +31 (0)10 4419400

info@boijmans.nl

www.boijmans.nl

© 2019

Museum Boijmans Van Beuningen,
Rotterdam

